

LUKA Ditiki Σεε Nə Luka Ləwəni

¹ Mə ɔyimisani Tiofilo, betidi kpə ákplatsya kase boofə, lə bawəni lesa saa nə díbə lə bo nti bətsyə. ² Bəwəni nnya fe kase betidi ba dínɔyə asa nyamfó ləteyi bo idu lə nnya kasə ketsyikokə nya bábe Onanto eto Ditiki nəmə letsya báte tsya. ³ Nyaso, Tiofilo lala, se míndufə lə asa nyamfo mínto nnya mímbə kenke idu lə kasə ketsyikokə ke esoo, mfi nsusu lə nnya əsuə minkə ɛlɛkɛ bə nwəni asa nyamfo lə ekpa ɛyɛ lə kusu əsuə mfi ntə fə. ⁴ Nlɛ nyamfo buyifo nko bə lə ənyə ɔnukualɛ eto ditiki nəmə bə lə ate asa nnya báte fə.

Báteyi Yohanes Ntufləsətidi Eto Bole Bətsyə.

⁵ Lə lefe nə Herodes lídi seka lə Yudea eto kasə əsuə, Onanto eto usumunyə utsyuə wə baakpo Sakaria ake mfó. Ɔbɔ utsyi lə besumunyə ba ləətə kedi eto ditsyukpa nə baakpo Abia əsuə. Sakaria eto usiə wə baakpo Elisabet tsya ábɔ utsyi lə Onanto eto Usumunyə wə baakpo Aaron éto kafo əsuə. ⁶ Usə ku usiə bamfo əsiə nkpə sɛɛ lə Onanto eto lelabi əsuə. Nya bəyifo lə wə afi kenke əsuə kukunɔ. ⁷ Ubi saa manke mə, itsyise Elisabet anle. Nya mə inuə bamə tsya ébobe báfe.

⁸ Diyi ləonii, Sakaria ake lə Yudafo eto Kedikətəkə ɔlɛ wə Kesumuyifo buyifo itsyise wə ditsyukpa ítu. ⁹ Nya lə mə kesumu eto lekpa əsuə, bákpo básɛ bənyə bə Sakaria ni

nwə əsuə ítəkə. Nyaso wə ni nwə bələkə bə usu otonsə elufui utə Onanto lə Kedikətəkə eto leba nəmə əsuə. Mfó nya údufə Yudafo eto kedikətəkə kamə. ¹⁰ Nya lefe nə ɔkɛ mfó ɔnlɛ elufui botonsə, betidi fɛfɛ əńyə lə lekple balɛ ola boto.

¹¹ Mfó Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə wə díńyə lə kaka ɔnlɛ elufui botonsə eto sediani díləkə əsuə óte wə. ¹² Se Sakaria díńyə wə, óyakla nya óte sikpi tinti. ¹³ Fɛɛ Onanto eto ɔtɔnkpe emfó átɛyi wə nkə, “Sakaria, mante sikpi! Onanto áno fə olatoto, nya fə usiə Elisabet ebole ubisaibi utə fə. Nya fuutəkə wə diye fənkə Yohanes. ¹⁴ Lə wə bole əsuə, ebunyə disuəyuə tinti. Nko ke tsya betidi kpə luunyə disuəyuə nɛ. ¹⁵ Woofiani utidi kplɛ lə Bonamute eto ənəmi. Yanle bə unə ntə bo nkpe ale nye ntə saa eto okle tsya. Nya idu lə wə lelefee, Lɛwɔno Kɛnkɛ ebusiə ko wə. ¹⁶ Nya ɛyɛ lə wə əsuə, Israel bebi ebusinkli bəbə mə Onamute Onanto ɔflo. ¹⁷ Wə ni nwə lɔɔto Bonamute eto bubə lə əsuəale ku utu bokpe əsuə fe kase Onanto eto Unyeləkətidi Elia dítsyə. Nya wuutə diyuə luubə bebi ku antomə nti. Nya wuunə koto tsyuetsyue okpe lə betidi ba ditidi ato əsuə bə lə bekefi nsusu sɛɛ bayɛ lə kusu əsuə lə mə asayifoyifo əsuə. Nyamfo luutə Bonamute eto betidi lə bəsiə bakabe kusu itə wə bubə.”

¹⁸ Mfó nya Sakaria lɛto ɔtɔnkpe əmfó nkə, “Be luutə bə mfo nyamfo nno? Itsyise mbobe mfiani uninəsə nya mo usiə tsya díkafiani uninəsiə.”

¹⁹ Lə nnya əsuə ɔtɔnkpe əmə ətə mbuayɛ nkə, “Mo ni Gabriel wə ləńyə lə Onanto eto ənəmi. Wə létsyese mɛ nkə nteyi fə Ditiki Sɛɛ nəmfo.

²⁰ Fεε ámamfo mɔ kenye eto dikiti nɛmfɔ áno. Ite bæ ámamfo anɔ tsyaa, yuubə itə læ lefe nə Onanto dítsyue útsyə əsuə. Se fámamfo áno eso ebofiani ɔmumu isu ese lefe nə diyi nɛmə léyo fε fə odiakami looyankli edi etiki.”

²¹ Lə lefe nə asa nyamfo kenke díbəə, íyifo betidi ba kenke dínyə bensekə Sakaria læ lekple mfó yanii, itsyise bántə lesa nə eso éfo wə lefe kpə nko læ Yudafɔ eto kedikətəkɔ kamə nko.

²² Se óbo úbə lekplee, wénsifo mə etiki budinko. Nyaso bənyə bæ únyə buləkəkate butsyuə læ Yudafɔ eto kedikətəkɔ mfó. Nyaso ónnlɛ etiki bofo budi nɛ, ini ani ete úfi ónlɛ mə etiki budi.

²³ Se Sakaria eto kesumu eto lefe léloo, úsinkli úsu diyo. ²⁴ Nyamfó eto kamaa, Elisabet ésu ólɛ kafo, itə eso wénsikabɔ kesu umə bio. Nya ókula əsuə itə afa anɔ sɔɔ. ²⁵ Lə nnya eso Elisabet átɛyi nkə, “Mɔmɔɔ, be asa nnya Bonamute díyifo útə mɛɛ, nya úləkə kofani læ mɛ əsuə læ betidi ba kenke eto ənəmi.”

Bátɛyi Yesu Eto Bole Bətsyə.

²⁶ Lə Elisabet eto kafolɛ eto kofa kuande əsuəə, Onanto átsyese wə ɔtɔnkpe Gabriel nkə usu umə wə baakpo Nasaret læ Galilea eto kaso.

²⁷ Onanto eto ɔtɔnkpe əmfɔ étsyi kenye úsuko kebite ka bátɔ bətə osani wə baakpo Yosef wə ditsyi Oka David eto kafo. Kebite kamə eto diye ni Maria. ²⁸ Onanto eto ɔtɔnkpe əmfɔ əbə Maria ɔflo nya ótɛyi wə nkə, “Nsiəsə fə læ diyuə əsuə! Fəə bənə kafo! Bonamute si ko fə.” ²⁹ ɔtɔnkpe əmfɔ eto kenye ka óboko éyifo Maria yanii, nya itə wə disibubu læ kəsiə kamə əsuə. ³⁰ Lə nnya

əsua ɔtɔnkpe əmə átɛyi wə nkə, “Maria, mante sikpi. Onanto ənə fə kafo tinti. ³¹ Ebɔle kafo nya foole ubisaibi, nya fuutəkə wə diye fə Yesu. ³² Wofo diye tinti nya bookpo wə bə Onanto wə ni Ǝsuəalenyə Kenke eto ubi. Nya Boanto Onanto luutə nkə ubi əmə di seka fe wə ona Oka David ke. ³³ Nya wuudi seka lə Yakob eto kafo eto bebi əsuə isu manlo manlo. Nya wə sekakedikɔ embolo kulefe kulefe.”

³⁴ Lə nnya əsuəə, Maria áto Ɔtɔnkpe əmə nkə, “Ntsyə nyamfo lofo bubə kətə, se minyi osani?”

³⁵ Onanto eto ɔtɔnkpe əmə ətə mbuayɛ nkə, “Ləwɔnɔ Kenke ebɔyifə disia lə fə nya Ǝsuəalenyə Kenke eto əsuəale loola disia lə fə. Nyaso ubi wə foole ebuyifo Ɔkenkenyə nya bookpo wə bə Onanto eto Ubisaibi. ³⁶ Mɔmɔɔ, nla miə lə ate fə, fə otokpenyə wə baakpo Elisabet wə ni uninəsia wə baakpo okonɔ, fe ɔle kafo kofa kuande nɛ. ³⁷ Itsyise kulesa əmbə ale itə Onanto eto buyifo.”

³⁸ Nya Maria lɛtɛyi wə nkə, “Bee, Boanto Onanto eto uyifoyifo mini. Utə ibə itə mɛ lə əsuə fe kase fátɛyi.” Lə nnya əsuə nya Onanto eto ɔtɔnkpe əmə dídu.

Maria Ǝsu Elisabet Ɔflɔ.

³⁹⁻⁴⁰ Lə lefe nəmə əsuəə, Maria əmuə əsuə mləmləmlə nya ɔkɔse úsu Yudea eto umə wə nkpe lə atini nti. Usu Sakaria eto diyo nya úsiəsə Elisabet. ⁴¹ Se Elisabet lenɔ Maria eto kəsia kaməə, ubi wə ləke wə lə kafo ko ləkpɔ, nya Elisabet díyi ku Ləwɔnɔ Kenke kenke. ⁴² Mfó nya óbesə ɔkɔɛ kato ɔtɛyi nkə, “Bákpo fə atsyɔ

lə besio kenke nti, nya bákpro ubi wə fəəbə bole tsya atsyɔ! ⁴³ Fɛɛ ntsyɛ minyɛ disɪ ɛkprɛ mmə bə mɔ Onamute eto ambe lə ubə mɔ ɔflo? ⁴⁴ Akpa akpa se mínɔ fə kəsiə, ubi wə nkpe mɛ lə kafo ábɛ ósa ku disuəyua. ⁴⁵ Disuəyua itə fə sitinti, itsyise áfo kɛnyɛ ka Bonamute létsyese fə áno bə yuubə itə nko.”

Maria Ɔsə Atesə Eto Kusə.

- ⁴⁶ Lə nnya əsuə, nya Maria letseyi nkə,
 “Mɔ okla lɛ mɔ Onamute bɔtesə.
⁴⁷ Nya mɔ lɛwɔnɔ nɛ disuəyua bunyɛ lə fə
 Onanto wə ni mɔ Ofomfokətə əsuə,
⁴⁸ itsyise ókloma únə mɛ kafo,
 mɔ, wə uyifoyifo wə dimanle kulesa.
 Nya idu mɔmɔ ɛntɔ, kawunsɪə eto betidi kenke
 ebokpro mɛ bə nwə bákpro atsyɔ.
⁴⁹ Itsyise Ɔsuəalenyə Kenke éyifo asa kplɛ
 útə mɛ,
 nya wə diye eyifo kɛkɛ.
⁵⁰ Wə kaminsənyənyə kpe lefe saa
 itə wə bebi eto bebi ba kenke ləətə wə dibu.
⁵¹ Wə kɔni éyifo asa kplɛ,
 nya úsensə mba laabesə əsuə kato lə mə
 nsusu əsuə.
⁵² Óbokosə baka kplɛ kasɔ lə mə akankpome
 əsuə,
 nya óbesə mba laabokosə mə əsuə kasɔ,
 kato.
⁵³ Útə nkə betidi ba kukpɛnɛ nɛ kenke lə bənyə
 asa sɛɛ bedi bemi tɔ,
 nya óla batabinyə ótsyese ani fufu.
⁵⁴ Ókloma kɛnyɛ ka
 útsyə útə bó bana eto bana,

nya úbæ onle Israel eto kuse eto betidi kenke
bɔwunsæko.

⁵⁵ Ókloma ɔle kaminsənyənyə bufi kətə Abraham
ku wə bebi eto bebi isu manlo manlo!”

⁵⁶ Maria áke læ Elisabet ɔflo fenkə afa ətsyə fə
úsinkli úsu oto.

Bále Yohanes Ntufləsətidi.

⁵⁷ Se Elisabet eto ubi eto lelefe léyoo, óle
ubisaibi. ⁵⁸ Nya Elisabet eto bayotsya ku wə
batokpenyə lenɔ asa sɛɛ nnya Bonamute əmə
díyifo útə wə. Nya məmblɛ dínyənko wə
disuəyuə tinti. ⁵⁹ Se ubi əmə léfo eyi mflamflaa,
bəbə bənkə baala wə lelo nya bála bə læ befi wə
anto eto diye Sakaria bətəkə wə. ⁶⁰ Fɛɛ wə ambe
mántɔnɔko mə nko nya óteyi mə nkə, “Kpa o-o!
Bifi diye Yohanes bitəkə wə.”

⁶¹ Mfó bétsyiko etiki bunə ku wə katɛyi bənkə,
“Fə otokpenyə saa əmbə baakpo nko.”

⁶² Nya bətɔ wə anto læ ani eto eyifosa əsuə bə
ote diye nə woala nkə bəfi bətəkə wə ubi əmə.

⁶³ Mfó nya Sakaria léfo leba nə əsuə baawɔni asa
kətəkə nya ówɔni nkə, “Wə diye ni Yohanes.”
Nya íyifo məmblɛ yanii. ⁶⁴ Lamfolamfo Sakaria
étsyiko etiki budi nya ótesə Onanto. ⁶⁵ Sikpi
əmuə mba wonko mə nsi læ koyotsya nya ítə
ditiki nəmfɔ dísensə dísu kəmə kpə læ Yudea eto
atini əsuə mfó kenke. ⁶⁶ Betidi ba kenke lenɔ asa
nyamfo etsyiko disi bubu katɔ mə əsuə bənkə,
“Nte utidi wə eto okle ubi əmfɔ luubə ofiani?”
Itsyise íləkə ete wuee bə, Bonamute eto koni təkə
lə wə əsuə.

Sakaria Ələkə Onanto Eto Katɛyikətsyə Óte.

67 Mfó nya Lɛwɔnɔ Kenke ɛyifə dísiə lə ubi əmə eto anto Sakaria əsuə nya údi Onanto etiki óteyi utsyə nkə,

68 “Atesə itə Bonamute, Israel eto Onanto, itsyise úbə nkə woawunsəko wə kuse nya lə uləkə mə.

69 Úləkə Ofomfokətə Kplɛ útə bo lə Oka David wəə ni wə eto uyifoyifo eto kafo eto ubi.

70 Útsyə kenye kamfó kokooko ɛye lə wə bənyɛləkətidi kenke əsuə nkə,

71 wuuləkə bo utsyiko lə balo ku mba leekisi bo kenke eto ani.

72 Óteyi útsyə nkə wuunyə bo banamə kaminsə nya wookloma kenye ka ókle ku mə.

73 Nya óteyi bo anto Abraham kenye klekle kamfo utsyə nkə,

74 wuuləkə bo utsyiko lə bo balo eto ani, nya wookpe bo əsuəale busumu wə sikpi manté manté.

75 Nya wuuyifo bo kenke bə lə buyifo mba nye lə kusu sɛɛ əsuə lə wə ənəmi lə bo nkpe kenke əsuə.

76 Nya fə, mɔ ubi, bookpo fə bənkə Onanto wə nso kenke eto Unyɛləkətidi.

Ɛbɔtɔ Onamute əmə eto bubə nya fɔɔlɔ kusu ətsyə itə wə.

77 Nya ebutə wə betidi te bə boonyə bofokətə itsyise boofi mə abua batsyɛ mə.

78 Bo Onanto kpe lefonə nya woabe bo ku kaminsənyənyə.

Wuutə bofokətə eto diyənde bə itə bo itsyi kato.

79 Nya wuutə diyənde nəmfo nkə dibə ditə lekpasə itə mba nkpe lə ketuntu əsuə ku mba nkpe lə ukpə eto sikpitete əsuə bə lə okpa bo ɔyenko udufənkɔ diyuə eto kusu əsuə.”

80 Nya ubi əmə lébe nya ɔkɛ ale lə əsuə ku ləwɔnɔ əsuə. Nya úsiə lə mfiminti isu ese lefe nə óbɔ úbə Israel eto kuse eto ənəmi.

2

Bále Yesu.

1 Nya lə lefe nəmfoo, Romamfo eto Okankple Kaisare Augusto ətə əsuəale nkə bawɔni betidi ba kenke nkpe lə Roma eto sekakedikɔ eto kasɔ eto aye. 2 Nya ni betidi eto aye wɔniwɔni tute nɛ, lə Aba eto uninə wə baakpo Kirenio eto Sekadidi lə Siria eto kasɔ əsuə. 3 Nyaso utidi saa ésu wə umə lə usu ɔwɔni wə diye.

4 Lefe nəmfo nya Yosef tsya létaka útsyi Nasaret eto umə lə Galilea eto kasɔ úsu Betlehem eto umə lə Yudea eto kasɔ lə kaka bále Oka David. Yosef ésu mfó itsyise uyifo Oka David eto kafo eto ubi. 5 Ókpa Maria wə bátɔ bətə wə nya ɔnlɛ kafo tsya ɔyenko nkə lə ɔwɔni wə diye. 6 Nya lefe nə bakɛ lə Betlehem mfóo, lefe áyo Maria bə ole. 7 Óle wə ubi tute wə ni osaibi lə diyo nə bebuki laalabe. Nya úfi kafia úmini wə, nya úfi wə ólabesə lə lesa nə əsuə bebuki bamfó leedi lesa, itsyise kasɔnɔkɔ mánkɛ lə bafɔ eto kedufəkɔ.

Onanto Eto Batɔnkpe Áboko Mba Laabe Basamu Kenyetsyatsyə Eto Ditiki Sɛɛ.

⁸ Lə kaso kamə əsuə mfóo, mba laabe basamu bətsyuə akɛ mfo kabe mə bebuki ketsye ka kenke. ⁹ Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə ələkə əsuə óte mə nya Onanto əmə eto diyənde əyənde ekpo mə lə əsuə. Lə nyamfo eso bate sikpi tinti! ¹⁰ Fɛɛ Onanto eto ɔtɔnkpe əmə átɛyi mə nkə, “Biante sikpi. Mboko mi Ditiki Sɛɛ nə looboko disuəyuə ku diyuə tinti itə betidi ba kenke. ¹¹ Nya lə mmi eto diyi nəmfoo, bále Ofomfokətə wə ni Bonamute Kristo bətə mi lə Oka David eto umə. ¹² Nya lesa nə biufi binyə bitsyə lekpo, ni bə biunyə ubisambi wə béfi kafia bémli nya onlabe lə bebuki eto kedikɔ.”

¹³ Lefe nəmfo tutuutu, Onanto eto batɔnkpe eto ditsyukpa kplɛ lɔni étsyi kato díbə bələkə əsuə báte, nya bákɔ ku ɔtɔnkpe ɔni əmfó nya banlɛ Onanto botesə katɛyi bənkə,

¹⁴ “Dibu ku atesə itə Onanto wə nkpe kato fanlofanlo, nya diyuəsə itə kaso eto betidi ba kenke lədufə Onanto ənə!”

¹⁵ Nya lə lefe nə Onanto eto batɔnkpe bamfo dídu lə mə ɔflo bésinkli bésu kato, mba laabe basamu bamə átɛyi mə əsuə bənkə, “Bitə lə busu Betlehem lə busu bobɛ asa nnya díbə fe kase Boanto díləkə óte bo.”

¹⁶ Nyaso bákɔsɛ bésu nya bənyə Maria ku Yosef ku ubisambi wə nlabe lə bebuki eto kedikɔ mfó. ¹⁷ Nya se bənyə wə nkoo, bátɛyi lesa saa nə Onanto eto ɔtɔnkpe əmə lɛtɛyi mə itsyi lə ubi əmə əsuə. ¹⁸ Lefe nəmfo se betidi ba kenke lɛnɔ mba laabe basamu bamə eto etiki nyamfoo, íyifo mə yani tinti. ¹⁹ Maria ákloma asa nyamfo kenke nya úkebu disɪ ketsyi lə nnya əsuə ɛyɛ

etsyo. ²⁰ Lefe nɛmfóo, se mba laabe basamu bamə dísinklii, b́atesə Onanto lə lesa saa nə b́ano ku b́enyə tsya əsuə, itsyise nyamble kenke əbə itə pɛpɛpɛ fe kase Onanto eto ɔtonkpe əmə lɛtɛyi mə.

Bətəkə Ubisambi Ɔmə Diye.

²¹ Nya lə diyi mflamflale əsuə, se lefe léyo bə bala ubi əmə lelloo, bətəkə wə diye bənkə Yesu fe kase Onanto eto Ɔtonkpe əmə lɛtɛyi utsyə fe b́alɛ wə kafo.

Bákpa Yesu Bésuko Yudafo Eto Disumuyo.

²² Lefe áyo itə bə Yosef ku Maria yifo əsuə eto okla buflə eto lekpa fe kase Moses eto kofi lɛto. Nyaso bákpa ubisambi əmə tsya bésuko Yerusalem bə lə befi wə bakpe Bonamute lə ani. ²³ Nko ini b́awoni b́atsyə lə Onanto eto kofi eto kukue əsuə bənkə, “Ubisaibi tutɛ ku ubuki sende tutɛ saa, ele bə bələkə wə b́atsyə kutsyə befi bakpe Bonamute lə ani.” ²⁴ Nyaso b́esu Yerusalem bə lə befi kedi bətə Bonamute lə kase kofi lɛto əsuə, ablonima ənuə nye ablekpa ənuə beefi kətə kedi kamə.

²⁵ Nya lə lefe nɛmfoo, osani utsyuə wə baakpo Simeon ákɛ lə Yerusalem. Nya úyifo utidi sɛɛ wə laate Onanto sikpi nya uńyə ɔnlɛ kusu bobɛ itə Israel eto buləkə. Nya Lɛwɔno Kenkɛ dísiako wə, ²⁶ nya lése wə uyi nkə weembukpə isu ese lefe nə eto lefe uunyə Onanto eto Nwə Bákpo Ɔhile B́atsyə, wə eto etiki Onanto lɛtɛyi utsyə. ²⁷ Lefe nɛmfoo, Lɛwɔno Kenkɛ nɛmə ákpa Simeon úsuko Yudafo eto Disumuyo mfó. Nya se anto ku ambe bamə lékpa ubisambi Yesu əmə b́esukoo, b́atɛyi bə bəbə bə beyifo lesa saa nə

ele bæ beyifo bætə wə fe kase kɔfi létee, ²⁸ Simeon áfo ubisambi əmə ɔ́le læ wə ani, nya ɔ́tesə Onanto ɔ́teyi nkə,

²⁹ “Boanto Onanto, mómɔɔ, se fékeyifo læ fə kényetsyətsyə əsuə esoo, ebofo mɛ kusu buləkə, mɔ fə usumunyə, bæ læ nsu læ diyuə əsuə.

³⁰ Mɔ kosate ébufi mɔ ənəmi nnyə Ofomfokətə əmə

³¹ fətə fə ubə læ kusə komə eto betidi kenke læ bənyə wə ku dinəmi.

³² Wə ni diyənde nə luuləkə lesa nə faala læ lekple lete betidi ba lenni Yudafɔ.

Nya wuufi dibu oboko fə kusə Israel eto betidi eto nti.”

³³ Asa nnya Simeon létəyi mfo éyifo Yosef ku Maria yanii. ³⁴ Nya Simeon lékpo mə atsyɔ nya ɔ́teyi ubi əmə eto ambe Maria nkə, “Ubi əmfo eyifo Nwə Onanto Lékpɔ ɔ́hile Utsyə. Nya wə ni Ofomfokətə nye budukanɔ itə Israel bebi kpə. Uyifo lekpotyətsyə itsyi læ Onanto ɔ́fɔ, nya betidi kpə lootaka bənyə læ wə əsuə. ³⁵ Nya wuutə nkə betidi kpə ləkə mə nsusu bo bakula bate utsyuə saa nyə. Nya eyɛ læ nyamfo əsuə esoo, ebunyə kanyi fe kase lesiabi laase utidi eto utu kedunsə.”

³⁶⁻³⁷ Mfó əməə, usio ɔ́ni utsyuə wə ni Onanto eto Unyeləkətidi áke mfo baakpo bæ Hana. Nya wə anto Fanuel étsyi Aser eto kafo. Ale akuanse hã úsiə ku wə usə fɛ usə əmə díkpə. Nya úyifo ɔ́kɔsiə wə lébe bembembe. Ófo ale fosi mflamfla ale ana. Úkesu Yudafɔ eto Disumuyo mfo lefe saa, ákatəsə Onanto ketsye ku kakəmi nya úkato

ola kákle kenye tsya. ³⁸ Lə lefe nəmfo tutuutu, wuntsya əbə ɔso Onanto ani, nya ɔteyi itsyi lə ubi əmə əsuə útə betidi ba kenke nyə banle Onanto kusu bobə bə wuuləkə Yerusalem.

Bésinkli Bésu Nasaret.

³⁹ Nya se Yosef ku Maria lélosə mə lekpa nəmə buyifo fe kase Onanto eto kofi letee, bésinkli bésu mə umə Nasaret lə Galilea eto kasɔ. ⁴⁰ Ubi əmə ábe ɔbo disi nya ɔke əsuəale, nya ɔte kobe tinti. Nya Onanto dínyə disuəyuə lə wə əsuə.

Yesu Ésu Yudafo Eto Disumuyo.

⁴¹ Lələ saa lələe, Yesu eto anto ku ambə ékesu Yerusalem késu kédi diyi nə baakpo Ukpə Ása Bo Ɔyila. ⁴² Nyaso se Yesu léfo lefosi ale ənuəə, bési bésu Yerusalem fe kase békeyifo kɔ seka. ⁴³ Nya se bédi diyi nəmə bəlosə nya banle businkli kesu mə uməə, Yesu wə esi ɔke kama lə Yerusalem mfó. Fəe wə anto ku ambe mánle nko. ⁴⁴ Mə ébu bənkə ɔke lə betidi bamə nti nyaso bédu báye diyi wɔlɔlɔlɔ eto kusu fə bétsyiko wə bəbɛbɛ lə bahɔ ku batokpenyə nti. ⁴⁵ Nya se bənyə wə esoo, bésinkli bésu Yerusalem bésu bale wə bəbɛbɛ. ⁴⁶ Nya lə diyi tsyáfəə, bésu bənyə wə lə Yudafo eto Disumuyo kaka wə ku Yudafo eto bateasa nsi. Mfó úsiə ɔnlɛ mə asa nnya bánle bɔteyi ato butsyue nya ɔnlɛ mə etiki bɔtɔ lɔni lɔni kanɔ. ⁴⁷ Nya mba lenɔ asa nnya díkabɔ lə wə kenyeə, íyifo mə yanii lə wə asa kasɔnɔnɔ kpə ku kase úfi ɔnlɛ asa nnya báto wə kasɔ buləkə eso. ⁴⁸ Íyifo wə anto ku ambə mə yanii se bənyə wə lə mfo nko. Nya wə ambe letɔ wə nkə, “Ubi, ntsyəso féyifo bo nyamfo eto okle? Mɔ

ku fə nto kenke áke læ bulə əsuə nya búsu bonlə botsyilama kabəbɛ fə.”

⁴⁹ Mfo nya Yesu dí-tə mbuayɛ ɔ́to nkə, “Beso ibə bə bísu bɛlɛ botsyilama kabəbɛ mɛ? Binyi biə mɔ Anto eto diyo ele bə nkɛ lee?” ⁵⁰ Fɛɛ məə, bánno lesa nə ɔ́tɛyi mə mfó eto kasɔ.

⁵¹ Mfó nya Yesu dí-təkəko mə nya bédu bésu Nasaret, nya óbokosə əsuə kasɔ útə mə. Nya asa nyamfo kenke lekɛ læ wə ambe eto nsusu kəmiə ɛɛyɛ etsyo. ⁵² Nya Yesu lebe ɔ́bo disilə kobetete ku læ əsuə eto sinə əsuə, nya ófo diye læ betidi kenke ku læ Onanto eto ənəmi.

3

Ntufləsətidi Yohanes Ábe Ditiki Sɛɛ Nəmə Letsya.

¹⁻² Íyifo lɛlɛ lefosi nɔ́nde se Okankplɛ Kaisare Tiberio lídi seka, Unyeləkətidi Yohanes wə ni Sakaria eto ubi wə léfo kɛnyɛ utsyiko Onanto ɔ́lɔ læ lefe nə ɔ́kɛ læ mfiminti. Nya Pontio Pilato lídi Aba eto unyɛsiə læ Yudea eto kasɔ əsuə. Nya Herodes díkedi seka læ Galilea eto kasɔ. Nya læ lefe nəmə mfó, Herodes eto ɔ́yimisani Filipino tsya lídi seka læ kasɔ ka baakpo Iturea ku Trakoniti eto lekpa ke əsuə. Nya Lisania tsya díkedi seka læ Abilene eto kasɔ əsuə. Nya læ lefe nəmfoo, Annas ku Kayafa ni Onanto eto Besumunyə Ninə Kenke. ³ Nyaso Yohanes áyɛ ɔ́tsyilama Yordan eto Ketu eto ditukpenkpe ku lekpa ke mfó kédi Anantotiki kátɛyi nkə, “Bitsyi bɛwuninsə læ mi abua əsuə læ befo ntuflesəfləsə eto lekpa læ Onanto læ ufi

mi abua ɔtsyɛ mi.”⁴ Nya nko seka ini báwɔni lə Onanto eto Unyeləkətidi Yesaya eto kukue banlɛ bɔtɛyi bənkə,

“Utidi utsyuə kpe lə mfiminti ɔlɛ bofa katɛyi nkə,
‘Bińyə bikabe kusu itə Bonamute.

Bimuə mi əsuə bitsyə kukɔnɔ itə wə bubə.

⁵ Biti okplo saa okplo

nya beba atini ku akpenkpe kenke bekatesə.

Lə betsyɔnsə esu nya lebo.

Nya nlebe bo diyifo kplobi kplobii, biyifo mu tsyetsyetsyɛ.

⁶ Nya betidi kenke luunyə Ofomfokətə wə Onanto letsyese nɛ! ”

⁷ Betidi kpə əbə bə Yohanes fləsə mə ntu. Fɛɛ Yohanes átɛyi mə nkə, “Mi mba nte fe bawa eto befluflu! Owɔe lɛlɛ mi kɔlɛ nkə bitsyetsyi lə Onanto eto kotonənə ko nɛ bubə eto kɛnyɛ?

⁸ Bete lə mi eyifosa əsuə biənkə betsyi bɛwuninsə lə mi abua əsuə. Nya biambu biə se ini Abraham eto befluflu bini esoo, Onanto embunə mi koto. Bɛlɔ bɛnɔ biə Onanto ebofo befluflu buləkə ketsyiko aba nyamfo əsuə kətə Abraham. ⁹ Bebe se banlɛ kefiɛbi bəńyə bə baala eyi nyamə taa keyudu ke. Kuyi saa ko laanwɔ ebibi sɛɛ, boola ko befi bakpe lə ditɛfɛnku kəmiə.”

¹⁰ Nyaso betidi bamə átɔ wə bənkə, “Nyalɛɛ, be ele bə buyifo mɔmɔ?”

¹¹ Mfó nya útə mə mbuayɛ nkə, “Mi utsyuə wə nkpe awu leyo lekpe sinuəə, ufi lekpe lɔni utə utidi wə ləmbə kuətsyuə. Nya utidi wə didisa nte tsyaa, usie ni nko ke.”

12 Mba laafo umänko bətsyuə tsya əbə bə bəfləsə mə ntu. Bátɔ wə bənkə, “Oteasa, be ele bə buyifo?”

13 Mfó nya Yohanes lətɛyi mə nkə, “Biamfo umänko besonsə kase kəfi dítə mi kusu nkə befo.”

14 Bamamanyə bətsyuə tsya átɔ wə bənkə, “Nya bo nkɔ? Be ele bə buyifo?”

Mfó ətɛyi mə tsya nkə, “Bitə lə mi kayo ka banlɛ mi bofo lə kemi mi. Nya lə nyamfo eto kamaa, biensu bənyinkə utidi kuutsyuə bekpe lə əsuəale lə befo wə atabi saa, nye bela utidi kuutsyuə kənyɛ lə kusu bua əsuə belo wə dikpi.”

15 Betidi bamfo eto kusubebe esi ébe kato ekpe nya békebu bə Yohanes nkpa ni Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə, wə bənyə banlɛ kusu bobɛ.

16 Nyaso Yohanes ákpasə məmblɛ nkə, “Mɔɔ, ntu ete meefi kəfləsə mi. Fɛɛ utidi utsyuə təkə mɛ kama ɔlɛ bubə wə lɛmɔ nya onkpe əsuəale onso mɛ famfamfa! Mənyə tsya kon ntə bə mbə kasɔ miə manyankli wə afokpa eto kekue lə akpa əsuə ntə wə tsya. Nya utidi əmfo ebufi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ku uté ufləsə mi fe ntu. 17 Ɔlɛ wə kɔfɛ ko wuufi ɔflɛ wə kamɔ uləkə kofɔ uwí nya wookpa kamɔ kosate okpo lə unwū. Fɛɛ kofɔ saa kofɔ, wootonsə ko lə ute wə lɛmbɔni kulefe kulefe.”

18 Nya Yohanes lídi betidi Anantotiki lə esu kpə əsuə, nya ɔlɛ mə kɔlɛ nkə batsyi mə ditsyəbi ku mə nkɔ bo bensi bawuninsə.

19 Nya se Oka Herodes wə ni Aba eto Unyɛsiə lɛlɛ wə ɔyimi eto usiə wə baakpo Herodia ófo lə əsuəale ku lə asa bua kpə nya úyifo esoo,

Yohanes ənyənki okpe wə. ²⁰ Idu ekə lə nyamfo əsuə, útə bəmuə Yohanes bəti bákpe lə diyo.

Yohanes Əfləsə Yesu Ntu.

²¹ Se Yohanes dífləsə betidi kenke ntu ólosə, úfləsə Yesu tsya ntu. Nya se Yesu nle ola botoo, kato ásini. ²² Ləwəno Kenke nə eto ditsyəbi nte fe ləblekpa, áyifə díbə dísiə lə wə əsuə. Mfó nya báno Onanto eto okə wə ditsyi kato díkatəyi nkə, “Fə ni mə Ubi lala. Fə asa eedufə mə ənə tinti.”

Nyə Betidi Bamfo Ni Yesu Eto Bana.

²³ Yesu áfo fe alə fosi ətsyə fə útsyə wə keyifo kasə. Betidi eto nsusu ni bə wə anto ni Yosef wə eto anto ni Eli ²⁴ wə eto anto ni Mata wə eto anto ni Lewi wə eto anto ni Melki wə eto anto ni Yanai wə eto anto ni Yosef ²⁵ wə eto anto ni Matatia wə eto anto ni Amos wə eto anto ni Nahum wə eto anto ni Hesli wə eto anto ni Nagai ²⁶ wə eto anto ni Mahat wə eto anto ni Matatia wə eto anto ni Semein wə eto anto ni Yosef wə eto anto ni Yoda ²⁷ wə eto anto ni Yohanan wə eto anto ni Resa wə eto anto ni Sorobabel wə eto anto ni Sealtiel wə eto anto ni Neri ²⁸ wə eto anto ni Melki wə eto anto ni Adi wə eto anto ni Kosam wə eto anto ni Elmadam wə eto anto ni Er. ²⁹ wə eto anto ni Yosua wə eto anto ni Elieser wə eto anto ni Yorim wə eto anto ni Matat wə eto anto ni Lewi ³⁰ wə eto anto ni Simeon wə eto anto ni Yuda wə eto anto ni Yosef wə eto anto ni Yonam wə eto anto ni Eliakim ³¹ wə eto anto ni Melea wə eto anto ni Mena wə eto anto ni Matata wə eto anto ni Natan wə eto anto ni David ³² wə eto anto ni Isai wə eto anto ni Obed wə eto anto Boas wə eto anto ni Salmon wə eto anto ni Naheson

³³ wə eto anto ni Aminadab wə eto anto ni Admin
 wə eto anto ni Arni wə eto anto ni Hesron
 wə eto anto ni Peres wə eto anto ni Yuda
³⁴ wə eto anto ni Yakob wə eto anto ni Isak
 wə eto anto ni Abraham wə eto anto ni Tara
 wə eto anto ni Nahor ³⁵ wə eto anto ni Serug
 wə eto anto ni Regu wə eto anto ni Peleg
 wə eto anto ni Eber wə eto anto ni Sala
³⁶ wə eto anto ni Kainan wə eto anto ni Arfaksad
 wə eto anto ni Sem wə eto anto ni Noah
 wə eto anto ni Lamek ³⁷ wə eto anto ni Metusala
 wə eto anto ni Henok wə eto anto ni Yared
 wə eto anto ni Mehaleel wə eto anto ni Kainan
³⁸ wə eto anto ni Enos wə eto anto ni Set
 wə eto anto ni Adam wə eto anto ni Onanto.

4

Obonsam Áto Yesu Óbe.

¹ Se Ləwɔnɔ Kenke dísiə lə wə əsuəə, Yesu édu
 lə Yordan eto Ketu mfó. Nya Ləwɔnɔ nəmə lékpa
 wə dísuco mfiminti kaka kuutsyuə ləmbə. ² Mfo
 nya Obonsam lékplatsya óto wə óbe lə eyifosi
 ana sɔ̃ əsuə. Nya lefe nəmfó kenke, Yesu méndi
 kulesa nyaso lə kalosəkɔɔ, kukpense ále wə.

³ Mfó nya Obonsam leteyi wə nkə, “Lə Onanto
 eto Ubi fenii, tɛyi lebambi nəmfó lə efiani
 didisa.”

⁴ Fɛɛ Yesu áteyi wə nkə, “Awɔnisa Kenke Eto
 Kukue áteyi nkə, ‘Inni didisa mate lætə utidi
 nkə.’ ”

⁵ Lə nnya kamaa, Obonsam esi ókpa wə úsuko
 kaka letaka fanlofanlo. Nya óte wə kawunsia
 eto asa ku nnya sekakedikɔ kenke lə lefe kliminti
 əsuə. ⁶ Nya óteyi wə nkə, “Muufi kawunsia eto
 əsuəale ku ke setabike ntə fə, itsyise befi nnya

bətə mɛ, nya moofo nnya bufi kətə nwə ke minla.
 7 Nyaso asa nyamfo kenke ebofiani fə ale lə akpe
 disɪ kasɔ esumu mɛ.”

8 Mfó nya Yesu lətɛyi wə nkə, “Awɔnisa Kenkɛ
 eto Kukue lɛ bətɛyi nkə, ‘Bonamute Onanto hā
 ele bə utidi fi dibu utə, okpe disɪ kasɔ usumu.’ ”

9 Nyamfo eto kamaa, Obonsam ákpa Yesu
 úsuko Yerusalem lə Yudafo eto Disumuyo eto
 kaka nso botaka nya ótɛyi wə nkə, “Lə Onanto
 eto ubi fenii, yani fə əsuə əbə asɔ lə kasɔ.

10 Itsyise Awɔnisa Kenkɛ eto Kukue lɛ bətɛyi nkə,
 ‘Onanto ebutə nkə wə batɔnkpe
 ńyə bakase fə.’

11 ‘Bɔɔkɔbe fə lə ani,
 itə bə embutusə kokpa lə leba əsuə kulaa
 tsya.’ ”

12 Fɛɛ Yesu átɛyi wə nkə, “Awɔnisa Kenkɛ eto
 Kukue átɛyi nkə, ‘Manto fə Onamute Onanto
 abe.’ ” 13 Se Obonsam léto Yesu óbe nko ólosə,
 údu wə lə ɔflo nya óyɛ wə bulə itə lefe ditsyuə.

Yesu Étsyiko Wə Keyifo Kasɔ Lə Galilea.

14 Nya Yesu dísinkli úsu Galilea eto kasɔ nya
 Lɛwɔnɔ Kenkɛ eto əsuəale lɛkɛ wə lə əsuə. Nya
 wə diye dísensə isu lekpake nəmfó kenke. 15 Óte
 asa lə Yudafo eto ntsyakɔ nya utidi saa lɛtəsə wə
 asatete.

Báni Yesu Lə Nasaret.

16 Lə nyamfó eto kamaa, Yesu ésu Nasaret eto
 umə wə úsiə óbe. Nya lə ɔnwɛditsyɛyii, úsu
 Yudafo eto katsyakɔ fe kase woala buyifo. Nya
 ótaka ńnyə nkə lə okla asa lə Awɔnisa Kenkɛ
 eto Kukue əsuə. 17 Mfó nya bɛfi Onanto eto

unyeləkətidi Yesaya eto kukue bətə wə. Ɔsini kukue komə nya útsyiko bokla læ kaka báwɔni bənkə,

¹⁸ “Onanto eto Lewɔɔ si mɛ læ əsuə, bédiki mɛ nnuəbi,

itsyise úləkə mɛ nkə

mfó Ditiki Sɛɛ nəmfo mboko bakombo.

Nya ótsyese mɛ nkə nsu mbe buləkə eto letsya ntə betidi ba bəmuə bakpe læ diyo.

Nya mba eto ənəmi lébaa, læ bənyə asa.

Nya betidi ba báyinkə bakpe læ kasɔ nɛ kanyi bunyə, læ bənyə bəbəkəfe.

¹⁹ Nya læ ntə læ bate bə Onanto eto lefe nə wuuləkə wə betidi eboyo.”

²⁰ Nya Yesu díti kukue ko mə, nya úsinkli ko útə wə ɔwunsəkotsyuə nya úsiə kasɔ. Betidi bamə kenke éfi mə ənəmi bətəkə læ wə əsuə nya bənyə banɛ wə bobə kpoo. ²¹ Nya óteyi mə nkə, “Awɔnisa Kenkɛ nnya eto etiki bɛɔ minkla mfoo, ibə itə læ mmi eto diyi nəmfo.”

²² Nya wə etiki nnya údi əmuə mə læ utu tinti nya kase odiakami tsya létaka wə mləmləmlə, ətə iyifo mə yanii. Nya bətɔ mə əsuə bənkə, “Inni Yosef eto ubi ni nwə mfo, fɛɛ?”

²³ Nya Yesu leteyi mə nkə, “Nyi miə biətəyi mɛ lekpa læ nnya minɛ bətəyi mfo əsuə biə, ‘Ofate, tsya fə əsuə.’ Nya binsi biətəyi mɛ tsya biə, ‘Asa nnya eto okle bóɔ bə éyifo læ Kapernaum, yifo nnya læ fə kosate eto umə mfo tsya.’ ”

²⁴ Nya Yesu disi óteyi mə nkə, “Fɛɛ nɛ mi bətəyi minkə, bəəntə Onanto eto unyeləkətidi kuutsyuə dibu læ wə kosate eto umə. ²⁵ Ekpe ini bə bakɔbəsia kpə ákɛ læ Israel eto kasɔ læ

lefe nà Onanto eto Unyelàkətidi Elia lèkè. Nya ɔsɔmi lèyè bɔni itə alɛ ətsyə ku kutsyə. Nya kukpɛnsɛ kplɛ dɪbə lə kasɔ kamə kenke əsuə. ²⁶ Fɛɛ Onanto mánkpe Elia kɔtɔ nkə usu kutsyuə saa ɔflɔ lə Israel, enso ɔkɔsiə utsyuə lə Sarep eto umə lə Sidon eto kasɔ. ²⁷ Nya tsyaa, betidi kpə ákɛ ba díkefi bufisia lə Israel eto kasɔ lə Onanto eto Unyelàkətidi Elisa eto lefe. Fɛɛ wántsyə mə kuutsyuə enso Naeman wə ditsyi Siria eto kasɔ mate hã.”

²⁸ Se betidi ba lèkɛ mfó lɛnɔ nyamfoo, kafo ányi mə tinti. ²⁹ Nya bátaka bənyə nya bála Yesu bələkə lə umə əmə kafo bésu bənyənsə lə umə əmə eto kətini kɔ əsuə bála umə əmə eto kotosi ku nsusu bə lə bəkə wə bakpe lə kukpio kafo. ³⁰ Fɛɛ Yesu áyɛ lə mə nti ɔbɔ údu.

Yesu Ála Lɛwɔnɔ Bua Lə Utidi Utsyuə Ɛsuə.

³¹ Lə nyamfo eto kamaa, Yesu édu úsu Kapernaum eto umə lə Galilea eto kasɔ. Mfó nya útsyiko betidi asa bote lə Ɔnwɛditsyayi əsuə. ³² Nya lə wə etikididi ku əsuəale esoo, wə asatete éyifo betidi bamə yanii. ³³ Osani utsyuə ákɛ lə Yudafɔ eto katsyakɔ mfó wə əsuə lɛwɔnɔ bua dísiə. Nya ófa ku ɔkɔɛ bembembe ɔtɛyi nkə, ³⁴ “Yesu Nasaretnyə, be fanlɛ bɔbɛbɛ ketsyiko lə bo ɔflɔ mfo? Bubə fəbə fə əəbə atsyɔsə bo lee? Nyi futsyə feni. Fə ni Onanto eto Ɔkenkenyə wə ɔtsyese nɛ!”

³⁵ Mfó nya Yesu léla Lɛwɔnɔ bua nəmə ɔbɔsə lə wə əsuə ɔtɛyi nkə, “Yɛ kudu bokpo! Lə abɔ lə utidi əmə əsuə!” Lɛwɔnɔ bua nəmə étsyi osani

əmə óso læ kaso læ mə ənəmi, nya læbo læ wə əsuə dídu. Fɛɛ utidi əmə mámfɔ lefabe saa.

³⁶ Iyifo betidi bamfó kenke yanii nya báto bətsyuə bənkə, “Nte etiki nnya eto okle ni nyamfo? Utidi əmfɔ kpe əsuəle nya wəəkumi kakpe awɔnɔ bua kələkə læ betidi əsuə.” ³⁷ Nya asa nnya bətɛyi læ Yesu əsuə mfóo, dísensə eyɛ ísu kuse komfó kenke.

Yesu Átsya Betidi Kpə.

³⁸ Yesu édu læ Yudafɔ eto katsyako mfó úsu Simen eto diyo. Atikesi əmuə Simon eto usiəambe élabesə kekleke. Nya bətə Yesu léte.

³⁹ Lə nnya əsuəə, úsu únyə læ wə oflɔ læ wə kalabekə, nya óla bufi bomə úləkə læ wə əsuə. Nya lefe nə bufi bomə leyɛ wəə, ótaka nya útsyiko lesa bonwa kətə mə. ⁴⁰ Nya se kofe nle diyo budufəə, bákpa befimfi ba nle bufi ate ate kenke báboko Yesu oflɔ. Nya úfi ani útəkə mə læ əsuə ɔni, ɔni nya ótsya məmblɛ bufi. ⁴¹ Awɔnɔ bua kpə eto kakle tsya ábo læ betidi kpə əsuə nya báfa bətɛyi bənkə, “Fə ni Onanto eto Ubi kosate əmə!” Fɛɛ Yesu éti awɔnɔ bua nyamə kusu nya wəntə kusu nkə batɛyi kulesa, itsyise béyi bə wə ni Nwə Onanto Lékpə Ɔhile Utsyə.

Yesu Áte Asa Ótsyilama.

⁴² Se kale disiaə, Yesu édu læ umə əmfó úsu kaka læbiɔ. Mfó nya betidi dítsyiko wə bəbɛbɛ katsyilama. Nya se bənyə wəə, bákplatsya bə læ ɔyɛ budu læ mə oflɔ. ⁴³ Fɛɛ ótɛyi mə nkə, “Ele bə nsu ndi etiki læ kəmə bamba tsya itsyi læ Onanto eto Sekakedidi əsuə, itsyise nyamfo eso Onanto létsyese mə nɛ.”

⁴⁴ Nyaso údi Anantotiki læ Yudafɔ eto ntsyako kenke læ kaso kamə.

5

Yesu Ákpadi Wə Bakasebi Tutɛ.

¹ Diyi lɔnii, se Yesu dínyə læ ditumbukplɛ nə baakpo bæ Genesaret ɔflɔɔ, betidi kpə ákpɔ bæ læ banyi bafi wə læ banɔ Anantotiki nnya ɔnlɛ budi.

² Yesu ənyə nkə kaklɔ inuə ńyə læ ditumbukplɛ nəmə ɔflɔ mfó nya mba laata asabu kələkə akpɛ ébudu bésu mə asabu kəfləkɔ. ³ Nya Yesu lébe údufə læ Simon eto ole kafo, nya óteyi wə nkə, onwa ɔklɔ əmə usuko ntu homə əsuə sɛkɛ. Yesu əsiə læ ɔklɔ əmə kafo nya óte betidi bamə asa.

⁴ Se óte mə asa ólosəə, Yesu áteyi Simon nkə, “Nwa ɔklɔ əmə esuko kaka ntu letsyo sɛkɛɛ, læ fonko fə bayetsyuə læ beta mi asabu læ biləkə binə.”

⁵ Nya Simon dítə mbuayɛ nkə, “Bonamute, ketsye kamfo kenke búyifo keyifo kekleke tsya bóənləkə kulesa. Fɛɛ læ kase fátɛyi esoo, muutə læ bota asabu nyamə.” ⁶ Se báta asabu nyaməə, bələkə akpɛ kpə itə bæ asabu nyamə étsyiko bola. ⁷ Lə nyamfo esoo, básɔ ani bákpadɪ mə bətsyuə ba nkpe læ ɔklɔ nuəfə bátɛyi bənkə bəbə bawunsəko mə. Bəbə nya bənə asabu nyamə bələsə nya binə biamə díyi kaklɔ inuə kamə kinkinki ibu sɛkɛ læ kanya kedufə læ ntu əsuə.

⁸ Se Simon Petro dínyə nnya díbə mfɔo, óse akonki læ Yesu eto ənəmi nya óteyi wə nkə, “Bonamute, mannyi əbə mə ɔflɔ, itsyise obuayifo mini.” ⁹ Binə kpə bia bələkə mfó esoo, íyifo wə

ku wə bətsyuə yanii. ¹⁰ Nko ke íyifo Simon eto bayetsyuə, Yakobo ku Yohanes ba ni Sebedeo eto bebi tsya nɛ.

Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi Simon nkə, “Mante sikpi. Idu mómɔ ɛntɔɔ, mfe betidi fuukələkə.”

¹¹ Se báyo ditukpenkpee, báyani lesa saa bətsyuə nya bédu bətəkəko Yesu.

Yesu Átsya Ufimfi Utsyuə Wə Nlɛ Bufisia Bufi.

¹² Lefe lónii, Yesu ésu umə utsyuə kaka utidi utsyuə nlɛ bufisia bufi. Nya se utidi əmfɔ dínyə Yesu, ókpo kasɔ lə Yesu eto ənəmi nya ólɛ wə lekpa kpa ótɛyi nkə, “Bonamute! Lə aalaa, ebofo butə mɔ bufi bomfo yuə mɛ.”

¹³ Yesu ənə kɔni útidi wə nya ótɛyi osani əmə nkə, “Nla nko. Lə nyasoo, bufi bomə yuə fə.” Lamfolamfo, bufi bomə əyuə wə.

¹⁴ Mfó nya Yesu lékpe wə kɔfi nkə, “Mantɛyi utidi sa nyamfo. Bomu yɛ tentente lə edu lə efi əsuə esu ate Onanto eto usumunyə. Wə loobe fə unyə nkə əmuə ale nya uudi fə adansiɛ itə utidi saa nkə sitintii, bufi bomə əyuə fə. Nya lə efi leninsɔ ətə fe kase Moses eto kɔfi lɛtɔ.”

¹⁵ Fɛɛ Yesu eto etiki nyamfo ésensə ɛyɛ etsyo. Nya betidi kpə díbə bə lə banɔ wə asatete nya lə ótsya mə bufi bo nlɛ mə bulə. ¹⁶ Fɛɛ ókabɔ kesu kaka lɛbiɔ úsu úkato ola.

Yesu Átsya Nwə Léba Ónkpo Kasɔ.

¹⁷ Diyi lóni se Yesu lɛkɛ mfó ókaté asaa, Yudafɔ eto ditsyukpa lóni nə baakpo Farisifɔ ku afi eto bateasa bətsyuə ba ditsyi nlebe nlebe lə Galilea ku Yudea eto nsɔ ku Yerusalem əbə mfó. Nya Onanto eto əsuəale nnya Yesu lefi katsya

befimfi tsya əsiə wə lə əsuə. ¹⁸ Nya mfóo, betidi bətsyuə étsyi utidi wə léba onkpo kaso lə belabekə əsuə báboko wə ɔflo. Nya bábəbɛ kusu ko bɔɔyɛ befi wə bedufənkɔ diyo kafo lə befi wə bətsyə lə kaso lə Yesu eto ənəmi. ¹⁹ Fɛɛ betidi bamə eto etu esoo, bámfo kusu bunyə. Nko esoo, bətsyi wə báyenko lə diyo eto letsya. Nya bələkə ofo lə letsya əsuə nya báyifəsə wə ku wə belabekə bətsyə lə kaso lə Yesu eto ənəmi lə betidi bamə eto nti lə diyo kafo mfó.

²⁰ Nya se Yesu dínyə mə bofokanɔ esoo, ótɛyi utidi əmə nkə, “Osani, mfi fə abua ntsyɛ fə!”

²¹ Mfó nya Farisifo ku afi eto bateasa dítsyiko mə əsuə bɔtɔ bə, “Owoe ni nwə mfo leedi mbusiotiki kefi wə əsuə kakatesə ko Onanto nko! Onanto hã ni futsyə wə lofo utidi eto abua bufi katsyɛ wə!”

²² Nya se Yesu dínyə mə nsusu útsyə lekpo esoo, ótɔ mə nkə, “Beso bɛnlɛ nsusu bomfo eto okle bufi? ²³ Nte nnya nso buyuə ku bɔtɛyi, ‘Befi fə abua bətsyə fə,’ lee ‘Taka ənyə lə ayɛ edu?’ ²⁴ Muuləkə nte mi miə Utidi Eto Ubi kpe əsuəale lə kawunsiə kamfo bə ufi abua ɔtsyɛ.” Nyaso ótsyi ówuninsə nya ótɛyi nwə léba oonkpo kaso nkə, “Nlɛ fə bɔtɛyi minkə taka lə efi fə okla lə esu diyo!”

²⁵ Mfo əməə, osani əmə átaka uńyə lə betidi bamə eto ənəmi nya úfi wə okla, nya údu óntɔ lə diyo ɔnlɛ Onanto bɔtɛsə. ²⁶ Nyamfó éyifo betidi bamfó kenke yanii! Nya se sikpi dímuə məmblɛ kenke lə nnya əsuə esoo, bətɛsə Onanto nya bətɛyi bənkə, “Nte ayanisa nnya búnyə mfo mmi məə?”

Yesu Ákpadi Lewi.

²⁷ Nyamfo eto kamaa, Yesu ábo útsyi læ diyo nãmæ kafo nya únyæ utsyuæ wæ laafo umænko wæ baakpo Lewi nkpe læ wæ keyifokɔ. Mfó nya Yesu lætseyi wæ nkæ, “Taka læ ətækæko mæ.” ²⁸ Lewi áyani lesa saa útsyæ nya ótaka útækæko wæ.

²⁹ Lewi ətə bánwa lesa kæn nya úfi útsyue ɔpunu ókpe Yesu disuæyuæ læ wæ diyo. Nya betidi kpæ díbæ mfó ku mba laafo umænko tsya.

³⁰ Farisifɔ ku afi eto bateasa ba díbæ katsyako mfó étsyiko etiki bunæ ku Yesu eto bakasebi katseyi bæ, “Beso biedi kænæ ku mba laafo umænko ku babuayifo bamfo?”

³¹ Mfó nya Yesu díte mbuayɛ nkæ, “Betidi ba nkpe əsuæale manhiã ofanyæ enso mba ni Onanto hã. ³² Məmbə miə məəbə nləkə betidi sɛɛ, bomu babuayifo eso mímbə.”

Yesu Édi Etiki Itsyi Læ Kenyɛklekle Əsuæ.

³³ Betidi bətsyuæ áto Yesu bənkə, “Ntsyæ ibə bæ Yohanes eto bakasebi aakle kenye nya baato ola, nya mba ntækæko Farisifɔ tsya leeyifo nko, fɛɛ fə bale leedi kænæ lefe saa?”

³⁴ Yesu ətə mbuayɛ nkæ, “Bubu bibu biənkə baklɔbo ebofo kenye bokle læ lefe nə eto lefe okafɔsə əmə nkpe læ mə lenti? Kulefe! Yembubə itə nkomə! ³⁵ Fɛɛ diyi ditsyuæ ebubə ni lefe nə bookpa okafɔsə əmə bedunko læ mə ɔflɔ. Nya læ lefe nəmfó əsuæ, insini utidi saa luubə ɔtseyi mə fɛ bookle kenye.”

³⁶ Læ nyamfo eto kamaa, Yesu esi ótseyi mə lekpa nəmfó nkæ, “Utidi kuutsyuæ embofuadi kafia fɔfɔ ufi otale kakoko. Læ utsyuæ éyifo

nkoo, ebunyə fə obiasə kafia fəfə kamə. Nya kakoko kamfó tsya ku kafəfə kamə əmbələkə itə boka kətəkə lə bətsyuə əsuə. ³⁷ Nya bemfi nte fəfə kakpo lə kubukikuetobe. Lenni nkoo, nte fəfə bomə ebəkpo bobə kato nnya luutə kubukikuetobe komə la nya nte bomə tsya luuwui buyifo nsəsə. ³⁸ Nyasoo, ntə fəfə beefi kakpo lə kubukikuetobe fəfə əsuə. ³⁹ Nya məmō tsyaa, utidi kuutsyuə ənnə nte koko kesi kala nkə wəənə mfəfə lamfolamfo, etsyisee, wooteyi nkə, 'Ntute, bo ni nkokoo, aləkə bosol' "

6

Yesu Ku Farisifo Ákpe Kəna Itsyi Lə Ɔnwəditsyayi Əsuə.

¹ Lə Yudafo eto Ɔnwəditsyayi lənni, Yesu ku wə bakasebi ákayə lə kusu kutsyuə ko ləyə lə anta eto ɔkue utsyuə kafo kafe. Mfó nya wə bakasebi ditsyiko anta nnya nýə mfó bufəsə kəfə akayimi.

² Mfó nya Farisifo bətsyuə lətə mə bənkə, "Beso bənle lesa nə bo kəfi diməntə bo kusu nkə buyifo lə Ɔnwəditsyayi əsuə buyifo?"

³ Nya Yesu dítə mbuayə ɔtə mə nkə, "Bíankla lə Awonisa Kənkə eto Kukue əsuə lesa nə Oka David diyifo lə lefe nə kukpense lələ wə ku wə betidi ba dítəkəko wə? ⁴ Oka David əsu údufə Onanto eto kedikətəkə úsu úfi lesa nə bəfi bətə Onanto kedii, údi. Nya útə wə bətsyuə tsya ni ditsyuə bədi lə lefe nə iyifo botakebu lə bo kəfi əsuə bə utidi bamba lə udi lesa nəmfə. Kuutsyuə sa əmbə kusu enso Onanto eto Usumunyə hã."

⁵ Lə nnya kalosəkə, Yesu átəyi mə nkə, "Utidi Eto Ubii, wə ni Onamute itə Ɔnwəditsyayi nɛ."

Yesu Átsya Osani Wə Eto Kɔni Kɔní Díkpə Konyoma.

⁶ Lə Ɔnwɛditsyayi bamba əsuəə, Yesu ɛsu Yudafɔ eto katsyakɔ nya ɔnlɛ asa bote. Osani utsyuə ákɛ mfó wə eto kodianí díkpə konyoma. ⁷ Nya se kɔfi eto bateasa ku Farisifo bətsyuə díkabɛbɛ kusu ko əsuə bɔɔyɛ bəmuə Yesu bə óta kɔfi ubu esoo, bɛfi ənəmi bətəkə lə wə kekleke balɛ bobɛ lə wootsya bufi lə Ɔnwɛditsyayi. ⁸ Fɛɛ se Yesu dínyə mə nsusu utsyə lekpo esoo, ótyɛi osani əmə nkə, “Taka ənyə, lə abɔ əbə sɛtɔ mfo.” Nya osani əmə létaka úbə únyə lə mə ənəmi.

⁹ Nya Yesu létɔ mə nkə, “Bɛ kɔfi díta bo kusu nkə buyifo lə Ɔnwɛditsyayi əsuə? Ɛlɛkɛ bə buyifo kasɛɛ lə Ɔnwɛditsyayi lee bə buyifo kabua? Nye, ɛlɛkɛ bə bafɔ utidi lə nkɔ lə babiasə mu bomu?”

¹⁰ Yesu átsyilamasə ənəmi óbɛ mə nya ótyɛi osani əmə nkə, “Nə fə kɔni etsyue, nya úyifo nko.” Nya wə kɔni komə létsya wə. ¹¹ Nyaso məmblɛ kenke éyɛnki ku lɛblɔfi nya bətsyiko nsusu bufi lə lesa nə boofɔ Yesu buyifo əsuə.

Yesu Ɛləkə Lefosi Batɔnkpe Inuə Bamə.

¹² Lə lefe nəmfó, Yesu ábɛ úsu kɔtini disi. Ɔkɛ mfó óto ola útə Onanto ketsye kamfó kenke. ¹³ Se kale dísiə, ókpadi wə bakasebi kenke útsyə nya úləkə lefosi inuə ba útəkə diye nkə wə Batɔnkpe. ¹⁴ Mə ni Simon wə útəkə diye nkə Petro ku wə ɔyimi Andreas ku Yakobo, Yohanes ku Filipino ku Bartolomeo, ¹⁵ ku Mateo ku Tomas, ku Alfeo eto ubi Yakobo ku Simon wə baakpo bə utidi wə

laakpo kətə wə umə ¹⁶ ku Yakobo eto ubi Yuda ku Yuda Iskariot wə léfiani nwə lídu Yesu útə.

Yesu Átsya Betidi Kpə Bufi.

¹⁷ Lə lefe nə Yesu ku wə batɔnkpe leyifə bétsyi kɔtini koə eto disi bəbəə, bəbə bəńyə lə kaka diyifo tsye tsye tsye nya mba dítekəko wə eto bətsyuə kpə áke mfó nya sitiditu kplɛ sia dítsyi Yudea eto kasɔ əsuə kenke ku Yerusalem eto kəmə ka léfi lekpo kɛnyɛ ka ni Tiro ku Sidon. ¹⁸ Bəbə bə lə banɔ asa nnya Yesu díkate ku lə otsya mə efimbi kpə nnya banlɛ. Betidi ba awɔnɔ bua díkelə tsya əbə nya ótsya mə bufi. ¹⁹ Betidi bamfo kenke ákplatsya bə lə betidi Yesu lə mə efimbi lə eyɛ mə, itsyise əsuəale ətsyuə eto okle ákabɔ ketsyi lə Yesu əsuə nnya díkatsya betidi bamə kenke.

Atsyɔkpokpo Itə Bətsyuə Ku Kanyinyənya Itə Bətsyuə.

²⁰ Yesu átakasə ənəmi óbe wə bakasebi, nya ótɛyi mə nkə,

“Əsuə ebuyuə mi bakombo,
itsyise Onanto eto sekakedikɔ eyifo mi kale!

²¹ Əsuə ebuyuə mimba kukpensə nlɛ mɔmɔ,
itsyise biumi!

Əsuə ebuyuə mimba nlɛ nku mɔmɔ,
itsyise biumə simə!

²² Əsuə ebuyuə mi lə betidi eekisi mi,
nya baani mi, nya baaka mi,
nya baatɛyi mi bənkə bekpe ditsyəbi bua lə
mɔ wə ni Utidi Eto Ubi eso!

²³ “Binyə disuəyuə lə nyamfo kenke əbə, lə biwi kewi ku disuəyuə, itsyise Onanto ebutə mi

kayofofo kplɛ lɛ Onanto eto oto kato. Itsyise asa nyamfo eto okle mɛ bana díyifo Onanto eto bɛnyɛlɛkɛtidi ba lɛkɛ kɔ kenke nɛ.

²⁴ Fɛɛ mbɔbɔɛ itɛ mi batabinyɛ,
itsyise bíofo mi disuɛyua eto kayofofo lɛ kasɔ mfo!

²⁵ Mbɔbɔɛ mɛɛtɛ mimba díkedi bími mɔmɔ,
itsyise kukpɛnsɛ ɛbɔlɛ mi!

Mbɔbɔɛ mɛɛtɛ mimba nɛ simɛ bumɛ mɔmɔ,
itsyise mi asa ɛbɔkɛ kaminsɛ nya biuwi nku!

²⁶ Mbɔbɔɛ mɛɛtɛ mi mba betidi kenke laatɛsɛ mɔmɔ,
itsyise nko ke ibɛ bɛ mɛ banamɛ lɛtɛsɛ
betidi ba lɛwɛ betidi bɛ mɛ ni Onanto eto
bɛnyɛlɛkɛtidi nɛ.

Bela Mi Balo.

²⁷ “Fɛɛ mimba nɛ mɔ etiki bɔnɔɔ, nɛ mi bɔtɛyi minkɛ bela mi balo lɛ biyifo kasɛɛ bitɛ mɛ. ²⁸ Nya betidi ba leekudi mii, bekpɔ mɛ atsyɔ. Nya betidi ba laalo fɛ sɛsi nye beeyifo disialeɛ, to ola lɛ mɛ disi. ²⁹ Nya lɛ utsyua áɔ fɛ lɛ kotosii, tsyi nkonse tsya ɛtɛ wɛ. Nya lɛ utidi utsyua éfi fɛ awu katoɔ, tɛ lɛ ufi nnya kalo tsya lɛ woala. ³⁰ Utidi saa wɛ laadia asa lɛ fɛ ɔflɔɔ, tɛ wɛ. Nya lɛ utsyua éfi fɛ lɛsatsyuaɛ, mantɛyi fɛ usinkliko ni oboko. ³¹ Lesa nɛ faala fɛ beyifo bɛtɛ fɛɛ, ni ke ele bɛ fintsya yifo ɛtɛ betidi nɛ.

³² “Lɛ ibɛ bɛ betidi ba laala mi ete mi tsya laalaa, nte atɛsɛ nye lɛninsɔ nɛ biunyɛ bitsyiko lɛ nnya ɛsuɛ? Mba ni babuayifo tsya aala betidi ba laala mɛɛ. ³³ Nya lɛ betidi ba díyifo fɛ kasɛɛ ete fintsya leeyifo kasɛɛ kɛtɛɛ, nte lɛninsɔ nɛ ele bɛ befi bɛtɛ fɛ? Mba ni babuayifo tsya eeyifo

nkoo. ³⁴ Nya læ betidi ba ni mba leesinkli kəbə kətsyə fə læ nnya kənyɛ hã faadia asa kətəə, beso faala fə batəsə fə? Babuayifo tsya aaba kətə mə bayetsyuə bə læ bətsyə mə nnya læ kənyɛ! ³⁵ Bəmuu, bela mi balo læ biyifo mə kasɛɛ. Beba asa bitə mə, nya biambe kusu biə besinkliko kulesa bəbə bətsyə læ nnya kənyɛ kokooko. Lə biyifo nkoo, biunyə kayofofo kplɛ læ nnya disi. Nya bookpo mi bə Onanto wə ni Onanto Fanlofanlo eto bebi. Itsyise Onanto kpe kafokpɛ itə mba ləənnə kasɛɛ kətsyə lekpo ku mba nkpe disiale kulaa tsya. ³⁶ Biyifo mba ləənyə asa kaminsə fe kase mi Anto Onanto ləənyə kaminsə.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə ɔyimitsyuə Dikpi Bolo Ɔsuə.

³⁷ “Biankponko betidi bamba akpo læ Onanto tsya læ ɔyɛ mi lekpo bokponko. Bianlo betidi dikpi, læ Onanto tsya læ ɔyɛ mi dikpi bolo, bifi asa bətsyɛ betidi læ Onanto tsya læ ufi ɔtsyɛ mi. ³⁸ Ele bə bitə betidi asa bə læ Onanto tsya læ utə mi asa. Lə sitintii, Onanto ebuyisə mi kenwu keyi kaba kakpo ɛyɛ læ wə lefonə eso. Kase faaklá asa yeyi kaba kakpo kətə utidii, nko eto okle ke Onanto looklá utə fə nɛ.”

³⁹ Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə lekpa nkə, “Unəmba anyɛnko wə unəmbatsyuə. Lenni nkoo, mə inuə ba tā ebudu banɔ bedufə læ dibiyə kəfo. ⁴⁰ Okasebi saa ante kaso wə oteasa. Fɛɛ lefe nə okasebi əmə lelosə asa bokasee, wəətsyə fe wə oteasa ke.

⁴¹ “Ntsyə fɛ fanlɛ dikubi kɛkɛ nə ntəkə fə ɔyimitsyuə læ dinəmi bobɛ fɛ fannlɛ dikubi kplɛ nə ntəkə læ fə lele bunyə? ⁴² Ntsyə fɛ fofo fə

oyimitsyuə bɔtɛyi fənkə, ‘Lekpakpa, tə lə nləkə dikubi kɛkɛ nə ntəkə fə lə dinəmi’ se dikubi kplɛ ntəkə lə fə kosate eto lele əsuə? Fə, ənəmi ənəmi eto utidi! Ka dikubi kplɛ nə ntəkə fə lə dinəmi buləkə fɛ lə ənyə kusu ələkə fə oyimitsyuə eto lele kɛkɛ nə ntəkə lə wə lele.

Kuyi Saa Ku Ko Awɔnsa.

⁴³ “Kuyi sɛɛ aannwɔ ebibi bua, nya kuyi bua tsya laannwɔ ebibi sɛɛ. ⁴⁴ Kuyi saa eto ebibi əsuə beefi kətsyɔ ko lekpo. Banlɛ koto eto awɔnsa lə kanyi əsuə, nya banlɛ awɔnsa nya beedi lə otonkpa tsya əsuə. ⁴⁵ Utidi sɛɛ saa, asa sɛɛ laabɔ ketsyi lə wə asayifoyifo əsuə nnya leetsyi lə wə utu kəmiə. Nya utidi bua tsya ləələkə asa bua kate ketsyiko lə wə utu kəmiə. Itsyise asa nnya nkpe lə utidi eto utu kəmiə, nnya ni lesa nə laabɔ ketsyi lə wə kɛnyɛ nɛ.

Nɔ Yesu Eto Ditiki Lə Ayɛ Lə Ni Ɔsuə.

⁴⁶ “Beso biakpadi mɛ biə Bonamute, Bonamute, fɛ bienyifo lə lesa nə maatɛyi mi əsuə? ⁴⁷ Utidi saa wə ləəbə mɛ ɔflɔ nya wəəbə nkə wəəbə ɔnɔ lesa nə maatɛyi nya weeyifo lə nnya əsuə, moote mi futsyɔ eto okle uni. ⁴⁸ Ute fe utidi wə laato diyo nya óba kakplo nya óse ni unyənsə lə aba əsuə fɛ óto diyo nəmə unyənsə. Se ketu díyi nya káyɛ mfó káfɛ, kulesa ménɔyifo diyo nəmə, itsyise dińyɔ lə kəńyəkɔ sɛɛ. ⁴⁹ Fɛɛ utidi saa wə laanɔ mɔ ditiki nya woenyifo lə ni əsuə, uyifo fe utidi wə léto diyo nya wánse ni lə kasɔ ka nkpe ale əsuə nya wénku kasɔ fɛ útsyiko ofatiə əmə bɔse lə umuə sui. Nyaso lefe

nə ketu díyi kába káyε lə diyo nəmə oflɔ káfee, léba kenke lékpɔ lə kasɔ!”

7

Yesu Átsya Romaƿɔ Eto Bamamanyə Eto Uninə Eto Uyifoyifo.

¹ Se Yesu létɛyi betidi bamfo asa nyamfo kenke olosə, údu úsu Kapernaum. ² Romaƿɔ eto omamanyəninə utsyuə akε mfó nya ɔkε uyifoyifo wə eto asa óla tinti. Uyifoyifo əmə ánɔ bufi kekkele, nya ɔkε lə ukpə ku menkpə eto nti. ³ Se uninə əmfo lenɔ Yesu eto kɔsɔɔ, ókpε Yudaƿɔ eto beninə bətsyuə nkə batɛyi wə lə ubə otsya wə uyifoyifo əmə utə wə. ⁴ Bəbə Yesu oflɔ nya bále wə lekpakpa kekkele bənkə, “Utidi əmfo əńyə utə bə wunsəko wə, ⁵ itsyise woala bo kuse eto betidi. Nya wə kosate léto bo katsyakɔ útə bo.” ⁶ Lə nyamfo eso Yesu átaka útəkəko mə.

Yesu ménsitsyonko diyo nəmə fε uninə əmfo lékpε wə bayetsyuə bətsyuə nkə besu batɛyi wə bənkə, “Boanto, mensilə əsuə fə əəbə. Itsyise mɔɔ, mənńyə ntə bə lə əbə mɔ diyo. ⁷ Nya mənńyə ntə tsya bə mbə ntsyako fə, nńyə lə fə ənəmi. Nyasoo, fə tɛyi ditiki ete, mɔ uyifoyifo eto əsuə ebumuə ale. ⁸ Mintsya nyifo uninə wə nkpe lə beninə ba nsi nso mε eto əsuəale eto kalɔ. Nya nkpe bamamanyə ba nkpe mε kalɔ. Lə ntɛyi nwə miəkə, ‘Su,’ woesu. Nya lə ntɛyi obamba tsya miə, ‘Bə,’ wəəbə. Nya lə ntɛyi mɔ uyifoyifo miə, ‘Yifo mmə,’ woəyifo.”

⁹ Se ótɛyi nkoo, íyifo Yesu yanii. Mfó əmə nya ótsyi ówuninsə ótɛyi sitiditu sia ba dítékəko

wə mfó nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi minkə mənɔyɔ tɔ bofokanɔ bomfo eto okle lə Israelfɔ nti tɔ kulatsya!” ¹⁰ Mfó əmə nya betidi ba b́atsyese mfó d́isinkli b́ésu oto nya b́ənyə b́ə uyifoyifo əmə eto bufi əyuə wə.

Yesu Átakasə Ɔkɔsiə Utsyuə Eto Ubi Wə Díkpə.

¹¹ Nyamfo eto kamaa, Yesu ɛsu umə wə baakpo Naim, nya wə bakasebi ku betidi kpə b́atsyuə d́ítəkəkɔ wə b́ésu. ¹² Lefe nə óyo umə əmə eto kabɔsiee, ótsyako b́atsyuə ba nɛ keku nya banyɛ banɛ bɔbɔ lə umə əmə. Ɔkɔsiə eto ubi ɔni kplo eto ɔkɔ ni wə b́éntsyi banɛ bɔbɔnko bantɔ kebikəkɔ nɛ. Nya umə eto betidi kpə d́ítəkəkɔ wə. ¹³ Se Yesu d́ínyə usio əmfoo, wə asa áɛ wə kaminsə. Mfó nya ótɛyi wə nkə, “Sinkli aye keku.”

¹⁴ Yesu ɛdɔfə mə lenti nya útidi ɔkɔ əmə, nya mba ntsyi wə əmə d́ínyə. Mfó Yesu letɛyi nkə, “Okosobi! Nlɛ fə bɔtɛyi minkə taka!” ¹⁵ Nya ɔkɔ əmə létaka úsiə nya útsyiko etiki budi. Nya Yesu d́ífi wə ókpɛ wə ambe lə kɔni.

¹⁶ Íyifo betidi bamfó kenke yanii ku sikpi tinti, nya b́átɛsə Onanto. Lə nyamfo eso b́átɛyi b́ənkə, “Onanto eto Unyɛləkətidi wə nkpe kɛnyɛ ale tinti əbə údɔfə bo lenti! Onanto áyifə úbə nkə lə ubə uləkə wə betidi!” ¹⁷ Yesu eto etiki nyamfó esensə éba ékpɔ lə Yudea eto kasɔ ku lekpake nəmfo kenke.

Yohanes Ntufləsətidi Átsyese Batɔnkpe Yesu Ɔflɔ.

¹⁸ Lefe nəmfóo, se Yohanes eto bakasebi letɛyi Yohanes asa nyamfoo, ókpadi inuə lə mə nti,

19 nya óla mə ótsyese Bonamute Yesu oflo ku kénye kamfo nkə, “Fə ni utidi wə bə ɔɛ bubə lee, lee buńyə bukabe utidi bamba kusu?”

20 Nyaso se bəbə Yesu ofloo, bateyi wə bənkə, “Ntuflesətidi Yohanes ni nwə lékpe bo nkə bubə bɔɔ fə nkə, ‘Fə ni utidi wə bə ɔɛ bubə lee, lee buńyə bukabe utidi bamba kusu?’ ”

21 Lə lefe nəmfó əsuə, Yesu átsya betidi kpə bufi nya óla awɔɔ bua, nya útə bənəmba kpə dínyə asa. 22 Mfoti əmə nya útə mbuaye óteyi Yohanes eto batɔnkpe nkə, “Bisinkli bisu bəteyi Yohanes asa nnya bínyə ku nnya bəɔ banɛ bəteyi bənkə bənəmba ɛ bunyə, mba léba bankpoo kaso ɛ bɔye kafe, mba nɛ bufisia bufi eto əsuə ɛ bokpa, batoti ɛ asa bɔɔ, bəkpənkpe ɛ botaka kəbə nkpə, nya maateyi bakombo Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə. 23 Disuəyuə itə utidi wə dímənyə kabua lə mə əsuə.”

24 Se Yohanes eto batɔnkpe dídu eto kamaa, Yesu étsyiko etiki budi ketsyiko lə Yohanes əsuə kate betidi bamfó nkə, “Lə lefe nə bəbɔ bisu kaka Yohanes nkpe lə mfiminti mfóo, be ni lesa nə bibu biə biusu binyə? Utidi wə nte fe lefanto nə ufiebi nɛ bɔɔ ketinkəsə lee? 25 Be tutuutu ni lesa nə bisu kabeko? Lee Utidi wə nkpe awu nnya laanɔ bobə? Betidi ba laakpe awu nnya lefo koya nya beedi nkpə, mə kakənkə ni bakankplɛ eto ayo. 26 Bəteyi mə lesa nə bísu kabeko! Onanto eto unyeləkətidi utsyuə bísu kabeko? Lə sitintii, nɛ mi bəteyi minkə oso Onanto eto unyeləkətidi. 27 Itsyise Yohanes əsuə eto etiki nya Awɔnisa Kənkə eto Kukue ɛteyi ni nkə,

'Mootsyese mo otɔnkpe ntɔnsə fə bubə,
 nya wooto ɔɔ kusu utsyə utə fə bubə.' "

²⁸ Yesu esi ɔ́teyi mə nkə, "Yohanes so utidi saa wə bale lə kawunsiə kamfo. Fɛɛ utidi wə ni ɔkɛkɛ kulaa tsya lə Onanto eto sekakedikɔ, so Yohanes."

²⁹ Etɔnsə, betidi bamə kenke áno Yohanes eto Ditiki Sɛɛ nə údi nya titlu mə ku mba laafo umənkɔ tsya áfo lesa nə Onanto nɛ bɔbɛbɛ ketsyiko mə ɔfɔɔ, ku mə ketu kenke nya Yohanes dífləsə mə ntu. ³⁰ Fɛɛ Farisifo ku afi eto bateasa kplɛ áni lesa nə ni Onanto eto ketsyue itə mə nya bántɔnɔ bə Yohanes fləsə mə ntu.

³¹ Yesu éskosə wə etiki sɛtɔ nya ɔ́teyi mə nkə, "Mɔmɔɔ, be ele bə mfi mi mmi eto betidi nkatesə ko kɛɛ? Ntsyə bente kɛɛ? ³² Bete fe bekpefi kɛkɛ ba laakpe kɔyɛ lə obia. Mə bətsyuə lɛ kudu bokpo katɛyi mə bətsyuə bə,

'Búsə kusiəkpakpa eto əsə bútə mi,
 fɛɛ biénwui kewui!

Búsə keku eto əsə bútə mi,
 tsya biénwi nku.'

³³ Ntufləsətidi Yohanes əbə, nya ókle kɛnyɛ, nya wənnə ntə saa tsya, fɛɛ bɛlɛ bɔteyi biə, 'Lɛwɔnɔ bua si wə lə əsuə.' ³⁴ Nya Utidi Eto Ubi tsya díbə nya wəə, údi únə. Nya bɛnɛ bɔteyi biənkə, 'Bebe udikpu ku utənə əmfoo! Uyifo mba laafo umənkɔ ku babuayifo eto ɔyetsyuə!' ³⁵ Fɛɛ betidi ba kenke lətəkəkɔ Onanto eto kobe kamaa, balɛ buləkə kate lə mə eyifosa əsuə bə nnya ni kobe tinti nɛ."

Yesu Ésu Simon Eto Diyo.

³⁶ Farisinyə utsyuə ákpadi Yesu nkə ubə udi lesa lə wə diyo. Nya se Yesu dísu mfóo, úsiə kaso lə əpunu əflo nkə lə udi lesa. ³⁷ Usio wə dísiə nkpə bua utsyuə akε lə umə əmə. Nyaso se óno nkə Yesu əbə Farisinyə əmə eto diyo lesakedikoo, úfi nnuəbi bo laanyi fififi bo nkpe lə dituntu nə laano bobε əsuə úsuko mfó. ³⁸ Úsu únyə lə Yesu əflo nya úwi binəntu okpo wə lə akpa. Nya usio əmə dífi wə disí eto səwəni ósi binəntu bia lékpo lə Yesu eto akpa mfoo, nya ókəbe wə akpa ənlε bəfiə ku lelabi. Nya úfi nnuəbi bomə ókpo lə Yesu eto akpa tsya.

³⁹ Se Farisinyə wə lékpadi Yesu dínyə nyamfoo, úbu disí óteyi nkə, “Lə utidi əmfo ete ni Onanto eto Unyeləkətidi tintii, eni ele bə ote usio wə eto okle díbə ənlε wə butidi mfo, eni óte nkpə bua bo tsya unsi!”

⁴⁰ Nya Yesu leteyi wə nkə, “Simon, nkpe lesatsyuə nə minla miə mateyi fə.”

Nya Simon leteyi nkə, “Oteasa, teyi mε.”

⁴¹ Yesu ətsyə kaso óteyi Simon nkə, “Utidi utsyuə ákε mfo wə díkaba atabi ukətə betidi, nya betidi inuə bətsyuə dísiə wə kayo. Əni dísiə wə sika eto atabi akpi alofa ano. Nnya unuəfə dísiə wə atabi akpi fosi ano. ⁴² Se kulesa dímətsyə mə bofo kayo kamə esoo, úfi kayo kamə kenke ótsyε mə. Nya betidi inuə bamfo eto ntii, owoe fafo fanə fə woola otabinyə əmfo oso?”

⁴³ Nya Simon leteyi wə nkə, “Mfo nno miə utidi wə úfi kayo ka nso utu ótsyε.”

Mfó nya Yesu leteyi wə nkə, “Áteyi elekε.”

⁴⁴ Yesu étsyi ɔwuninsə óbe usio əmə nya óteyi Simon nkə, “Alɛ usio əmfo bunyə? Se mímbə fə ɔflɔ, əməntə mɛ ntu fə mflə akpa. Fɛɛ usio əmfo éfi wə binəntu úflə mɛ akpa, nya úfi wə disi eto sɛwɔni ósi nnya. ⁴⁵ Ámamfo mɛ ku disuəyue abuta mɛ alɛ. Fɛɛ idu lə lefe nə mímbə mfo, wóanye tɔ mɔ akpa bɔlɛ kafɔ. ⁴⁶ Fəə, əməntə mɛ nnuəbi saa fə mfi nkpo lə disi. Fɛɛ wə éfi nnuəbi bo laanyi fififi ókpo mɛ lə akpa. ⁴⁷ Nyaso nle fə bɔteyi minkə, lelabi nə úləkə óte mɛ esoo, ófo abua kpə nya úyifo kenke eto bufikatsye. Nya utidi wə diyifo abua sɛkɛ bɛfi bátsye wə, nko ke wə lelabi tsya lefe nɛ.” ⁴⁸ Mfó nya Yesu leteyi usio əmə nkə, “Befi fə abua batsye fə.”

⁴⁹ Se betidi ba tsya dísiə lə kedikɔ mfo lenɔ Yesu eto asa nnya óteyii, batɔ mə əsuə bənkə, “Owoe ni nwə mfo wə laafo betidi eto abua kulaa tsya bufi katsye?”

⁵⁰ Mfó əmə nya Yesu leteyi usio əmə nkə, “Fə bofokanɔ ələkə fə, nyaso du esu lə diyue əsuə.”

8

Besio Ba Dítakəko Yesu.

¹ Nya lefe dítsyue eto kamaa, Yesu átsyilama nti bomfo úsu kəmə ku mbuto ntsyue. Nya úkedi Ditiki Sɛɛ nəmə itsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə. Batɔnkpe lefosi inuə ba úləkə tsya ətəkəko wə. ² Besio ba Yesu létsya bufi akpa akpa ku mba óla awɔnɔ bua úləkə lə mə əsuə eto bətsyue tsya əkətəkəko wə. Nya utsyue wə lɛkɛ lə mə nti ni Maria wə baakpo Magdalanyə nwə əsuə Yesu léla awɔnɔ bua akuanse úləkə. ³ Usio bamba

tsya áke læ mə nti mfó wə baakpo bæ Yohana nwə eto usə baakpo Kusa wə díyifo keyifo læ Oka Herodes eto lekpokakpokɔ nya údi uninə utsyuə wə díkabe mfó. Besio kpə bətsyuə ku nwə baakpo Susana tsya ətəkəko Yesu nya banlɛ mə asa bufi kawunsə ko wə ku wə bakasebi.

Yesu Áteyi Lekpa Itsyi Lə Nwə Dísa Eyibibi Ətsyuə Əsuə.

⁴ Betidi kpə éketsyi kəmə ate ate ate kəbə Yesu ɔflo. Nnya læ lefe nə betidi kpə díbə bátsyaa, Yesu áteyi mə lekpa nəmfo nkə,

⁵ “Ɔkuɛmfo utsyuə ésu nkə wəəsə eyibibi ətsyuə. Nya lefe nə ɔnlɛ eyibibi nyamə busə, íbə bæ ətsyuə álo ekpo læ kusu nya betidi lémankli nya, nya baklɔbɛ læsɛ nnya bamini.

⁶ Ətsyuə tsya álo ekpo læ akpankplamboe əsuə. Nya se íkəə, yənyə ntu ku sitə sɛɛ. Nyaso yeylɔbe nya íkpə. ⁷ Eyibibi nyamə ətsyuə édufə læ biyufa nti. Nya biyufa biamə lébe bíti eyibibi nyamə, nya békle nnya kenke itə íkpə. ⁸ Nya abamba dísu ékpɔ læ kasɔ sɛɛ əsuə. Nya se íkəə, ɛnwɔ ebibi alofa, alofa.”

Mfó əmə nya Yesu læteyi mə nkə, “Nyaso fəə ke ato nnya laanɔ asa nkpee, tsyue ato læ anɔ!”

Lesa Nə Eso Yesu Lídi Mə Etiki Lə Akpa Əsuə.

⁹ Yesu eto bakasebi átɔ wə lekprá nəmfo eto kasɔ. ¹⁰ Mfó ɔteyi mə nkə, “Onanto éfi wə sekakedikɔ eto asakulakula eto kobe útə mi. Fɛɛ betidi bambaa, akprá əsuə bɔɔnɔ nnya itə bæ, ‘balɛ bunyə tsyaa, bəmbunyə.

Nya balɛ bɔnɔ tsyaa, bəmbə kasɔ bɔnɔ.’

Yesu Ɖlaká Lekpá Lə Nwə Dísa Eyibibi Eto Kaso.

¹¹ “Lekpá nə mínteyi eto kaso ni bə, eyibibi nyamə ni Onanto eto ditiki. ¹² Nya eyibibi nnya díbə ekpo lə kusu ɔflo te fe betidi ba laano, fə Obonsam əbə kələkə ditiki nəmə lə mə akɔəsi. Nya wəətə nkə bembobo bofo kano bə lə Onanto lə ofo mə buləkə. ¹³ Nya, nnya díbə ékpo lə akpankplamboe əsuə, te fe betidi ba leno ditiki nəmə nya báfo ni ku disuəyuə lamfolamfo, fəe díendufə lə mə akɔəsi sitinti. Nyaso baafə kano itə lefe kliminti hã. Nya lə lefe nə botokabe sɛkɛ díbə mə lə əsuə, bəətə disi. ¹⁴ Eyibibi nya lékpo lə biyufa ntii, te fe betidi ba laano ditiki nəmə, fəe kawunsiə eto bulə ku kə asa eto bəbɛbɛ ku kawunsiə kamfo eto kamini eesensə keti mə, nya yəəntə kusu bə ebibi nyamə be, ɛsɛ lə balɛ nnya. ¹⁵ Nya eyibibi nnya díbə ékpo lə kaso sɛɛ əsuə, te fe betidi ba laano ditiki nəmə nya baafə ni kakpe lə utu kəmiə. Nya baabokosə əsuə kaso nya bəənyə kekkeke isu ɛsɛ lə kalosəko itə bə baawo ebibi kpə.

Tə Lə Fə Okandɛ Lə Uyənde Utə Betidi.

¹⁶ “Utidi kuutsyuə anto okandɛ kefi asa keti wə nye ufi wə usu okpe lə lesa kalo. Bomu weefi wə kətəkə lə wə kətəkəko kaka betidi ba ləəbə mfó luunyə asa wuee. ¹⁷ Lesa saa nə bəfi bákula lə kalebe saa, ebobo lə lekple bənyə. Nya lesa nə ke bəti bákpee, ebobo lə lekple bənyə.

¹⁸ “Bəbe əsuə kukono lə etiki nnya biano əsuə. Utidi wə ke asa ntee, buusi bətə wə bawunsə. Nya utidi wə ke kulesa lentee, nnya úbu nkə ite wə tsyaa, boole nnya bafo wə lə ani.”

Owoe Ni Yesu Eto Ambe Ku Wə Bayimi?

¹⁹ Yesu eto bayimi ku mə ambe əbə wə ɔflo, fεε bamfó kusu bunyə bənyə Yesu itsyi læ sitiditu sia eso. ²⁰ Utidi utsyuə ésu óteyi Yesu nkə, “Fə ambe ku fə bayimi nýə læ lekple balε fə bəbεbε.”

²¹ Mfó nya Yesu létəyi məmblε nkə, “Mə ambe ku mə bayimi ni mba laanɔ Onanto eto ditiki nya beeyifo læ ni əsuə.”

Yesu Éti Ufiebi Kusu.

²² Diyi lónii, Yesu édufə ɔklɔ kafo ku wə bakasebi. Mfó nya óteyi mə nkə, “Bitə læ bɔyila ditumbukplε nəmə busu lekpake nə nse.” Nyaso bédú bésu. ²³ Se bányε læ ntu bomə əsuə bantɔɔ, Yesu álabε selabε. Nya læ lefe nəmə əsuə, ufiebi étsyiko bɔsɔ kekleke nya ntu dítsyiko bɔsɔ kedufə læ ɔklɔ əmə kafo itə bə bédufə læ ukpə ku mənkpə eto nti. ²⁴ Bakasebi bamə ésu básanklisə Yesu nya bátəyi wə bənkə, “Boanto! Boanto! Boəbə bukpə!”

Mfó nya Yesu létaka únyə nya óto ɔkəε uti ufiebi ku ntu bo nle bonwa kakpanka, nya nyamblε díyuə kenye nya lesa saa diyuə kanana.

²⁵ Nya óto bakasebi bamə nkə, “Beso bimbə bɔfokano?”

Fεε iyifo mə naa, nya sikpi tsya dímuə mə. Nya bátɔ mə bətsyuə bənkə, “Ówoe ko ni utidi əmfɔ? Woedi ufiebi ku lekpo etiki nya yetsyue wə koto!”

Yesu Ála Awɔnɔ Bua Úlakə Lə Utidi Utsyuə Əsuə.

²⁶ Yesu ku wə bakasebi áyila bésu bédufə Gadara eto kasɔ læ ditumbukplε eto lekpake nə nkpiɔ Galilea eto kasɔ. ²⁷ Se Yesu ləbɔ læ ɔklɔ əmə

əsua̯ koo, osani utsyua̯ wə awɔ̃nɔ̃ bua nsi lə əsuə́ étsyi umə əmə́ úbə́ ótsyako̯ wə. Yóofo lefe kpə́ se utidi əmfó díkayə́ leyaleyə́ katsyilama. Nya wóakatɔ̃nɔ̃ nkə́ woəsiə́ lə́ diyo enso lə́ edi nti. ²⁸ Se únyə́ Yesuu, ófa nya óto̯ wə́ əsuə́ ókpɔ́ lə́ kasɔ́ lə́ Yesu eto akɔ́. Nya óto̯ wə́ bembembe nkə́, “Yesu, Onanto Fanlofanlo eto Ubi! Be nkpé lə́ bonko ku fə́ lenti mfo? Nlɛ́ fə́ lekpa̯kpa, mənənə́ mɛ́ koto!” ²⁹ Utidi əmfó áteyi nyamfo, itsyise Yesu áto̯ ɔ̃kué ókpɛ́ lɛwɔ̃nɔ̃ nə́ nsi lə́ wə́ əsuə́ mfó, nya óteyi ni nkə́, “Bɔ́ wə́ lə́ əsuə́!” Lefe kpə́ lə́ lɛwɔ̃nɔ̃ nəmə́ əsiə́ utidi əmə́ lə́ əsuə́, lə́ bákɛ́ wə́ ani ku akpa kulaa tsya bákɛ́ wə́ lə́ amanaa, úkə́fəsə́ amana nyamə́ nya lɛwɔ̃nɔ̃ nəmə́ díkənə́ wə́ kesuko mfiminti. ³⁰ Yesu áto̯ wə́ nkə́, “Ntsyə́ baakpo fə́?”

Mfó nya útə́ mbuayə́ nkə́, “Mɔ́ baakpo bə́ Omantsya.” Ɔ́teyi nko itsyise awɔ̃nɔ̃ bua kpə́ dídufə́ ísiə́ wə́ lə́ əsuə́. ³¹ Mfóo, awɔ̃nɔ̃ bua nyamə́ áɛ́ Yesu lekpa̯kpa yə́nkə́ woanla nnya otsyese kaka awɔ̃nɔ̃ bua ləəsiə́ kənyə́ kanyi.

³² Mfóo, bakplako kpə́ ə́nyə́ lə́ kɔ̃tini əsuə́ békedi. Nya awɔ̃nɔ̃ bua nyamə́ leɛ́ Yesu lekpa̯kpa bə́nkə́ utə́ lə́ bedufə́ lə́ bakplako bamə́ əsuə́. Nya Yesu díté mə́ kusu. ³³ Nyaso bábo lə́ utidi əmə́ əsuə́ nya bédufə́ lə́ bakplako bamə́ əsuə́. Nya məmble dítsyetsyi báwunini lə́ kɔ̃tini komə́ eto kotosi nya bédufə́ lə́ ditumbukplɛ́ nəmə́ nya bánya bátsyɔ́ kenke.

³⁴ Lefe nə́ betidi ba díkabe bakplako bamə́ dínyə́ asa nnya díbə́ mfóo, bə́tsyetsyi bésu báteyi betidi ba lɛkɛ́ lə́ umə́ ku mbuto bo letsylama mfó kenke. ³⁵ Nya betidi bamə́ ləbo

bésu bæ læ besu babe lesa nə díbæ. Nya se básu báyo Yesu ɔflɔɔ, bənyə osani wə əsuə Yesu léla awɔnɔ bua utsyiko nya unsi læ Yesu eto akɔ untəkə ənə wuee nya onkpe awu læ əsuə unsi kpoo. Mfóo, məmblɛ áte sikpi. ³⁶ Betidi ba dínyə kase asa nyamfó díbæə, áteyi mba mfó kase Yesu létsya utidi wə əsuə awɔnɔ bua dísiə fɛ íkəkpa wə. ³⁷ Lə nyamfo esoo, Gadare eto kasɔ eto betidi áteyi Yesu bənkə udu læ mə kasɔ, itsyise sikpi ənuə mə tinti. Nyaso Yesu édufə læ ɔklo údu.

³⁸ Mfó nya utidi wə əsuə Yesu léla awɔnɔ bua úləkə ále Yesu lekpakpa nkə, “Tə kusu læ ntəkəko fə.” Fɛɛ Yesu mántɔnɔ nya óteyi wə nkə,

³⁹ “Sinkli esu oto læ esu ateyi lesa nə Onanto diyifo útə fə.” Lə nyaso utidi əmfó ésu óyɛ læ kəmə ka nkpe mfó úkateyi asa nnya kenke Yesu díyifo útə wə.

Yesu Átsya Yairo Eto Ubisiobi Ku Usio Utsyua Wə Díti Wə.

⁴⁰ Lefe nə Yesu dísinkli úsu óyila ditumbukplɛ nə nkpe mfó, betidi bamfó áfo wə kukɔnɔ, itsyise məmblɛ əsiə bákabe wə kusu. ⁴¹ Mfó nya osani wə baakpo Yairo wə lídi Yudafɔ eto katsyakɔ eto uninə ɔni əbə óse akonki læ Yesu eto akɔ nya óle wə lekpakpa nkə utəkəko wə læ besu wə diyoo, ⁴² itsyise wə ubisiobi ɔni wə díkafo fɛ alɛ lefosi ənuə, labe ɔlɛ bufi nya okpe læ ukpə ku mənkpə eto nti.

Se Yesu lɛyɛ ɔntɔɔ, betidi kpə ətəkəko wə báma wə bákpe. ⁴³ Nya læ betidi bamfó ntii, usio wə kɔtɔ díkakpo itə lefosi alɛ ənuə sɔ̃ɔ tsya akɛ mə lenti. Usio əmfo ábiasə wə atabi kenke nkə

læ otsyɑ wə bufi bomə, fɛɛ ókplatsya ónɔ. ⁴⁴ Ɔyɛ buɛɛ læ Yesu eto kama læ betidi nti nya útididi wə awu eto kotosi. Lamfolamfo kɔtɔ komə áyɛ wə bokpo.

⁴⁵ Mfó nya Yesu létɔ nkə, “Owoe dítididi mɛ?”

Fɛɛ kuutsyuə saa mántɔnɔ. Mfó nya Petro létɛyi wə nkə, “Boanto, be kase betidi kpə ntəkəkɔ fə nya bama fə bakpe!”

⁴⁶ Tsyaa, Yesu átɛyi nkə, “Nnyi miə utidi utsyuə étididi mɛ, itsyise əsuəale ətsyuə ábɔ læ mɛ əsuə.”

⁴⁷ Se usio əmə léte nkə wəmbɔfo əsuə bɔbɔsə esoo, útsyiko butinkə nya óse akonki ókpɛ disi kasɔ læ Yesu eto akɔ. Mfó nya ótɛyi lesa nə eso útididi Yesu eto awu læ betidi ba kenke eto ənəmi. Nya úləkə ótɛyi lesa nə eso útididi wə awu ku kase bufi bomə leyɛ wə lamfolamfo. ⁴⁸ Lə nyamfo eso Yesu átɛyi wə nkə, “Mɔ ubisiobi, fə bɔfokanɔ átsya fə. Su læ diyuə əsuə.”

⁴⁹ Lefenə Yesu nsi ɔnlɛ etiki budii, ɔtɔyɛ ɔni əbə údufə wə dítsyi Yudafo eto katsyakɔ eto uninə wə baakpo Yairo ɔflo. Nya úbə ótɛyi wə nkə, “Fə ubisiobi əmə ébukpə koko, nyaso yɛ oteasa əmə bulə.”

⁵⁰ Fɛɛ Yesu ánɔ ditiki nəmə nya ótɛyi Yairo nkə, “Mante sikpi. Fə fo anɔ fə ubi əmə ebəkɛ ale.”

⁵¹ Lə lefe nə bésu bédufə Yairo eto diyo mfóo, wəntə utididi saa kusu nkə udufə diyo kafo enso Petro ku Yohanes ku Yakobo ku ubisiobi əmə eto anto ku ambe hā. ⁵² Nya betidi kpə dínyə mfó banlɛ nku buwi ku kudu læ ubi əmə eso. Mfó nya Yesu létɛyi mə nkə, “Biensiwi keku. Ubi əmə mənkpə. Selabe ete ɔnlɛ.” ⁵³ Mfóo, nya məmblɛ dímə wə, itsyise mə yi bənkə úkpə. ⁵⁴ Yesu

ákòbe wə lə kɔni nya ókpadi wə nkə, “Ubi, taka ányə!” ⁵⁵ Usiobi əmə ésinkli úbə nkpə nya ótaka únyə lamfolamfo. Nya Yesu leteyi mə nkə bətə ubisiobi əmə lesatsyuə lə udi. ⁵⁶ Asa nyamfo kenke éyifo wə antomə yanii, fεε Yesu əkə mə ato nkə banteyi utidi saa lesa nə díbə mfó.

9

Yesu Ákpe Wə Bakasebi Lefosi Inuə Bamə Kətə.

¹ Lə nyamfó eto kamaa, Yesu ákpadi wə bakasebi lefosi inuə bamfó óboko wə akò nya útə mə kusu ku əsuəale lə befi bala awɔnɔ bua kenke ku lə batsya efimbi akpa akpa tsya. ² Nya óla mə ótsyese nkə besu bedi betidi etiki itsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə lə batsya befimfi bufi. ³ Fε booduu, Yesu átseyi mə nkə, “Bientsyi kulesa bisuko lə mi esu bɔye əsuə fe uyilele nye fe mba laadia asa eto katobe nye didisa nye atabi. Nya bientsyi akpesa bamba kulaa tsya. ⁴ Diyo nə kee baafo mii, bisia mfó isu ese lefe nə ke biudu lə umə əmə. ⁵ Nya kaka ke bamfo mii, bidu lə umə əmfó lə befle mi akpa eto utembu bekpə mfó. Nyamfo loote Onanto eto kotonənə eto ditsyəbi nə ləəbə bubə itə lə umə əmə.” ⁶ Nya bakasebi bamə dídu bésu bátsyilama mbuto bomə kenke nya bédí Onanto eto Ditiki Sεε nəmə, bátsya befimfi kalebe saa tsya.

Oka Herodes Eto Nsusu Lə Yesu Ɔsuə Ákpe Wə Bulə.

⁷ Se Oka Herodes wə nle seka budi lə Galilea eto kasɔ lenɔ asa nnya kenke nle bubəə, wə

nsusu ələ wə itsyise betidi bətsyuə lə bətəyi bənkə Ntuflesətidi Yohanes ni nwə disi ótaka utsyi okómə úbə nkpə. ⁸ Nya bətsyuə tsya nle bətəyi bənkə Elia ni nwə disi úsinkli úbə. Nya bətsyuə tsya nle bətəyi bənkə Onanto eto bənyeləkətidi koko bətsyuə eto ɔni uni wə dísinkli úbə nkpə. ⁹ Mfó nya Oka Herodes letəyi nkə, “Mɔ dí-tə kusu miə bala Yohanes eto disi, nyaso owoe uni wə disi úbə ɔnle asa nyamfo buyifo nya maanɔ wə diye mfo?” Nyaso Oka Herodes kábɛbɛ kusu ko wɔɔye lə unyə Yesu.

Yesu Itə Betidi Akpi Anɔ Lesa Bédi Bémi.

¹⁰ Se bakasebi bamə dísinkli bəbə bətəyi Yesu lesa saa nə bəyifo. Mfó nya ókpa mə hã óyenko nya bédu bésu umə wə baakpo Betsaida. ¹¹ Se betidi kpə lenɔ nkoo, bətəkəko wə bésu mfó. Yesu tsya áfo mə nya údi mə etiki utsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə, nya ótsya mba bufi nle bulə.

¹² Se kale nle boloo, lefosi bakasebi inuə bamə əbə Yesu ɔflɔ nya bətəyi wə bənkə, “Tə lə betidi bamfo lə bedu lə besu mbuto bo nkpe lə lekpake mfó, lə babɛbɛ lesa ku kasonɔkɔ, itsyise mfo eyifo ntenti.”

¹³ Nya Yesu letəyi mə nkə, “Bitə mə lesatsyuə lə bedi.”

Mfó nya bətəyi wə bənkə, “Didisa nə bɔnle mfo eyifo abolo anɔ ku akpe ənuə. Ala fə busu boya lesa boboko betidi kpenkpe bamfo?” ¹⁴ Nya basani bamə eyifo akpi anɔ.

Mfó nya Yesu letəyi wə bakasebi nkə, “Bitə lə betidi bamə lə bəsiə lə etsyukpa etsyukpa fe betidi awosi anɔ anɔ.” ¹⁵ Nya se bakasebi bamə

ditə bəsiə nko, ¹⁶ Yesu éfi abolo anɔ ku akpɛ ənuə nyamə nya óbesə wə ənəmi kato. Ɔsɔ Onanto ani, úbudi nnya nya úfi útə wə bakasebi nkə befi besie bətə betidi bamə. ¹⁷ Nya məmble dídí bəmi nya bakasebi bamə lɛsɛ nnya wɛlɛwɛlɛ díbu nya íyi etsyitsya lefosi ənuə.

Petro Áteyi Nkə Yesu Ni Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə.

¹⁸ Diyi lɔni se Yesu mate nɛ ola botoo, wə bakasebi əbə wə ɔflo. Nya ótɔ mə nkə, “Owoe betidi laateyi bə wə mini?”

¹⁹ Mfó nya bələkə kɛnyɛ bátɛyi bənkə, “Bətsyuə aateyi bənkə fə ni Ntufləsətidi Yohanes. Betsyuə tsya bə Elia. Nya bətsyuə laateyi bə Onanto eto unyeləkətidi koko eto ɔni wə disi úsinkli úbə nkpə feni.”

²⁰ Mfó nya ótɔ mə nkə, “Nya mimii, owoe biebu biə wə mini?”

Mfó nya Petro dítə mbuayɛ nkə, “Fə ni Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə.”

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Wə Kanyinyənyə Ku Wə Ukpə Ɔsuə.

²¹ Yesu əkə mə ato kekleke nkə bántɛyi utidi saa ditiki nəmfo. ²² Yesu esi ótɛyi mə nkə, “Ele bə ibə bə mɔ, Utidi Eto Ubi, nyə kanyi tinti lə beninə ku besumunyə eto beninə ku afi eto bateasa eto ani nya bɔɔni mɛ boolo mɛ. Fɛɛ lə diyi tsyɛfə esuə, Onanto ebotakasə mɛ utsyiko ɔkɔmə mbə nkpə.”

²³ Mfó nya ótɛyi məmble kenke nkə, “Lə utsyuə ala nkə wəətəkəko mɛɛ, ele bə uləkə wə ato ku

wə əsuə utsyiko lə wə alasa əsuə nya lə utsyi wə uyikabie utəkəko mɛ diyi saa. ²⁴ Itsyise utidi saa wə laala nkə waata wə disii eto nkpə, woonyansə mu. Nya utidi saa wə loonyansə wə nkpə nkə lə utəkəko mɛ, wuunyə nkpə manlo. ²⁵ Nte kutəkə ko utidi luunyə lə únyə kawunsiə ka kenke eto bikə nya ónyansə wə nkpə manlo? ²⁶ Lə mɔ ku mɔ asa nnya maate kenke áɛ utidi utsyuə kofanii, wə tsya ebɔɛ Utidi Eto Ubi kofani lə lefe nə uubə lə wə diyənde ku wə Anto eto diyənde ku batɔnkpe kɛnkɛ kenke eto diyənde əsuə. ²⁷ Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə mi bətsyuə ba nkpe mfoo, embukpə isu ese lefe nə bənyə Onanto sekadidi siamə.”

Yesu Eto Ditsyabi Áfloma Lə Kɔtini Əsuə.

²⁸ Fe Kɔsida kɔni eto kama se Yesu lɛtɛyi nyamfoo, ókpa Petro ku Yohanes ku Yakobo óyenko bésu bábe kɔtini besu ko disinti ola katokɔ. ²⁹ Se ɔnlɛ ola botoo, wə ənəmi eto ditsyabi afloma nya wə awu nnya onkpe léfloma iflubi futututu ɛnlɛ boto lə ənəmi. ³⁰ Lamfolamfoo, betidi inuə bətsyuə əbə bənyə lə wə ɔflɔ ba ni Moses ku Elia nya banɛ wə etiki budinko. ³¹ Bábɔ ku Onanto eto sekakedikɔ eto diyənde nya bédi etiki ku Yesu itsyi lə kusu ko diyifo Onanto eto lelabi nkə ɔyɛ lə ko əsuə lə ukpə lə Yerusalem. ³² Petro ku wə bətsyuə álabe selabe sio sio sio, tsya básankli bənyə diyənde kplɛ nə əsuə Yesu lɛkɛ ku betidi inuə ba wonko mə dínyə mfó. ³³ Se betidi inuə bamfo nlɛ budu lə Yesu flɔɔ, Petro átɛyi Yesu nkə, “Bonamute, bo mfo bubə alɛkɛ itə bo tinti! Tə lə boto ebu ətsyə mfo. Lɔni itə fə, lɔni itə Moses,

nya loni tsya itə Elia.” Nya asa nnya onle bəteyi mfo kenke, wóante lefe nə óteyi nnya tsya.

³⁴ Lefe nə únyə onle etiki budii, letontə ábo díti mə kenke. Nya bakasebi bamə léte sikpi lə lefe nə letontə nəmfo léba lékpo mə lə əsuə. ³⁵ Mfó əmə bánə okə etsyuə lə letontə nəmə kafo wə leteyi nkə, “Nyə nwə mfo ni mɔ Ubi Wə Bákpo Ɔhile Bətsyə. Bitsyue wə ditiki koto!” ³⁶ Se ditiki eto okə əmə lélaa, bənyə bənkə Yesu mate ete dínyə mfó. Bakasebi bamə éfi nnya bənyə mfó bákula, bánteyi utidi saa nnya kulesa lə lefe nəmə.

Yesu Ála Ləwɔnɔ Bua Utsyiko Lə Osaibi Utsyuə Ɔsuə.

³⁷ Se kale dísiə, Yesu ku wə bakasebi itsyə bamə áyifə betsyi kətini komə əsuə bəbə kaso. Nya bəbə bétu betidi kpə bətsyuə. ³⁸ Mfó əmə nya osani etsyuə léfa óteyi nkə, “Oteasa! Nle fə lekpa, be mɔ ubi əmfo! Wə ete ni mɔ ubi nɛ! ³⁹ Ləwɔnɔ bua ditsyuə əsiə wə lə əsuə nya diətə woafa bembembe. Diətinkəsə wə kekleke kəmuə wə kaso lə kaso nya waafə afabe nya efu laabɔ wə lə kənyɛ. Yeeyifo wə nko kekleke kaklɛ fɛ ləwɔnɔ nəmə laataka lə wə əsuə. ⁴⁰ Nle fə bakasebi lekpa minkə bala ləwɔnɔ bua nəmə bətə mɛ, fɛ bəmfo ni bola.”

⁴¹ Mfó nya Yesu leteyi mə nkə, “Mi mmi eto betidi, beso biamfo mɛ kanɔ nya bitidi ato mmə? Nte lefe nə eto okle ele bə mfi nkɛ mi lə oflɔ isu ese? Nya nte lefe nə sɔɔ ele bə nkpe utu ntə mi fɛ lə ndu mi lə oflɔ.” Nya óteyi osani əmə nkə, “Kpa fə ubi əmə aboko mfo.”

⁴² Kase ubi əmə nle bubə koo, ləwɔnɔ nəmə ko dísiə wə lə əsuə dímuə wə ləso lə kasonti nya dítinkəsə wə. Mfó nya Yesu díti ləwɔnɔ nəmə kusu nya ótsya ubi əmə nya úfi wə útə wə anto. ⁴³ Onanto eto əsuəale kplə nyamfo éyifo betidi bamfó kenke yanii.

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wə Ukpə Əsuə.

Yesu eto eyifosa kenke édufə mə lə əsuə iyifo mə yanii lə lefe nə Yesu lətəyi wə bakasebi nkə, ⁴⁴ “Bianta lesa nə məəbə mi bətəyi əsuə! Nyamble ebubə itə itsyi lə Utidi Eto Ubi əsuə, buufi wə bakpe lə betidi eto ani.” ⁴⁵ Fεε wə bakasebi bamə mánnɔ asa nyamfo eto kasɔ. Iyifo lesa nə béfi bákula mə, fεε báte sikpi lə kase bɔɔtɔ wə lesatsyuə itsyi lə nnya əsuə lə banɔ kasɔ.

Yesu Əlakə Utidi Wə Ni Ɔkplenyə Kenke Óte.

⁴⁶ Kənə kətsyuə əbə kédufə lə bakasebi bamə nti itsyi lə futsyuə ni ɔkplenyə onso lə mə nti. ⁴⁷ Nya se Yesu léte mə nsusu esoo, úfi dikpefi ditsyuə úbə únyənsə lə mə ənəmi. ⁴⁸ Mfó nya ótəyi mə nkə, “Utidi wə ke lofo dikpefi nəmfo lə mə diye əsuəə, ófo mintsya. Nya utidi wə lofo məε, oofu utidi wə létsyese mə. Itsyise utidi wə laabokosə əsuə kasɔ kenke lə mi ntii, wə ni utidi wə nso kenke nε.”

Utidi Wə Ke Leenkisi Mii, Únyə Mi Kama.

⁴⁹ Mfó əmə nya Yohanes lətəyi wə nkə, “Bonamute, búnyə utidi ɔni wə nle awɔnɔ bua bola kələkə lə fə diye əsuə nya bótəyi wə boənkə úsinkli ɔyε, itsyise umbə bo lenti.”

⁵⁰ Mfó nya Yesu leteyi wə bakasebi bamə nkə, “Bienti wə kusu, bete biənkə uńyə mi kama.”

Samaria Eto Betidi Bətsyuə Áni Yesu.

⁵¹ Nya se lefe nə ele bə Onanto kpa Yesu usuko kato nɛ boyoo, Yesu áse uyi nkə wuusu Yerusalem. ⁵² Ótsyese batənkpe bətsyuə nkə bátɔ bésu umə utsyuə wə nkpe lə Samaria eto kasɔ lə besu bəmuə əsuə bətsyə itə wə bubə.

⁵³ Fɛɛ se umə əmfo eto betidi léte bə wɔɔyɛ mfo ofe lə ɔtɔ lə Yerusalem esoo, bámfo wə.

⁵⁴ Mfó se bakasebi ba ni Yohanes ku Yakobo dínyə nko esoo, bátɔ Yesu bənkə, “Bonamute, aala fə bokpadi ute utsyi kato ubə ɔtsyləsə mə?”

⁵⁵ Mfó nya Yesu letsyi ówuninsə, úyenki ókpe mə. ⁵⁶ Nya Yesu ku wə bakasebi bamə léfe bésu umə bamba.

Betidi Bətsyuə Ála Bə Bəətəkəko Yesu.

⁵⁷ Se banyɛ bantɔɔ, osani utsyuə áteyi Yesu nkə, “Muutəkəko fə nsu kaka ke fantɔ.”

⁵⁸ Mfó əmə nya Yesu leteyi wə nkə, “Nkpaflɔbɛ kpe əbiə nnya kafo baalabe, nya baklɔbɛ nkpe ayo. Fɛɛ Utidi Eto Ubi əmbə kaka wuuluə wə disi.”

⁵⁹ Nya Yesu leteyi utidi bamba nkə, “Təkəko mɛ.”

Fɛɛ utidi əmfo nkə, “Bonamute, tə mɛ kusu lə nsu mbikə mə anto fɛ.”

⁶⁰ Mfó əmə nya Yesu leteyi wə nkə, “Tə mba nsi nkpə fe bekpənkpə lə besu bebikə mə bekpənkpə tsyuə. Nya mii, bisu bikateyi Onanto eto sekakedikɔ eto ditiki nəmə.”

⁶¹ Utidi oni tsya nkə, “Bonamute, muutəkəko fə. Fɛɛ tə mɛ kusu lə nsu nkla mə betidi fɛ.”

⁶² Mfó nya Yesu letɛyi wə nkə, “Nwə ditsyə keyifo kasə ku dinwuə, fɛ weesinkli kabe kamaa, mǎnyə utə keyifo kətə Onanto eto sekakedikə.”

10

Yesu Ákpe Betidi Fosi Akuanse Ku Inuə Koto.

¹ Lə nyamfo eto kamaa, Bonamute ələkə betidi fosi akuanse ku inuə bamba nya óla mə ótsyese inuə, inuə nkə besu kəmə ku mbuto bo útsyue útsyə nkə lə usu ɔyɛ ofe. ² Nya ótɛyi mə nkə, “Bɛkuenkə bia díkayo buləkə fui, fɛɛ beyifoyifo bamə emfui. Nyaso bɛlɛ ɔkuensate əmə lek-pakpa lə otsyese beyifoyifo lə bəbə bawunsə lə bələkə bɛkuenkə biamə. ³ Bisu! Nlɛ mi botsyese fe asamubi lə bekiti eto nti. ⁴ Bientsyi atabitobe nye asatɔtɔ eto katobe nye afokpa, nya biǎnyə lə kusu bisiasə kuutsyuə saa.

⁵ “Diyə saa biudufə, bisiasə mə betɛyi biǎnkə, ‘Diyuə itə diyə nəmfo ku ni betidi.’ ⁶ Nya lə utidi utsyuə wə laala diyuə kpe lə mfóo, bitə lə mi diyuə lə ditəkəko futsyə əmə. Fɛɛ lə kuutsyuə saa əmbə lə mfóo, bidu ku mi diyuə eto kəsia kamə. ⁷ Bisia lə diyə nə ke bɛsɔnɔ. Nya lesa saa nə ke boofi bətə mi, bidi lə binə faa. Itsyise uyifoyifo saa, ənyə itə kayofofə. Biekedu lə diyə lɔni bisu lebamba.

⁸ “Nya umə saa wə báfo mii, bidi lesa saa nə bootə mi. ⁹ Betsya befimfi ba nkpe lə umə əmə. Nya betɛyi umə əmə eto betidi biǎnkə, ‘Onanto eto sekakedidi ebɔfi mi.’ ¹⁰ Fɛɛ lə bisu umə

utsyuə nya báni bámfo mii, bidu bisu obia nti læ bəteyi biənkə, ¹¹ ‘Mi umə əmfo eto utembu bo nkpo bo læ akpa kulaa tsyaa, nnyə mu bófle bókpó mi mfo. Fəε bekloma biə Onanto eto sekadidi eto lefe ebəfi mi!’ ¹² Nya nle mi bəteyi sitinti keklege minkə læ diyi nə bookponko betidi lekpo ayoo, Onanto ebunyə Sodom eto umə kulaa tsya kaminsə eso umə əmfo.

Kəmə Kətsyuə Mámfo Yesu Eto Ditiki.

¹³ “Mbəbəε məətə mi Korasimfo! Nya mbəbəε məətə mi Betsaidafə! Itsyise læ ayanisa nnya mínyifo læ mi nti ete mínyifo læ Tiro ku Sidon eto kəmə bua inii, eni bəsiə læ kasə, bəfi afianku báyimi, bédiki ntə læ əsuə, nnya léte bənkə báni abua nnya bəyifo! ¹⁴ Onanto ebunyə Tiro ku Sidon eto kəmə kaminsə eso mi læ Lekpoyi əsuə. ¹⁵ Nya fə Kapernaum eto umə, bubu fanle fə babesə fə ku fə betidi kato eso? Bəotsyləsə mi, bato mi bakpe læ ute!”

¹⁶ Mfó nya Yesu ləteyi wə bakasebi nkə, “Utidi wə ke ləɔnɔ mi ditikii, mə ditiki ɔnɔ. Nya utidi saa wə leni mii, mə óni. Nya utidi saa wə leni mə, wote nkə óni Onanto wə létsyese mə.”

Betidi Fosi Akuanse Ku Inuə Bamə Ésinkli Bəbə Bésu Yesu Əflo.

¹⁷ Betidi fosi akuanse ku inuə bamə ésinkli bəbə ku disuəyuə. Nya bəbə bəteyi wə bənkə, “Bonamute, awəɔnɔ bua kulaa tsya étsyue bo ditiki koto se bóla nnya búləkə læ fə diye əsuə.”

¹⁸ Yesu áteyi mə nkə, “Nnyə Obonsam se ófankli útsyi kato úbə kasə fe ofamfa seka.

¹⁹ Bənɔ kukɔnɔ! Ntə mi əsuəale bə biofo buńyə

lə bawa ku bakpoe əsuə. Kulə beso olontidi eto əsuəəle kenke ani nya kulesa saa embuyifo mi. ²⁰ Fəe yenyifo mi disuəyuə bə awɔnɔ bua etsyue mi ditiki ato. Bomu binyə disuəyuə bə Onanto áwɔni mi aye ókpelə wə sekakedikɔ kato.”

Yesu Ənyə Disuəyuə.

²¹ Lə lefe nəmfɔ əsuəə, Ləwɔnɔ Kenke ákpe disuəyuələ Yesu əsuə kenke nya Yesu ləteyi nkə, “Anto, kato ku kasɔ eto Onamute, maasɔ fə ani, itsyise asa nnya féfi fákula bekuente ku babesibe, ələkə nnya áte mba lenni kulesa ku mba nte fe bekpəfi. Sitintii, Anto, nko nkpe fə ɔkɔe nɛ.”

²² Nya usi óteyi nkə, “Mɔ Anto éfi asa nnya kenke utə mɛ. Kuutsyuə saa enyi nwə ni Onanto eto Ubi əmə, enso Onanto mate hã. Nya kuutsyuə saa lenyi utidi wə Anto əmə tsya ni, enso wə Ubi ɔni kplo wə mate hã ku betidi ba Ubi əmə díləkə nkə bate Anto əmə tsya.”

²³ Nya Yesu lətsyi ówuninsə óbe wə bakasebi bamə nya óteyi mə mate buɛɛ nkə, “Əsuə yuə mi sitinti bə beɛ asa nnya benle bunyə mfo bunyə!

²⁴ Nlə mi bəteyi minkə, Onanto eto bənyələkətidi kpə ku baka tsya ála bələ bənyə lesa nə benle bunyə, fəe bənnə, nyalə bənnɔ lesa nə benle bɔnɔ, fəe bónnɔ.”

Yesu Áteyi Mə Samarianə Wə Diyifo Utidi Utsyuə Uni Kəfoəkpe Eto Lekpa.

²⁵ Kəfi eto oteasa utsyuə əbə nkə woato Yesu obe. Nya ótɔ wə nkə, “Oteasa, be ele bə nyifo fələ nyə nkpə manlo?”

26 Yesu ətə mbuayə óto wə nkə, “Be Asawɔniwɔni Kenke eto Kukue leteyi? Nya ntsyə faano ditiki nəmə kasɔ?”

27 Nya osani əmə dítə mbuayə nkə, “La Bonamute Onanto ku fə utu kenke, ku fə ləwɔnɔ kenke ku fə əsuəale kenke ku fə nsusu kenke tsya, nya laala fə ɔyimitsyuə fe fə əsuə ke.”

28 Mfó nya Yesu leteyi wə nkə, “Áteyi eləke nko. Yifo nko ete ebunyə nkrə manlo.”

29 Fɛɛ se kɔfi eto oteasa əmə léla lə utə wə əsuə ləbɛ esoo, usi óto Yesu nkə, “Owoe ni mɔ ɔyimitsyuə?”

30 Mfó nya Yesu dítə mbuayə nkə, “Lefe ditsyuə nə léfe məə, osani utsyuə étsyi Yerusalem óto lə Yeriko nya beyu dímuə wə lə kusu. Báblɛ wə nya bələkə wə bikə kenke lə əsuə nya báyani wə betsyə mfó lə ukpə ku mənkrə eto nti. 31 Íbə bə Onanto eto usumunyə utsyuə əbə ɔlɛ bɔyɛ kafe lə kusu komə mfó. Fɛɛ se únyə utidi əmfo lə kusu ɔflo, ɔyɛ lə lekpa ke bamba fe údu. 32 Nko kə Lewinyə, utsyuə tsya díbə ɔyɛ mfo ɔnlɛ bofe. Nya se únyə osani əmə, wuntsya áyɛ lə ɔflo bamba ófe údu. 33 Fɛɛ Samarianyə utsyuə wə díbə ɔyɛ lə kusu mfo ɔnlɛ bofe, əbə útu utidi əmə. Nya se únyə wə, wə asa ənə wə kafo. 34 Ɔyɛ úsu wə ɔflo nya úfi nnuəbi ku ntə ókpo lə wə afabe nyamə əsuə nya ókle nnya kenke, nya útsyi osani əmə útəkə lə wə ubuki əsuə. Nya úfi wə úsuko bafɔ eto kasonɔkɔ nya ɔlɛ wə ola óbe wə. 35 Se kale disia, úləkə atabi ətsyuə útə nwə laabe bafɔ eto kasonɔkɔ kamə nya ɔteyi wə nkə, ‘Kale wə ola. Nya lə nsinkli mbə nlɛ bofe mfoo,

moofo fə lesa nə ke fesi fábiasə lə wə bobə əsuə.’

³⁶ Mfó əmə nya Yesu lətə afi eto oteasa əmə nkə, “Nya lə fə nsusu əsuə, betidi itsyə bamfo nti eto owoe lə fə ənyəsa əsuə, ni utidi wə didufə lə bewudifə bamfo eto ani eto əyimitsyuə?”

³⁷ Afi eto oteasa əmə ətə mbuayə nkə, “Utidi wə dinyə wə kaminsə.” Nya Yesu lətəyi wə nkə, “Fintsya su lə esu eyifo nko.”

Yesu Ésu Marta Ku Maria Ɔflo.

³⁸ Se Yesu ku wə bakasebi ləyɛ lə kusu bantə, bésu bedufə kebuto kətsyuə. Usio utsyuə wə baakpo Marta ákpa wə úsuko wə diyo.

³⁹ Ɔyimisio utsyuə akɛ Marta wə baakpo Maria. Usio əmfə əsiə lə Yesu Ɔflo nya ɔnlɛ wə asa nnya ɔnlɛ bote bɔnɔ. ⁴⁰ Diyo bobə eto asa nnya dísu ítəkə lə Marta mate əsuə étsyiko wə bulə. Nya úbə ótəyi Yesu nkə, “Bonamute, yenyifo fə kulesa bə mɔ ɔyimisio áyani diyo bobə eto asa buyifo nyamfó kenke utəkə mɛ lə əsuə? Təyi wə lə ubə ɔwunsəko mɛ!”

⁴¹ Nya Yesu lətəyi wə nkə, “O Marta! Be kase fanlɛ əsuə bulə lə asa kpə əsuə. ⁴² Fɛɛ lesa lɔni ete loohiã bə babɛbɛ. Nya lesa nəmə ni nə Maria díləkə nɛ. Nya bensiembrofo ni lə wə ani.”

11

Yesu Áte Wə Bakasebi Kase Booto Ola.

¹ Diyi lɔnii, Yesu ákɛ lə kalebe kətsyuə ókato ola. Se ólosə, wə bakasebi eto ɔni, əbə wə Ɔflo úbə ótəyi wə nkə, “Bonamute, te bo kase buukato ola fe kase Yohanes léte wə bakasebi.”

² Mfó nya Yesu leteyi mə nkə, “Lə bələ ola botoo, bəteyi biənkə,

‘Bo Anto,
tə lə bakpasə fə diye.

Fə sekadidi lə sibə.

Beyifo lə fə lelabi əsuə

lə kasə mfo fe kase inte kato.

³ Tə bo bo diyi saa eto didisa.

⁴ Nya lə efi bo abua atsyə bo,

fe kase bo tsya leefi katsyε utidi saa wə laata
bo kebu.

Nya məntə lə budufə lə botokabe əsuə

nya le ələkə bo etsyiko lə abua əsuə.’ ”

⁵ Nya Yesu leteyi wə bakasebi nkə, “Lə ibə bə mi nti eto utsyuə áyε úsu wə ɔyetsyuə eto diyo ku ntsyenti úsu óteyi wə nkə, ‘ɔyetsyuə, dia ələmbo ətsyə ətsyuə ətə mə, ⁶ itsyise mə ɔyetsyuə ɔni etsyi kusu ubə ɔsonɔ mə məmə. Nya didisa saa ente muutə wə!’

⁷ “Nya fə ɔyetsyuə əmə leteyi fə nkə, ‘Məmbə ələ mə! Bonko mə bebi ebolabe nya búi siku lə diyo. Mensi embofo botaka məmə kəbə kətə fə kulesa.’ ⁸ Lə ibə bə óteyi nkoo, be ni lesa nə fuuyifo? Nlə mi bəteyi minkə lə mə seyetsyuə mate esoo, wəmbotaka. Fεε lə kase fənyə fanlə wə lekpakpa bələ hā esoo, wootaka utə fə lesa saa nə fanlə bəbεbε.

⁹ “Bətə asa lə befi bətə mi. Bεbεbε asa lə binyə. Bəsə siku lə basini mi. ¹⁰ Itsyise utsyuə saa wə laato asaa, bətə wə. Nya utsyuə saa wə laabεbεε, wəənyə. Nya utsyuə saa wə laasə sikuu, bəɔsini wə.

¹¹ “Nya mimba ni bebiantoməə, biefi owa kətə lə ləkpε nə ubi lətə mi eto kenyε? ¹² Nye okpoe

bomu biefi kətə wə lə dikusemfə nə óto eto kénye? ¹³ Mimba ni babuayifo kulaa tsya yi kase buifi asa sɛɛ bitə mi bebi. Nya ntsyə yuutsyə ku Boanto wə nkpe kato itə bo? Ntsyə yoofó bubə bə wəmbufi wə Ləwɔnɔ Kenkɛ utə betidi ba laato wə?”

Betidi Bətsyuə Ɛnə Etiki Itsyi Lə Yesu Ku Beelsebul Eto Ɛsuəale Ɛsuə.

¹⁴ Lefe lɔnii, Yesu ákala ləwɔnɔ bua nə ləəndi etiki ketsyiko lə osani utsyuə əsuə. Nyaso se ləwɔnɔ nəmə ləbɔ lə utidi əmə əsuə ko, utidi əmə étsyiko etiki budi. Nyamfo éyifo betidi ba dínyə mfó yanii. ¹⁵ Fɛɛ mə bətsyuə átəyi bənkə, “Awɔnɔ bua kenke eto uninə wə baakpo Beelsebul eto əsuəale əsuə woafə nya bola kələkə lə betidi əsuə.” ¹⁶ Nya bətsyuə tsya léla bə baato Yesu babe eso bətəyi wə bənkə úyifo ayanisa ətsyuə lə uləkə ote nkə Onanto ɔflo utsyi.

¹⁷ Fɛɛ Yesu wə ate mə nsusu lə wə əsuə. Nyaso ótəyi mə nkə, “Sekakedikɔ saa sia lema akpa akpa nya mə sɔ̃sɔ̃ nle bɔkpo lə bətsyuə əsuə, sekakedikɔ siamfo eboba. Nya diyo nə ke eto betidi ləənyə lə bətsyuə əsuə, diyo nəmə eboba. ¹⁸ Nyaso lə boma kpe lə Obonsam eto sekakedikɔ, ntsyə fɛ wə sekakedikɔ siamə luunyə? Bele bətəyi biənkə maala awɔnɔ bua kələkə ɛyɛ lə Beelsebul eto əsuəale nnya wətə mə eso. ¹⁹ Nya lə Beelsebul əsuə maala məə, bawoe əsuə mba ntəkəko mi laaye kala awɔnɔ bua kələkə lə betidi əsuə? Mi kosate eto mba ntəkəko mi lə buləkə kate nkə bidia baatəyi. ²⁰ Owo lo! Onanto eto əsuəale bomu əsuə maala awɔnɔ bua kələkə. Nyale nyamfo lə buləkə

kate mi wuee nkə, Onanto eto sekakedidi ébubə sékpe lə mi nti koko.

²¹ “Lə əsuəaletidi utsyuə əmuə əsuə ku wə bemamakə uńyə ɔlɛ wə diyo bosee, te fə bike bia nte wə embonya. ²² Fɛɛ lə utidi wə nkpe ale nso wə əbə nkə woakpɔ ku wə nya óso wə anii, woalɛ wə bemamakə bia əsuə ufi wə disu utəkə kafo nya woalɛ utidi əmə eto bikə kafo kesuə kətə bətsyuə.

²³ “Utidi wə ke ləmbə lə mɔ lekpaɛ, te fə uńyə lə mɛ əsuə sitinti. Nya utidi wə ke laankpa asa kətsyə ditsyu ku mɛ, te fə ɔlɛ nnya busense kəwi.

Lɛwɔɔ Bua Eto Businkli Kəbə.

²⁴ “Lə lɛwɔɔ bua ábɔ lə utidi əsuə, diesu katsyilama nlebe nlebe bo lekɔe kabɛɛ kaka diɔkɛ ditsyə ɔnwɛ. Nya lə díənnɔ kədufəkɔɔ, diatɛyi əsuə nkə, ‘Muusinkli nsu mɔ diyo nə mínsiə kɔ.’ ²⁵ Nyaso diesinkli kesu kabɛ əkənyə nkə bákpa diyo nəmə kafo kɛnkɛnkɛ nya lesa saa nte kukɔɔ. ²⁶ Lə nnya esoo, diabɛɛ awɔɔ bua akuanse nnya nkpe disiale enso ni nya bəəbə bə lə bəsiə mfo. Lə kalosəkɔ, utidi əmfo eto nkpe bo woəsiə abia kaso mbo úsiə kɔ kulaa tsya.”

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Utidi Wə Nkpe Le Disuəyuə Kosate Əsuə.

²⁷ Lefe nə Yesu lətɛyi asa nyamfoo, usio utsyuə wə lɛkɛ lə betidi bamə nti áfa bembembe ótɛyi nkə, “Onanto lə okpo usio wə lélé fə ku nwə dítə fə ləmi fáyimi atsyó!”

28 Nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Betidi ba laano Onanto eto ditiki nya beeyifo læ ni əsuə, mə bomu ele bæ bənyə disuənyuə nɛ!”

Yesu Áni Nkə Weembuyifo Ayanisa.

29 Nya se betidi bamə dítseyiko bufui læ Yesu əsuəə, úsukosə nya óteyi mə nkə, “Bebe kase mi mmi eto betidi nkpe sibusufɔ! Ayanisa eto buləkə kate nya baala bæ bəənyə, fɛɛ bembunyə anyinisa saa enso nya díbə læ Yona əsuə seka. 30 Fe kase Onanto eto unyeləkətidi Yona eto ale díbə itə læ Ninivefɔ əsuəə, nko ke Utidi eto Ubi tsya eto ale luubə fe ditsyəbi itə mmi eto betidi nɛ. 31 Nya læ diyɪ fɛfɛ eto Lekpoyi əsuəə, Besio eto Oka wə ditsyi ɔnwɛdikue ebotaka uńyə nya woote mi lenimi læ læwɔ olo mi dikpi, itsyise ótaka útsyi læ wə kasɔ ka letso famfamfa úsu nkə læ ɔno Oka Salomo eto kobetete eto asa. Fɛɛ nɛ mi bɔteyi minkə utidi wə nso Salomoo, wə ni nwə mfo nɛ. 32 Ninivefɔ ebotaka bəńyə læ Lekpoyi Fɛfɛ əsuə nya boolo mi mmi eto betidi bamfo dikpi. Itsyise lefe nə Yona leteyi mə Onanto eto ditikii, bátsyi báwuninsə nya báye mə abua buyifo. Fɛɛ nɛ mi bɔteyi sitinti minkə, utidi ɔni utsyuə kpe læ mi nti mfo wə læmɔ onso Yona kulaa tsya!

Yesu Əlakə Lesa Nə Ləətə Utidi Ləəyənde Óte.

33 “Utidi kuutsyuə saa anto okandɛ kefi kakula nye kakpe læ asa kalɔ. Bomu weefi wə kətəkə læ wə kətəkəkɔ kaka betidi ba læəbə mfó luunyə asa wue. 34 Utidi eto ənəmi eyifo fe okandɛ itə wə utidi əmə. Lə fə ənəmi ənyə asa kukɔnɔɔ, fə utidi əmə kenke tsya, yuutə ənyə asa ekpa

kenke. Fɛɛ lə fə ənəmi əmbə kɔ̀nɔ̀, te fə fə utidi əmə kenke kpe lə ketuntu əsuə. ³⁵ Nyaso lə abe fə əsuə kukɔ̀nɔ̀ bə diyənde nə nkpe fə lə əsuə mamfiani ketuntu. ³⁶ Lə diyənde akpasə fə əsuə kenke nya fə kukalebe saa ləmbə lə ketuntu əsuə, te fə fə kalebe saa ebunyə lekpasə fe kase okandie ləyənde nya wə diyənde laakpo fə lə əsuə seka.”

Yesu Alo Yudafo Eto Batɔ̀nkotɔ̀nko Bamə Dikpi.

³⁷ Se Yesu didi etiki ólosə, Farisinyə ɔ̀ni utsyuə ákpadi wə nkə ubə udi lesa lə wə diyo. Mfó nya úsu úsiə lə kasɔ̀ lə diyo nəmə lə udi lesa. ³⁸ Íyifo Farisinyə əmə buɛ se únyə nkə Yesu məmflə kɔ̀ni fe kase mə lekpa lete fɛ útsyiko budi.

³⁹ Nyaso Bonamute Yesu átɛyi wə nkə, “Mɔ̀mɔ̀, mi Farisifo biəflə mi kedikpɛ ku akɔ̀be eto kama, fɛɛ lə ɔ̀nukualɛ əsuə, biyi ku lefomfi ku asa buayifoyifo sɔ̀ɔ̀. ⁴⁰ Bieninə! Inni Onanto əmə ete ni nwə díyifo asa nnya kenke eto kafo ku kama lee ntsyə? ⁴¹ Bifi lesa saa nə nkpe lə mi kakpɛ ku akɔ̀be kafo bitə bakombo bə lə mi lesa saa lə ele kɛnkɛnɛ lə Onanto eto ənəmi.

⁴² “Mbɔ̀bɔ̀ɛ mətə mi Farisifo! Biefi mi edisa ku mi nyoma eto bekolenkə ku seko ku afantosi akpa akpa, nnya laanyi fififi eto lekrafosile kətə Onanto. Fɛɛ beni asa sɛɛ buyifo lə kɔ̀nukualɛsu əsuə nya biannla Onanto tsya. Nyamfo ni lesa nə ele bə biyifo bekɔ̀ lə nnya bímfi benlɛ buyifo koko, nya yanle bə biləkə ku kuətsyuə bitsyɛ kama.

⁴³ “Mbɔbɔɛ mǣtə mi Farisifo! Itsyise biala biə biəsiā lə nsiəkɔ kplɛ bo nso lə ntsyakɔ. Nya biala biə betidi kəsiasə mi ku dibu lə obia.

⁴⁴ “Mbɔbɔɛ mǣtə mi, itsyise bite fe edi nnya mbikə lə kasɔ bəənyə kətsyə lekpo, nya betidi laayɛ lə nnya əsuə kafe itsyise baante nko.”

⁴⁵ Mfó əmə kofi eto oteasa ɔni lə mə nti átɛyi wə nkə, “Oteasa, lə atɛyi nyamfo nkoo, áka bontsyə.”

⁴⁶ Nya Yesu dí̄tə wə mbuayɛ nkə, “Mbɔbɔɛ mǣtə mi afi eto bateasa tsya. Itsyise bietsyisə betidi bikə bia bembofo butsyi. Nya biemfi nsusu kabe biə biawunsəko mə lə mi butsyi əsuə.

⁴⁷ “Mbɔbɔɛ mǣtə mi sitinti, itsyise béto edi kukɔnɔ bitə Onanto eto bənyeləkətidi. Fɛɛ Onanto eto bənyeləkətidi bamfoo, lə ɔnukualɛ əsuə, mi bana mə lélo mə. ⁴⁸ Nya mi kosatee, bɛtɔnɔ lə nyamfo əsuə biə lesa nə mi anto mə díyifo álekɛ. Mə lélo Onanto eto bənyeləkətidi bamə nya mi léto mə edi. ⁴⁹ Nyamfo eso Onanto lə wə kobetete əsuə lɛtɛyi nkə, ‘Mootsyese mə bənyeləkətidi ku batɔnkpe nya boolo mə bətsyuə nya bootəkəko bətsyuə kama.’ ⁵⁰ Nyaso mi mmi eto betidi kenke, boonə mi koto lə Onanto eto bənyeləkətidi ba kenke bálo idu taa kawunsiā eto kasɔ ketsyikokɔ kə. ⁵¹ Idu lefe nə bálo Abel ibə eyo Sakaria wə bálo lə kedikətəkɔ eto leba ku kakenkəkɔ eto nti. Sitinti minlɛ mi bɔtɛyi minkə, Onanto ebunə mi, mmi eto betidi ato lə nyamfo kenke eso!

⁵² “Mbɔbɔɛ mǣtə mi kofi eto bateasa! Itsyise diyo nə kafo kobe nkpee, bíti ni siku bíləkə safui bídunko. Fɛɛ mi kosate áni biə biembudufə lə ni

kafo. Nya bieti betidi bamba ba nle bokplatsya bæ beedufæ læ ni tsya kusu.”

⁵³ Se Yesu dídu læ kaka mfóo, Farisifo ku kofi eto bateasa étsyiko bunyænki nya bátɔ wæ etiki kpæ ku leblofi. ⁵⁴ Nya banle kusu bɔbɛbɛ læ kase bɔɔyɛ bəmuə wæ læ wæ ditiki əsuə bæ ɔtɛyi kabua.

12

Yesu Ɛkə Ato Lə Betidi Eto Ɛnəmi Bobe Keyifo Asa Ɛsuə.

¹ Se betidi akpi akpi bətsyuə díbæ bətsya mfóo, itə bæ bətsyiko bətsyuə bukə kamanklii, Yesu étsyiko wæ bakasebi etiki budi katɛyi nkə, “Bebe sinini læ Farisifo eto bidiabidia eto asayifoyifo nnya laayansə betidi əsuə. ² Lesa saa nə betidi díyifo bákula, əbɔbɔ læ lekple utidi saa nyə wuə, nya akulasa saa əbɔbɔ bate. ³ Nyaso lesa saa nə ke bətɛyi læ kaka lenaa, diɔbɔ læ lekple banɔ. Nya asa nnya bətɛyi læ kawɛ əsuə læ diyo kəmiə, booləkə nnya babe letsya utsyuə saa nɔ.

Bete Onanto Sikpi, Ni Utidi.

⁴ “Bayetsyuə, nle mi bɔtɛyi minkə, bianté sikpi betidi ba laafo etidisuə ete bolo nya bensiembofo kulesa buyifo læ nnya kama. ⁵ Utidi wæ ele bæ bete sikpii, muuləkə wæ nte mi. Bete sikpi Onanto wæ læ ólo fə ólosəə, nya unsi onkpe əsuəale uufi fə oto okpe læ ditefenku nə lænyə lefe saa kəmiə. Befo mɛ bɛnɔ biə, wæ ni utsyuə ele bæ bete sikpi nɛ. ⁶ Inni pɛsewa inuə ete baate ntsyuɛ nnɔɔ? Fɛɛ Onanto anta mə kuutsyuə saa əsuə. ⁷ Mi disi eto sɛwɔni kulaa tsya, Onanto yi

se leklambi. Nyasoo, biensite sikpi itsyise befo koya beso baklobɛ kpə.

Biɲyā Lə Yesu Eto Kama Kekleke.

⁸ “Nlɛ mi bɔtɛyi kasini minkə, utidi wə ke lɔtɛyi lə betidi eto ənəmi nkə uyifo mɔ olee, Utidi Eto Ubi tsya ebofo wə fe wə ole lə Onanto eto batɔnkpe eto ənəmi. ⁹ Fɛɛ utidi wə lɔɔni mɛ lə betidi eto ənəmii, Utidi Eto Ubi tsya ebɔni wə lə Onanto eto batɔnkpe kenke eto ənəmi. ¹⁰ Nya utidi saa wə lɔtɛyi lesatsyuə uɲyə lə Utidi Eto Ubi əsuə, Onanto ebufi ɔtsyɛ wə. Fɛɛ utidi wə luudi mbusiotiki lə Lɛwɔɔɔ Kenkɛ əsuə, Onanto embufi nnya ɔtsyɛ wə kulefe.

¹¹ “Lə ibə bə bakpa mi besuko Yudafɔ eto katsyakɔ nye baka eto ənəmi bə baakpronko mi lekpo, biəntə lə ilə mi lə lesa nə biusu bɛtɛyi əsuə nye kase biota mi əsuə disi. ¹² Itsyise Lɛwɔɔɔ Kenkɛ ebote mi lesa nə biɔtɛyi lə lefe nəmə ayo.”

Lekpa Itsyi Lə Otabinyə Wə Leeninə Utsyuə Əsuə.

¹³ Utidi utsyuə ákɛ mfo lə betidi nti wə letɛyi Yesu nkə, “Oteasa, tɛyi mɔ ɔyimi fənkə usie bo anto eto bikə bia utsyə bo lə mfo mɔ bele.”

¹⁴ Mfó Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Osani, owoe dítə mɛ kusu nkə nsie bikə nye nyifo okpronkpo lə mi inuə eto bikə busie əsuə?” ¹⁵ Mfó nya ɔtɛyi məmblɛ nkə, “Bitəkə ənə lə bebe kukɔɔɔ lə bikətanta ku kunənkpə saa eto okle əsuə, itsyise utidi eto nkpə sitinti manyɛ lə bikə bia nkpe wə, lə uyifo otabinyə kulaa tsya əsuə.”

16 Yesu ésukosə óteyi mə lekpa nəmfo nkəə, “Otabinyə utsyuə əsiə lə lefe nə léfe mmə wə ləkə nsə kpə bo lələkə bidikə tinti. 17 Lə nyamfo eso úfi nsusu nkə, ‘Se mənnyə kaka muutsyə mə bidikə biamfoo, be ele bə nyifo?’

18 “ ‘Lesə nə ele bə nyifo ni bə mooba mə kenwu ka kə nya mooto kafəfə ka ləəmə eso nka kə. Mfó muunyə kətsyəkə itə mə bidikə ku bikə kenke. 19 Nya mətəyi mə əsuə minkə disiekpe kpe mə. Nkpe asa sɛɛ kpə nnya moolo ntsyə itə alɛ kpə. Muusiə ntsyə ɔnwɛ nya muudi, nnə nya muudi nkpə nyə disuəyuə.’

20 “Fɛɛ Onanto átəyi wə nkə, ‘Fə utidimumu! Ketsye kamfo hā mofo fə nkpə lə fə ani. Nya owoe luudi asa nnya fála fə alɔ ətsyə fə əsuə mfo?’ ”

21 Mfó nya Yesu lélosə wə etiki nkə, “Mmə yuutsyə itə betidi ba laabɛɛ asa kpə kətsyə əsuə lə kasə mfo nya baanlɔ kulesa kətsyə lə Onanto eto nɛ.”

Ka Ase Lə Onanto Əsuə.

22 Nya Yesu lətəyi wə bakasebi nkə, “Nyaso nɛ mi bətəyi minkə biankrɔnko əsuə lə lesa nə biudi bisia nkpə nye lesa nə biolɛ əsuə. 23 Nkpə afo koya boso didisa, nya etidisuə tsya afo koya eso lesa nə boolɛ lə əsuə 24 Bɛɛ ənəmi bebe baklobɛ ba laamfó okɔɛ nya bəəmfəsə nye bələkə bidikə lə okuɛ tsya. Bəmbə kenwu nye bikə kətsyəkə. Fɛɛ Onanto ətə mə didisa! Nya mimba lefo koya benso baklobɛ nkpə! 25 Nya mi utsyuə ebofo nkpə busiə diyi loni kplo kasonsə alɛ nnya ele bə usiə ɛyɛ lə wə lekplatsya əsuə?

26 Nya lə biembofo kulesa buyifo lə asa kəkə

nyamfo əsuə, beso bia bakplatsya kele əsuə lə asa bamba tsya əsuə?

²⁷ “Bibu bebe kase dituwini mi ləəmə kanə bobee. Kaanta olokotutu nya keendi kafia kefi keti əsuə. Fəe nle mi bətəyi minkə Oka Salomo kulaa tsya lə wə kələkə eto diyənde əsuə, mánno bobee fe dituwunimi nə ləəmə mfó. ²⁸ Lə Onanto lətə sefa kələkə komfo eto oklee, sefa sia ləənyə mmi ete nya lə kəsiasə ete baala se kato kakpé lə ditefenku kəmiə, ntsyə yuubə bə Onanto əmfo kə embutə mi alesa nnya ləmboso sefa eto ale nyamə? Be dítə eso mi bofokanə ləmbə ale mmə? ²⁹ Nyaso biante sikpi lə bəsəsə ənəmi bikatə biənkə be biudi nye be biunə. ³⁰ Itsyise betidi ba dímamfo Onanto bánə, mə ni mba leefi mə ənəmi kətəkə lə asa nyamfo əsuə nē. Mi Anto yi nkə asa nyamfo kenke afe itə mi. ³¹ Bomu bikebu disi ketsyiko lə Onanto eto sekakedikə əsuə nya uufi nyamfo kenke utə mi.

Bifi Mi Kusubebe Bitəkə Lə Onanto Eto Sekakedikə Eto Asa Əsuə.

³² “Mi ditsyukpa kəkə nə ntəkəko mē, biante sikpi. Itsyise iyifo Onanto eto lelabi bə utə mi kəsikə lə wə sekakedikə. ³³ Bifi mi bikə bia nte mi bisu bete lə bifi atabi nyamə bitə bakombo. Lə bebəbe otabitobe wə ləəmbobia bitsyə əsuə lə Onanto eto. Mfóo, nya mi bikə bia lefo koya luutsyə kpoo nya biembolo kulefe. Itsyise uyu saa əmbofo budufə mfo nya balə lembobiasə mi. ³⁴ Itsyise kaka fə bikə bia lefo koya ntee, mfo mi ketu tsya luusiə nē.

Yesu Átɛyi Wə Bakasebi Nkə, Bəmua Ɔsuə Bətsyə.

³⁵ “Bimua əsuə bitsyə itə lesa nə ke luubə, lə mi kakandɛ lə kəkənyə. Nya biəntə lə mi okandɛ lə ɔni. ³⁶ Bimua əsuə bińyə fe kase beyifoyifo ləəńyə kəsəkə mə Onamute wə luutsyi kusiə kakprakɔ ubə. Lə ubə ɔsɔ sikuu, lə basini bətə wə lamfolamfo. ³⁷ Beyifoyifo ba Onamute luubə unyə nkə bəńyə balɛ bose itə wə bubəə, ebunyə disuəyuə tinti! Nlɛ mi bətɛyi minkə, wɔwuninsə kafia lə leməkɔsi ɔtsyimi, nya wuutə nkə bəsiə lə wə kedikɔ, nya wə kosate luutə mə lesa bedi. ³⁸ Lə ibə bə ntsyenti nye kolensiənto kplɛ úbə nya únyə mə se bəńyə bensəkə wə bubəə, nte disuəyuə nə eto okle wookpe mə! ³⁹ Məmɔɔ, bete biə lə oyosate ebote lefe nə uyu luubə uyu wəə, eni wəmbutə wə kusu nkə oba udufə wə diyo. ⁴⁰ Nyaso nko ele bə itsyə mi tsya bə bińyə bikabe kusu nɛ, itsyise mɔ, Utidi Eto Ubi, ebubə udufə lə lefe nə bənnlɛ wə kusu bobɛ.”

Uyifoyifo Wə Leetsyue Koto Ku Nwə Leentsyue Koto.

⁴¹ Mfó əmə nya Petro letɔ Yesu nkə, “Bonamute, bo fanlɛ lekpa nəmfo bətɛyi kətə, lee dińyə itə utidi saa?”

⁴² Nya Yesu ditə mbuayɛ nkə, “Uyifoyifo ni nwə ntəkə ənə nya weeyifo keyifo lə ɔnukualɛ eto kusu əsuə, wə ni nwə wə Onamute leefi kətsyə lə wə beyifoyifo fɛfɛ eto kɛnyɛ nɛ. Nya wə ni futsyə luutə wə beyifoyifo fɛfɛ mə didisa lə lefe sɛɛ əsuə nɛ. ⁴³ Bebe, lə uyifoyifo əmə afo nya woeyifo ke kukɔnɔ fɛ wə Onamute díbəə, wuunyə disuəyuə

tinti læ uyifoyifo əmə əsuə! ⁴⁴ Sitintii, nle mi bətəyi minkə wə Onamute əmfó ebufi uyifoyifo əmə utsyə læ wə bikə kenke eto kənyə.

⁴⁵ “Fεε læ uyifoyifo əmə átəyi nkə, ‘Mə Onamute ésu kusu wəəmbubə mlə,’ nyaso útsyiko budi kənə kəkpə ntə nya woable beyifoyifo fεfε ba ni basani ku besio kenke ku disialeə, ⁴⁶ wə Onamute ebubə læ lefe nə wə uyifoyifo lenyi, ɔnnlε kusu bobε. Mfó Onamute əmə ebunə wə koto kekleke ko dinyə itə mba ditidi ato bamfó eto okle.

⁴⁷ “Uyifoyifo wə nyi lesa nə wə Onamute laala nkə uyifo utə wə fε woani ni buyifo se woanla nkə woeyifo læ nnya əsuə esoo, able hā buukable wə nya luutə ofo afabε læ wə əsuə. ⁴⁸ Fεε uyifoyifo wə lennyi lesa nə wə Onamute laala nkə uyifo fε uyifo lesa nə dińyə itə kotonənə, sεkε ete boonə wə koto. Utidi saa wə bətə asa kpəə, nko ke ele bə uyifo asa kpə nε. Nyaso utidi saa wə bətə asa kpə isi ensoo, nko ke ele bə uyifo keyifo isi eso nε.

Betidi Eto Nti Ebusənsə Lə Yesu Eso.

⁴⁹ “Mfi Onanto eto kotonənə ko nte fe ute seka mboko kawunsiə. Nya nla sitinti minkə eni utsyiko buńyə koko. ⁵⁰ Ntufləsəfləsə eto bulə kplε butsyuə kpe ele bə mfo fe kase ketu leetsyi utidi kedunko. Nya membunyə ləwɔnɔ nsiə isu ese lefe nə bulə bɔmfó díbə bófe. ⁵¹ Bíbu biə mbə kawunsiə miə mətə mi diyuə? Owo lo! Inni diyuəsə, bomu nti busənsə eso. ⁵² Nya idu mɔmɔ ɛntɔɔ, ayo nnya fe kaka betidi ɛnɔ nkpee, boosensə læ bətsyuə əsuə. Inuə ebotaka bəńyə læ itsyə əsuə nya itsyə lootaka bəńyə læ inuə

əsuə. ⁵³ Ubianto ebotaka uńyə lə wə bebisaibi əsuə, nya bebisaibi lootaka bəńyə lə mə anto əsuə. Ambemə ebotaka bəńyə lə mə bebisiobi əsuə, nya bebisiobi tsya lootaka bəńyə lə mə ambemə əsuə. Nya bəsəambe mə lootaka bəńyə lə mə bebisaibi eto bəsiə əsuə, nya bebi eto bəsiə lootaka bəńyə lə mə bəsəambemə əsuə.”

Yesu Əkə Betidi Ba Údinko Etiki Ato.

⁵⁴ Yesu átəyi betidi bamfó tsya nkə, “Lə binyə biə ləsomiloku ana ditsyi kofe eto diyo kedufəko lə difule lələ bubəə, biatəyi mfó əmə biə osomi ebubə ɔni. Nya yəəbə kətə nko. ⁵⁵ Nya lə binyə biə ufiebi lə boso ketsyi Ɔnwədukuə eti ɔnlə bubəə, biatəyi biə utefofo nye diwi ebəke. Nya yəəbə kətə nko. ⁵⁶ Ɔnəmi, ənəmi eto betidi, lə binyə kato ku kaso eto ditsyəbii, biate lefe nə enlə bote, beso bennlə mómə eto lefe kaso bəno kələkə kate?

Yesu Áte Nkə Balə Betidi Inuə Eto Nti Bətsyə.

⁵⁷ “Beso biamfo budufə lə asa kəmiə kabe ləse nə ele bə biyifo? ⁵⁸ Lə utidi utsyuə ákpadi fə etiki lə lekpokakpokə nkə fonko wə áke etiki ətsyuəə, ye lə kusu saa əsuə lə alə etiki nyamə ətsyə fə lə bidufə lekpokakpokə. Leni nkoo, wuufi fə utə bakponkpo nya mba ləəmuə betidi luufi fə bato bakpe lə diyo. ⁵⁹ Nya nlə fə butə bote minkə ebəke mfó isu ese lefe nə fafó fə kotonənə eto kayo kenke falosə.”

13

Lə Biantsyi Akəsi Bəwuninsəə, Bionya.

¹ Lə lefe nəmfoo, betidi bətsyuə áke mfó ba ləteyi Yesu kase Pilato lélo Galileafó bətsyuə lə lefe nə bəkətə Onanto kedi. ² Mfó nya Yesu ləto mə nkə, “Bibu biənkə se bálo Galileafó bamfo nko esoo, mə abua nnya béyifo amó eso Galileafó fefe kenke? ³ Owo lo! Inni nko ini kon! Fée nnya mĩnteyi mi ni bə, lə bianye mi asa bua buyifoo, nko ke mi tsya luubə bikpə nɛ. ⁴ Nya betidi lefosi mflamfla ba Siloa eto diyo kplɛ nəmə léba lékpo mə lə əsuə bəkpəə, bibu biə lə nyamfo eso beyifo babuatidi banso mba nsi lə Yerusalem mfó kenke? ⁵ Owo lo! Inni nko ini kon! Nlɛ mi bəteyi mĩnkə lə bientsyi mi akɔɛsi bəwuninsə, nko ke mĩmblɛ kenke luubə bikpə fe mə ke nɛ.”

Yesu Áteyi Lekpa Itsyi Lə Kudiyi Ko Laannwɔ Ɔsuə.

⁶ Mfó nya Yesu ləteyi mə lekpa nəmfo nkə, “Lefe ditsyuə nə lefe mə, osani utsyuə áke mfó wə lɛkɛ kudiyi kutsyuə lə wə ɔkuɛ. Úsu nkə lə usu ɔbɛbɛ kuyi komə eto ebibi, fée wənnɔyə ku ətsyuə. ⁷ Mfó əmə ɔteyi nwə laabe wə ɔkuɛ əmə nkə, ‘Bebe! Alɛ ətsyə ni nyamfo nɛ se məəbə mfo kəbə kabɛbɛ kuyi komfo eto ebibi kanɔ nɛ. La ko akpo kasɔ, itsyise kumbə kutəkə saa itə kasɔ ka əsuə kuńyə mfo.’

⁸ “Fée nwə laabe ɔkuɛ əmə ətə mbuayɛ nkə, ‘Bonamute, yani ko lə kusi kunyə lɛlɛ lɔni kplo lə bobɛ. Muuku ko kalɔ ntsyilama nkpo asa nnya lɔlɛkəsə kasɔ kamə lə bobɛ. ⁹ Nya lə kofó ebibi kpə bɔnwɔɔ, ɛlɛkɛ. Fée lə koamfo bɔnwɔ lɛlɛ nə luubə, ebofo ko bola kakpo kasɔ.’ ”

Kənə Bio Esi Kəbə Itsyi Lə Ɔnwɛditsyayi Ɔsuə.

10 Nya læ Ɔnweditsyæyi læni æsuæ, Yesu ákæ mfó úkate asa læ Yudafo eto katsyako katsyuæ.

11 Nya usio utsyuæ tsya ákæ mfó wæ læwɔnɔ bua ditsyuæ díkælə fe lefosi ale mflamfla sɔɔ. Læwɔnɔ nəmæ ətə bæ usio əmæ ənwə úkənə lefe saa eso woamfo bɔtsyɔ kənyə tente. 12 Se Yesu dínyə wəə, ókpadi wə nya ótəyi wə nkə, “Usio, báyankli fə læ fə bufi æsuæ!” 13 Nya Yesu dífi wə ani útəkə læ usio əmæ æsuæ. Lamfolamfo, usio əmæ átaka únyə ótsyɔ nya ótesə Onanto.

14 Nwə laabe Yudafo eto katsyako kamə ənyə ɔblo tinti læ kase Yesu létsya ufimfi əmə læ Ɔnweditsyæyi æsuæ eso. Nyaso ótəyi betidi bamfó kenke nkə, “Bokpe eyi akua nnya ele bæ bufi buyifo bo nyifo. Nyaso bekpe eyi nyamfo bæ læ lesatsyuæ læ mii, bibə læ batsya mi, inni læ Ɔnweditsyæyi æsuæ!”

15 Mfó əmə nya Bonamute díte wə mbuayə nkə, “Mi, ənəmi ənəmi eto betidi, mii, biələkə bebuki ba leeyifo mi keyifo nye leetsyi mi bikə ketsyiko læ kakue nya biakpa mə kesuko ntu kənəko læ Ɔnweditsyæyi. 16 Nya məmɔɔ, biənyə Abraham eto ketsyiko eto ubi sionko wə nyə mfo, wə Obonsam dífi kəkuə ókle lefosi ale mflamfla sɔɔ ni nyamfo. Yenyifo lesa nə lələkə bæ bələkə wə læ kəkuə læ Ɔnweditsyæyi æsuæ?”

17 Etiki nnya Yesu díləkə ótəyi mfo ətə bæ kofani əmuə wə balo, nya betidi bamba dínyə disuəyuə læ anyinisa nnya kenke ɔnlə buləkə kate eso.

Yesu Éfi Onanto Eto Sekakediko Ókatesə Ko Diyibibi Nə Nso Bɔfə.

18 Mfó ɛmɛ nya Yesu lɛtɔ mɛ nkɛ, “Biyi kase Onanto eto Sekadidi laayɛ kesensɛ? Nya be ele bɛ bufi nnya bokatesɛ ko? 19 Bebe! Osani utsyuɛ ɛfi diyibibi ditsyuɛ nɛ nso bɔfɛ ɔto lɛ wɛ ɔkuɛ. Se diyibibi nɛmɛ dɪkɛ, dɪbɛ lɛbe lɛfiani kuyi kpɛ kutsyuɛ eto kolomɔ ɛsuɛ baklobɛ dɪbɛ bɛto ayo bakpe.”

Yesu ɛfi Onanto Eto Sekakedikɔ Ókatesɛ Ko ɛnyɛnkisɛsa.

20 Yesu esi ɔteyi mɛ lekpa bamba nkɛ, “Be muufi Onanto sekadidi nkatesɛ ko? 21 Usio utsyuɛ ɛfi ɛyɛnkisɛsa úfi ɔtsyakasɛ ku nnamfo eto ɔkpe ɔni, nya ɔfɔkɔtisɛ ɔwɔ mu isu ese lefe nɛ ɛyɛnkisɛsa nyamɛ lɛba idufɛ lɛ nnamfo bomɛ kenke ɛsuɛ nya dɪtɛ botaka.”

Yesu Áteyi Nkɛ Nkpɛ Eto Kesie Mammɔ.

22 Yesu ɛsu ɔye lɛ kɛmɛ ku mbuto kafo nya ɔte betidi asa lɛ lefe nɛ ɔntɔ lɛ Yerusalem. 23 Mfó ɛmɛ nya utidi utsyuɛ lɛtɔ wɛ nkɛ, “Bonamute, ɛkpe ini bɛ betidi ba luubɛ bɛnyɛ bofo, ɛmbufui lee ntsyɛ ini?”

Mfó ɛmɛ nya Yesu dɪtɛ mbuaye nkɛ, 24 “Bekpe ale lɛ bɛye lɛ kesie ka nso bɔfɛ bidufɛ. Itsyise betidi kpɛ ebola sitinti bɛ baayɛ mfo lɛ bedufɛ, fɛɛ bɛmbofo budufɛ. 25 Lefe ebubɛ leyo itɛ buudufɛ nya Onamute ɛmɛ lootaka uɲyɛ nya wuuti kesie kamɛ. Nya mimba dibu biɲyɛ lɛ lekple biu kasɔ siku katɛyi biɛnkɛ, ‘Onamute, sini bo!’

“Fɛɛ Onamute ɛmɛ ebulɛkɛ kenye ɔteyi nkɛ, ‘Minnyi mi ku kaka bitsyi!’

26 “Nya biɔtɛyi biɛnkə, ‘Bo ku fə lídi búne, nya fáte asa læ bo umə!’

27 “Fɛɛ usi ɔɔtɛyi mi nkə, ‘Minnyi mi! Bidu mɛ læ akɔ mi babuayifotidi.’

28 “Mfo əmə nya nku buwi ku animi bunə lɔkɛ læ lefe nə biunyə Abraham ku Isak ku Yakob Ku Onanto eto bənyɛlɛkətidi kenke læ Onanto eto sekakedikɔ læ lefe nə Onanto léla mi ɔnlɛ bɔtɛyi nkə biendufə mfó. 29 Betidi ebutsyi kofekatokɔ ku diyo kedufəkɔ bəbə. Nya mba ditsyi ɔnwɛ kato ku ɔnwɛ dikuə ebotsya nya boodi bənə læ Onanto eto sekakedikɔ. 30 Nya betidi bətsyuə ba ni bafɛfɛ, mə luubə bedi betutɛ. Nya mba ni betutɛ eto bətsyuə, mə luubə bafiani bafɛfɛ nɛ.”

Yesu Kpe Lelabi Utə Yerusalem.

31 Nya læ lefe nəmfɔ kəmiə, Farisifo bətsyuə əbə Yesu ɔflo nya bətɛyi wə bənkə, “Kɔsɛ læ abɔ mfo edu mɔmɔ mɔmɔ læ esu kalebe bamba, itsyise Oka Herodes ala nkə wə alo fə.”

32 Mfo əmə nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bisu bɛtɛyi wə obiasətidi əmfó biɛnkə mɔ nlɛ bɔtɛyi minkə, ‘Mmi, moola awɔnɔ bua nləkə nya mootsya betidi efimbi, efimbi nya banlɛ isu esɛ kusɛɛ. Nya læ diyi tsyɛfə əsuə, moolosə mɔ keyifo.’ 33 Nyaso ele bə ndiə ndiə ndiə nyɛ nsu sɛtɔ mmi isu esɛ kusɛɛ ku kəsiəsə. Itsyise yanle bə ibə bə balo Onanto eto unyɛlɛkətidi ku utsyuə sa læ kalebesa enso læ Yerusalem eto umə kafo.

34 “Yerusalem, Yerusalem! Fə betidi laalo Onanto eto bənyɛlɛkətidi, nya biakpɔ aba Onanto eto batɔnkpe ba ótsyese mi. Læ lefe kpə əsuə, nla miə læ nkpa fə betidi ntsyə ditsyu

fe kase ukusesiäle leesensə wə mbamba keti wə bebi, fɛɛ áni. ³⁵ Lə nyamfo esoo, Onanto ebuləkə wə ato utsyiko lə umə əmfo. Nya lə nteyi mi sitinti minkə, biensimbunyə mə bio isu ese lefe nə biudi etiki bətəyi biənkə, ‘Atesə itə nwə luubə lə Boanto Onanto eto diye əsuə!’ ”

14

Yesu Esi Ótsya Osani Utsyuə Lə Ɔnwɛditsyayi.

¹ Lə Ɔnwɛditsyayi ditsyuə əsuəə, Yesu ɛsu Farisifo eto beninə ɔni eto diyo lə kaka bákpadɪ wə bə ubə udi lesa. Nya bətsyuə akɛ mfo ékeyu kalɛ ola lə wə əsuə kekleke. ² Mfó nya osani utsyuə wə eto ani ku akpa lɛfɔɔ, díbɛ wə ɔflo. ³ Nya Yesu lɛtɔ kɔfi eto bateasa ku Farisifo bətsyuə nkə, “Bo kɔfi ətə bo kusu nkə batsya utidi lə Ɔnwɛditsyayi əsuə, lee koəntə bo kusu?” ⁴ Fɛɛ bámfo kenye bufə katəyi kulesa. Mfó əmə nya Yesu ləkɔbe utidi əmfo ókpa wə úsuko kutsyə nya ótsya wə nya útə wə kusu údu.

⁵ Mfó əmə nya óteyi mə nkə, “Lə mi utsyuə kpe ubi nye onantsyui nya ófankli údufə lə dibie ditsyuə kafo lə Ɔnwɛditsyayi, embunə wə ələkə lə Ɔnwɛditsyayi lamfolamfo?” ⁶ Fɛɛ bámfo wə ditiki eto mbuayɛ butə bio.

Yesu Áteyi Kase Baabokosə Ɔsuə Kasɔ Ku Kase Baafɔ Bafɔ.

⁷ Se Yesu dínyə kase betidi ba bákpadɪ báboko mfó eto bətsyuə nɛ nsiəkɔ kplɛ bota kətə əsuə, óteyi mə lekpa ditsyuə nkə, ⁸ “Lə utidi utsyuə ákpadɪ fə nkə bə wə kusiəkakpakɔ, mensu əsiə lə kakplekɔ. Itsyise ətsyuə ókpadɪ utidi wə nkpe

dibu onso fə tsya oboko mfó. ⁹ Nya utidi wə lékpadi mi inuə ba kenke díbə mfó ótəyi fə nkə, ‘Tə lə utidi əmfo lə ubə usiə mfó.’ Yoohiã bə taka lə esu əsiə lə kaka ləmbə dibu ku kofani. ¹⁰ Bomu lə bákpadi fə bakoko kalebe kətsyuə, su əsiə lə kaka lenni kakpləkɔ. Nya lə utidi wə lékpadi fə əbəə, mfo wɔɔtəyi fə nkə, ‘Óyetsyuə, taka lə mfó lə əbə əsiə lə kakpləkɔ mfo.’ Nya nyamfo ebokpe fə dibu lə betidi bamba ba bákpadi báboko mfó kenke eto ənəmi. ¹¹ Itsyise utidi saa wə labesə əsuə kato, Onanto ebobokosə wə kasɔ. Nya utidi saa wə laabokosə əsuə kasɔ, Onanto ebobesə wə kato.”

¹² Mfó nya Yesu lətəyi utidi wə lékpadi wə nkə ubə kedikɔ mfó nkə, “Lə akpadi betidi fə bəbə bedi ləfə diyo, mankpadi fə bayetsyuə nye fə bayimi nye fə betidi nye fə bayotsya ba ni batabinyə. Itsyise mə tsya ebokpadi fə nko kə bə, bə lə əbə edi. Nya lə ibə nko, nyalɛ te fə lesa nə féyifo fətə məə, eto oko banlɛ buləkə kətə fə nɛ. ¹³ Bomu lə alɛ diyi nəmfo eto okle budii, kpadi bakombo ku betidi ba lamfo bɔyɛ kukɔnɔ ku mba lətsyini ku benəmba. ¹⁴ Nyamfo luutə Onanto kpo fə atsyɔ nɛ. Itsyise betidi bamfó əmbofo fə kayo bofo lə nnya kənyɛ kulesa. Onanto ebofo fə nya kayo lə diyi nə əsuə betidi sɛɛ lootaka betsyi ɔkɔmə bəbə nkpə.”

Bákpadi Betidi Bə Bəbə Diyisɛɛ Kedikɔ.

¹⁵ Se betidi ba nsi lə kedikɔ mfó eto ɔni lenɔ ditiki nəmfo, ótəyi Yesu nkə, “Sitinti, disuəyuə ebɔkɛ lə betidi ba luubə bedi lesa lə Onanto eto sekakedikɔ!”

16 Mfó əmə nya Yesu lətəyi wə nkə, “Lə lefe nə léfe məə, osani utsyuə ákpadi betidi kpə lə wə diyi kplɛ ditsyuə eto lesakedikɔ. 17 Se lefe léyo bə betsyiko budi kənəə, óla wə beyifoyifo ókpe nkə batəyi wə betidi ba kenke ókla utsyə nkə bəbə. Itsyise lesa saa ebɔflo!

18 “Fɛɛ məmblɛ kenke étsyiko taflatsyɛ boto. Utidi tute átəyi uyifoyifo ɔni əmə nkə, ‘Nya kaso kətsyuə nya ele bə nsu mbe kə. Nyaso təyi wə fənkə, “Nlɛ wə lekpakpa, məmbofo bubə.” ’

19 “Obamba tsya nkə, ‘Nnya banantsyui lefosi ba lɔwunsəko mə lə ɔkuɛ. Nya kusu mintɔ miə lə nsu nto mə mbe lə bofo keyifo buyifo. Nyamfo esoo, təyi wə fənkə, “Nlɛ wə lekpakpa, məmbofo bubə.” ’

20 “Obamba tsya nkə, ‘Mɔmɔ ete minkpa kusia nɛ, nyaso məmbofo bubə.’

21 “Uyifoyifo ɔni əmə esinkli úsu, úsu ótəyi wə Onamute asa nyamfo kenke. Mfó kafo ányi wə Onamute əmə tinti nya ótəyi wə uyifoyifo əmə nkə, ‘Kɔse lə esu ənyə lə esu ku nlebe nlebe kenke lə umə əmə lə akpa bakombo ku betidi ba lətsyini ku bənəmba ku mba kenke leba bankpo lə kaso aboko mfo.’

22 “Mfo əmə nya uyifoyifo əmə dísu úyifo nko. Nya úsinkli úbə ótəyi wə Onamute nkə ókpadi mə, fɛɛ nsiəkɔ kpə esi bubu bute. 23 Mfó əmə nya Onamute lətəyi wə nkə, ‘Su lə esu ayɛ lə umə ku mbuto eto esu lə akpe nkɛale lə akpa betidi ba kenke aboko itə lə diyo nəmə kafo kenke lə diyi. 24 Nya nɛ fə bətəyi kakpasə minkə betidi ba kenke minkpadi miə bəbə lesakedikɔ fɛ báni,

mə kuutsyuə saa embutidi mə lesa nəmfɔ kɛnyɛ babe!' "

Ebunyə Kanyi Lə Eyifo Okasebi.

²⁵ Lefe ditsyuə se betidi kpə bətsyuə dítəkəko Yesu, ótsyi ówuninsə nya ótɛyi mə nkə, ²⁶ "Utidi saa wə luubə mə ɔflɔɔ, əmbofo mə okasebi budi lə waanla mə kaso wə anto ku wə usiə ku bebi ku wə bayimisani ku bayimisiɔ ku wə kosate eto əsuə kulaa tsya. ²⁷ Utsyuə saa ke dimentsyi wə uyikabie ɔyɛ mə kayɛkɔ utəkəko məɛ, mənńyɔ utə bə uyifo mə okasebi.

²⁸ "Lə utidi utsyuə aala nkə woato diyo kplɛ ditsyuə, tutɛ ele bə usiə kasɔ ubu bikə bia kenke loofɛ ku mi koya kenke obe lə okpɛ atabi nya loohiāa, bə wofo diyo nəmə boto kalosə fɛ utsyɔ ni kasɔ. ²⁹ Nya lə weenyifo nyamfo, wəmbɔfo diyo nəmə boto kalosə, lə ósisə ni kasɔ kekleke ku abambi fɛ utsyɔ kafati kasɔ boto kulaa tsya. Nya utsyuə saa wə luunyə nii, ebumə wə katɛyi nkə, ³⁰ 'Utidi əmfɔ étsyiko diyo nəmfɔ boto kasɔ, fɛɛ wəmbɔfo ni boto kalosə.'

³¹ "Lə oka utsyuə átaka ku bamamanyə akpi lefosi nnya usu nkə woakpɔnko oka bamba wə nkpe bamamanyə akpi fosi ənuə, wuusɪə ubu disi obe kukɔnɔ lə wə əsuəale nya onkpe ebutə bə ofo wə olo əmə bɔkpɔnko. ³² Nya lə unyɔ nkə umbə əsuəale nyamfo eto okle, wootsyese wə batɔnkpe nya boosu batsya ku oka əmə lə lefe nə batsyoko bətsyuə nya bɔɔlɛ wə lekpakpa nkə bayɛ bɔkpɔ lə bafiani bayetsyuə bomu, fɛ lə oka əmfó lə ɔnyi ɔfi kulaa tsya." ³³ Mfó əmə Yesu lélosə wə etiki nyamə, nya ótɛyi mə nkə, "Nko ini

itə mi bə mi kutsyuə əmbofo mo okasebi budi lə woenləkə wə ato utsyiko lə lesa saa əsuə.

Lesə Nə Ləmbə Kutəkə, Buufi Beefi Ni Kato Kakpe.

³⁴ “Mba kpe aləkε. Fεε lə kamini kamə alo lə mba bomə əsuəə, kusu ku kutsyuə saa ensimbə əsuə bookpe kamini lə mu bio. ³⁵ Yensiləkε bə befi mu bakpe baləkεsə kaso, nya yanləkε itə kuku kulaa tsya. Buwi ele bə bewi mu.

“Nyaso fəə ke ato nnya laano asa kpee, tsyue ato lə ano!”

15

Bənyə Osamu Wə Lénya.

¹ Diyi lonii, mba laafo umənko kpe ku babuatidi bamba əbə Yesu oflo bə baanə wə ditiki. ² Mfó nya Farisifo ku afi eto bateasa ditsyiko dinyəfi bokpe ku wə katəyi bənkə, “Utidi əmfo aafə babuatidi nya wə ku mə leedi lesa kulaa tsya!”

³ Nyaso Yesu átəyi mə lekpa nəmfo nkə, ⁴ “Lə utsyuə lə mi nti kpe basamu kolofa, nya ɔni lénya lə mə ntii, be fuuyifo? Eboyani awosi ɔwɔnɔmbə ɔwɔnɔmbə bamfó ətsyə lə kediko mfó, esu kabεβε ɔni wə lénya mfó isu ese lefe nə fənyə wə. ⁵ Nya lə ənyə wəə, ebunyə disuəyuə tinti, nya fuutsyi wə ətəkə lə simuə. ⁶ Nya fuufi wə aboko oto. Nya fookpadi fə bayetsyuə ku mba lə koyotsya nya fɔotəyi mə fənkə, ‘Nlε disuəyuə bunyə tinti, itsyise nnyə mo osamu wə lénya nyaso binyənko mε disuəyuə!’ ⁷ Nya nlε mi bɔtəyi minkə, nko ke disuəyuə tinti loəkε

lè Onanto eto sekakedikò lè obuatiidi òni wè hã letsyi lèkòesi òwuninsè enso disuəyua nè boonyè lè fe betidi awosi òwòncòmbè òwòncòmbè ba dimensihiã bòtsyi kawuninsè əsuə.

Bənyə Sika Flubia Sia Lénya.

⁸ “Nya lè usio utsyuə kpe sika flubia lefosi nya ónyansə sònii, be ele bə uyifo? Wooto okandɛ, okpa wə diyo kafo kenke, ɔbɛbɛ se lə diyo eto akpɔ nnya kenke kukɔnɔ isu ese lefe nə unyə atabi nyamə. ⁹ Nya lə unyə see, wookpadi wə bətsyuə ku mba nkpe lə koyotsya, nya wɔɔtɛyi mə nkə, ‘Nlɛ disuəyua bunyə tinti itsyise nnyə mə atabi nnya lénya nyaso binyə ku mə disuəyua.’ ¹⁰ Nya nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, nko ke Onanto eto batɔnkpe tsya luunyə disuəyua lə obuatiidi òni wə ditsyi lèkòesi òwuninsə eso.”

Ubi Wə Lénya, Ésinkli Úbə Wə Anto Ɔflo.

¹¹ Yesu éskosə nya ótɛyi mə nkə, “Osani utsyuə akɛ wə bebisaibi inuə lɛkɛ. ¹² Nya dikpefile letɛyi wə anto nkə, ‘Nto, fi mə kedikò ka luutu mə lə fə bikə nti ətə mə mɔmɔ mɔmɔ.’ Lə nyamfo eso osani əmə éfi wə bikə biamə nya úsie mi lə akpa ənuə útə wə bebi inuə bamə.

¹³ “Nya lə eyi asiani eto kamaa, dikpefile nəmə éfi asa nnya kenke dítu wə óte nya úfi atabi nyamə nya údu úsu kusu famfamfa kaka úsu úsiə údi nkpə bua bua, nya óbiasə wə atabi nyamə kenke. ¹⁴ Údi lesa saa nə dítsyə wə ólosə. Lə nyamfó eto kamaa, kukpense kekleke kutsyuə əbə lə kasə kamə kenke nyaso kukpense əbə kúmuə wə nya kulesa ménsibu wə lə udi.

¹⁵ Nyamfo esoo, úfi əsuə úsu ótsyε osani utsyuə nya óteyi nkə wuukeyifo keyifo saa ka ke eto okle wuutə wə nke uyifo. Nya osani əmə tsya dífi wə ókpe lə kaka wə bakplako nkpe banle kota bənwə lə wə kebuto kətsyuə. ¹⁶ Kukpense esoo, óla nkə eni lə ɔke bakplako eto didisa nə bəətə mə mfó eto ditsyuə lə udi, fεε utidi saa məntə wə ni.

¹⁷ “Lə kalosəkɔɔ, úsinkli údufə lə wə əsuə nya óteyi nkə, ‘Betidi ba ni mə anto eto beyifoyifo, baake lesa kedi kemi kulaa tsya diebu. Nya mə nsi mfo nya kukpense luubə kolo mə. ¹⁸ Mootaka nyə nsikli nsu mə anto ɔflo, lə nteyi wə minkə, “Mə Anto, nyifo kabua nya mínta Onanto ku fintsya mimbu. ¹⁹ Mensinyə ntə bə kpadi mə fe fə ubi. Bomu fi mə fe betidi ba nle keyifo buyifo kətə fə eto ɔni.” ’ ²⁰ Mfó əmə nya ótaka nya úfi wə bikə nya óyifə kusu ɔntə lə wə anto ɔflo.

“Se wə anto dínyə wəə, óte nkə wə ubi uni nkpe fāā ɔnle bubə. Wə ubi eto asa ále wə kaminsə, nya útsyetsyi úsu óbuta wə ku disuəyuə.

²¹ “Mfo nya wə úbi leteyi wə nkə, ‘Mə Anto, nyifo kabua nta Onanto ku fintsya mbu. Nya mensinyə ntə bə akpadi mə fe fə ubi tsya!’

²² “Fεε wə anto ákpadi wə beyifoyifo nya óteyi mə nkə, ‘Bekose! Bifi awu nnya laanɔ bobə bibə bekpe wə. Nya lə bifi lesukpe ku afokpa nnya laanɔ bobə tsya bekpe wə lə ani ku akpa. ²³ Nyamfo eto kamaa, bisu bimua lenantsyuikpɔ nə nkpe ayinkua lə belo ni. Nya bitə lə budi bunye disuəyuə. ²⁴ Itsyise mə ubi əmfoo, búfi

wə fe nwə díkpə. Fεε úsinkli úbə nkpə. Ónya nya busi búnyə wə.’ Nyamfo eso bétsyiko diyi budi kənyə disuəyuə.

²⁵ “Lə lefe nəmfo kenke əsuəə, wə ubi ninə ésu nkə lə usu obe mə kakue. Se utsyi ɔnlɛ bubə nya ibu sɛkɛ lə udufə otoo, óno əsə sənsə ku nwui wuinwui eto kɔsɔ. ²⁶ Mfo nya ókpadi beyifoyifo eto ɔni lə mə nti nya óto wə nkə, ‘Be nlɛ bubə lə oto?’

²⁷ “Uyifoyifo əmə ətə mbuayɛ nkə, ‘Fə ɔyimisani úsinklii úbə oto nya fə anto ditə bálo lenantsyuikpɔ nə nkpe ayinkua, itsyise usinkli ubə fɛ kulesa dímənyifo wə eso.’

²⁸ “Nyamfo ətə kafo ányi wə ɔyimisani ninə əmə tinti eso óni nkə wəmbudufə diyo kulaa tsya. Lə nnya eso wə anto ábo úbə wə ɔflo mfó, nya úbə ólɛ wə lekpakpa nkə udufə diyo. ²⁹ Fεε wə ubi əmə ésinkli óteyi wə anto əmə nkə, ‘Beso mińyə minlɛ keyifo buyifo kətəə fə alɛ kpə ni nyamfo, fe fə uyifoyifo nya mənńyə lə fə əsuə kulefe kulefe, nya əməntə mɛ kulesa fe ote kulaa tsya, fə lə nyə disuəyuə ku mə bayetsyuə? ³⁰ Fεε se fə ubi wə lébiasə fə bikə nya úsu útəkəko batsyetɔ dísinkli úbə otoo, álo lenantsyuikpɔ nə dísiə ayinkua ətə wə!’

³¹ “Mfó əmə nya wə anto lɛteyi nkə, ‘Mə ubi, fə kpɛ mfo lə mə ɔflo lefe saa nya asa nnya nte mɛ kenke, eyifo fə ale. ³² Fεε elɛkɛ bə budi diyi bunyə disuəyuə, itsyise búfi boə iyifo fe bukpə fə ɔyimi díkpə nya úsinkli úbə nkpə. Iyifo fe bonya ónya nya busi búnyə wə bio.’ ”

16

Nwə Laabe Bikə Utsyuə Wə Dímànyifo Asa Lə Kusu Ɔsuə.

¹ Yesu áteyi wə bakasebi nkə, “Lefe nə léfe mməə, otabinyə utsyuə ake mfó wə leke uyifoyifo ɔni wə díkabe wə bikə. Nya bəbə bátəyi otabinyə əmə bə nwə laabe wə bikə mfó le wə atabi bobiasə. ² Lə nyamfo eso otabinyə əmə ákpadi nwə laabe wə bikə mfo nya óteyi wə nkə, ‘Be ni nnya eto okle míno itsyi lə fə əsuə mmə? Yifo nkunta itsyi lə kase fanle mɔ bikə bobə əsuə kenke aboko mɛ, itsyise ensiembofo mɔ bikə bobə bio tsya.’

³ “Mfó nya uyifoyifo əmə leteyi wə əsuə nkə, ‘Mɔ Onamute əbə mɛ bola lə mɔ keyifoko. Be muuyifo? Mimbə əsuəale nnya mukeyifo kakuɛnyifo. Nya asa bɔto tsya aale mɛ kofani.

⁴ Ahaa! Mbote lesa nə muuyifo! Itə bə lə mɔ keyifo ábo mɛ lə ani tsyaa, lə mɔ bayetsyuə lə bafə mɛ lə mə ayo.’

⁵ “Lə nyamfo esoo, ókpadi betidi ba nsi wə Onamute kayo ɔni, ɔni. Ɔto utute nkə, ‘Kayo kasia fensi mɔ Onamute?’

⁶ “Oyonyə əmə ətə mbuaye nkə, ‘Nnuə eto atase nnya ləmo kolofa kɔni.’

“Mfó əmə nya nwə laabe bikə biamə leteyi wə nkə, ‘Be fə kayo eto kukue mfo. Siə lə kaso lə awɔni awosi anɔ fe nnya fensi nɛ.’

⁷ “Nko ke óto oyonyə bamba nkə, ‘Ntsyə ni fə ale? Kayo kasia fensi?’

“Oyonyə əmə tsya nkə, ‘Iyifo antabi eto atoku kplɛ kolofa kɔni.’

“Mfo nya nwə laabe bikə əmfo lɛtɛyi wə nkə, ‘Bɛ fə kayo eto kukue mfo. Wɔni awosi mflamfla ətsyə.’

⁸ “Nyamfo esoo, Onamute əmə átesə nwə laabe bikə wə dímenyifo asa lə kusu əsuə əmə lə wə kobe ko óte mfo eso. Sitintii, betidi ba ləəsiə lə kawunsiə kamfo eto asa eto kényɛɛ, mə etsyuesa lə mə asayifoyifo əsuə kulaa tsya so mba difi mə etsyuesa bətəkə lə Onanto eto sekadidi əsuə.”

⁹ Mfó nya Yesu dísuksə ótɛyi mə nkə, “Bifi mi kawunsiə eto bikə bɔkɛ bɛwunsə ko betidi. Itə lə bɛloo, Onanto ebofo fə okpe lə wə kəsiəkɔ.

¹⁰ “Utidi wə laale asa nnya ni akɛkɛ lə kusu əsuə, wə lofo asa nnya ni akplɛ enso tsya bɔlɛ lə kusu əsuə nɛ. Nya utidi wə laanyɛ lə kusu əsuə keyifo asa nnya ni akɛkɛ, wəmbɔyɛ lə kusu sɛɛ əsuə uyifo asa nnya ni akplɛ enso tsya. ¹¹ Lə nnya eso lə bianyenko kawunsiə kamfo eto asa lə kusu sɛɛ əsuə, ntsyə yofo bubə bə utidi ebofo mi ɔnɔ bə biɔlɛ asa nnya ni lɛwɔnɔ eto ale nnya ni Onanto eto ətəsa ola lə kusu sɛɛ əsuə? ¹² Nya lə amanlɛ utidi bamba eto asa nnya nkpe fə lə ɔflɔ lə kusu sɛɛ əsuə, ntsyə yuubə fɛ booyani fə kosate eto ale bətə fə?

¹³ “Uyifoyifo saa embofo banamute inuə busumu. Woola ɔni, ukisi unuəfə. Wuutsyue ɔni koto nya ɔni unuəfə. Embobo Onanto ku atabi bɔkɔ kesumu.”

Yesu Áte Asa Bamba Tsya.

¹⁴ Lefe nə Farisifo lenɔ asa nnya Yesu lɛtɛyii, bəmə wə itsyise bála atabi fefe. ¹⁵ Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Biyifo betidi ba laate əsuə fe

betidi sɛɛ lə babamba eto ənəmi. Fɛɛ Onanto yi mi akɔəsi kafo kenke. Itsyise asa nnya lefo koya lə betidi eto ənəmii, eyifo asinsa lə Onanto eto ənəmi.

¹⁶ “Moses eto kɔfi eto kukue ku Onanto eto bənyɛləkətidi eto asa nnya bəwɔni bətsyɛə, éyifo mə keyifo isu ese Ntufləsətidi Yohanes eto lefe. Nya idu lə lefe nəmfo əsuə, bianɔ se baatɛyi dikiti sɛɛ nə ditsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə. Nya utidi saa nɛ bokplatsya nkə lə udufə mfó. ¹⁷ Fɛɛ iyua eso itə bə kato ku kasɔ lə enya, enso bə afi nyamfo eto awɔnisa eto lekpa sɛkɛ saa bɔ lə Onanto eto afi nyamə əsuə.

¹⁸ “Osani saa wə lɔɔni wə usiə nya uufi obambaa, okpo kusia. Nya osani wuufi kusia ko bānii, okpo kusia.

Yesu Átɛyi Etiki Itsyi Lə Otabinyə Utsyuə Ku Lasaro Əsuə.

¹⁹ “Lə lefe ditsyuə, otabinyə sani ɔni akɛ wə díkalɛ bikə bia lefo koya tinti, nya úkənyə disuəyuə lefe saa lə wə nkɔə kenke əsuə. ²⁰ Nya okombo utsyuə wə baakpo bə Lasaro tsya lɛkɛ mfo. Afabe édi okombo əmfo əsuə kenke nya béketsyi wə bəkətsyɛ lə kasɔ lə otabinyə əmə eto diyo eto kesie. ²¹ Úkabe kusu nkə lə otabinyə əmə lɛ budii, ewuliwuli nnya díkakpo lə kasɔ eboyo wə lə udi. Bakpa kula tsya kəbə kadia wə afabe nyamə.

²² “Íbə íbə bə Okombo əmə ésu úkpə nya Onanto eto bɔtɔnkpe díbə bétysi wə bésu bətsyɛ lə Abraham eto akɔ kato. Otabinyə əmə tsya əbə úkpə nya bébikə wə. ²³ Nya lə ɔkɔmə, únyə

nkə ókε lə kanyi kənyəkɔ. Mfó se óbesə ənəmi kato, únyə Abraham famfamfa nya Lasaro dísiə wə lə akɔ. ²⁴ Mfó əmə nya ókpadi bembembe ɔteyi nkə, ‘Anto Abraham! Nyə mə kaminsə lə ətə lə Lasaro lə ufi lenimi oto lə ntu ntsyuə əsuə lə ufi ubə utəkə lə mɔ odiakami əsuə lə iyuə ko mə. Itsyise nle kanyi bunyə lə ute əsuə mfo!’

²⁵ “Fεε Abraham áteyi wə nkə, ‘Ubi, kloma fənkə lə fə nkpe disiafee, áfo asa sεε kpə tinti. Nya Lasaro wə aλεε, asa bua sɔɔ́ ófo. Fεε mɔmɔɔ, ɔle disuəyuə bunyə nya fə nle kanyi bunyə.

²⁶ Nya, nnya nsi nkpe lə nnyaa, kukpio kple kutsyuə kpe mfo lə bo ku fə eto nti. Nya lə utidi utsyuə aala nkə woayila ubə mfóo, wəəmbofo. Nya nko ke kutsyuə tsya ləmbɔfo bɔye kedu mfó kəbə bo ɔflo mfo.’

²⁷ “Mfó otabinyə əmə leteyi wə nkə, ‘Anto Abraham, nle fə lekpa kpe Lasaro lə usu mɔ anto eto. ²⁸ Mfóo, nkpe bayimisani εnɔ. Tə lə usu ɔle mə kɔle kukɔnɔ itə lə mə lə baye kaka minkpe bubə, kaka kanyi nkpe mfo.’

²⁹ “Mfó əmə nya Abraham leteyi wə nkə, ‘Fə bayimisani kpe Moses ku Onanto eto bənyeləkətidi lə ɔflo. Nya ele bə betsyue mə koto.’

³⁰ “Mfó nya otabinyə əmə dítə mbuaye nkə, ‘Anto Abraham, bəmbɔnɔ mə ditiki! Fεε lə utidi utsyuə ataka utsyi ɔkɔmə mfo úsu mə ɔfloɔ, bɔɔnɔ wə ditiki baye mə asa bua buyifo.’

³¹ “Fεε Abraham áteyi wə nkə, ‘Lə bəbɔnɔ Moses ku Onanto eto bənyeləkətidi eto ditikii, lə yuubə bə utidi utsyuə ataka utsyi ɔkɔmə mfo usu mə ɔflo kulaa tsyaa, bəmbofo wə ditki banɔ!’ ”

17

Məntə Lə Utidi Lə Uyifo Lebua Lə Fə Eso.

¹ Yesu átəyi wə bakasebi nkə, “Asa nnya ləətə utidi leeyifo lebua, ebubə kokooko. Fəε mbəbəε məətə utidi wə əsuə asa nyamfo ləoye ibə! ² Lə béfi kukuə ko lemə kutsyuə bətsyasə wə lə simuə nya bəto wə bəkpe lə lekpo kəmiə kulaa tsya, ɛleke itə wə eso koto ko Onanto luunə nwə luutə bekpefi kəke bamfo eto utsyuə yifo lebua.

³ Nyaso lə abe asa nnya feeyifo kukəɔ.

“Nya lə fə ɔyetsyuə éyifo fə kabua kətsyuəə, kə wə ato. Nya lə údi dikpi nya ɔnə əsuə kasəɔ, nyalɛ fi atsyɛ wə. ⁴ Lə úyifo lesa bua óta fə úbu sekuanse lə diyi ləni əsuə nya usi usinkli úbə, úbə ɔlɛ fə lekprakpa sekuanse diyi nəmə ke əsuəə, fi atsyɛ wə.”

Bále Yesu Lekprakpa Bə Utə Mə Bofokanə Lə Bumua Ale Boso.

⁵ Yesu eto batənkpe ále Yesu lekprakpa bənkə, “Bonamute, tə lə bo bofokanə lə bumua ale boso.”

⁶ Mfó əmə nya Bonamute lətəyi mə nkə, “Lə bekpe bofokanə bo leyo fe diyibibi nə nso bəfɛ kenkee, biofo kuyi komfo bətəyi biə, ‘Su lə mfo lə esu edufə lə lekpo kəmiə mə.’ Nya kuuyifo nko mə.

Yesu Átəyi Kase Uyifoyifo Sɛ Leeyifo Keyifo.

⁷ “Bibu nyamfo be be. Lə mi utsyuə kpe uyifoyifo wə laafo ɔkue kətə wə nye ɔnlɛ fə basamu bobə nya utsyi ɔkue ubə udufəə, bətəyi fəɔtəyi wə fə ubə usiə lə kasə mlə lə udi wə lesa?

⁸ Owo lo! Bomu ebətəyi wə fə, ‘Muə fə əsuə lə

atsyasə kafia lə nkɛ, lə anwa lesa, lə efi mɔ didisa ətsyə mɛ lə ndi nlosə fɛ lə fintsya lə edi.’ ⁹ Yanle bə sɔ wə ani se ini wə uyifoyifo eto keyifo ete ini. ¹⁰ Nko ke ini itə mi tsya nɛ. Lə biyifo lesa saa nə minteyi mi miə biyifoo, ele bə bɛteyi biə, ‘Beyifoyifo ete buni. Nya lesa nə buyifoo, eyifo lesa nə ete ele bə buuyifo.’ ”

Yesu Átsya Betidi Lefosi Bətsyuə Ba Nlɛ Bufisia Bufeni.

¹¹ Nya se Yesu dídu ɔntɔ lə Yerusalem, óyɛ Samaria ku Galilea eto kumə əsuə. ¹² Nya se ɔnlɛ kebuto kətsyuə budufəə, basani lefosi bətsyuə ba nlɛ bufisia bufi əbə batsyako wə. Befimfi bamfo əńyə kɔsɛsɛ. ¹³ Nya báfa bembembe bátɛyi bə, “Anto Yesu, be bo lə ənyə bo kaminsə!”

¹⁴ Yesu ənyə mə nya óteyi mə nkə, “Bisu lə bifi mi əsuə bisu bete Onanto eto nwə ləətə wə kedi lə ɔlɛ ola obe mi.” Se bányɛ bantɔɔ, bənyə bə mə bufi áyɛ mə.

¹⁵ Fɛɛ se mə ɔni dínyə nkə wə bufi əyuə wəə, úsinkli úsu nya ɔnlɛ Onanto bɔtesə ku ɔkɔɛ bembembe. ¹⁶ Nya úsu óse akonki lə Yesu eto ənəmi nya ósɔ wə ani. Nya utidi əmə eyifo Samarianyə.

¹⁷ Mfó nya Yesu lɛtɔ nkə, “Nya inni betidi lefosi míntsya fɛɛ? Se ɔwɔnɔmbə fɛfɛ léfɛ? ¹⁸ Ntsyə ibə bə utidi wə lenni Yudanyə əmfɔ hā ni nwə dísinkli úbə nkə wəəbə ɔsɔ Onanto ani?” ¹⁹ Mfó əmə nya Yesu lɛteyi wə nkə, “Taka əńyə, lə edu. Fə bofokanɔ átsya fə bufi.”

Yesu Áteyi Kase Onanto Eto Sekadidi Luutsya.

²⁰ Farisifo bətsyuə átə Yesu bənkə bala bə baate lefe nə kon Onanto eto sekakedikə luubə itə. Mfó nya Yesu dítə mbuayə nkə, “Onanto eto Sekadidi embubə lə kusu ko əsuə betidi loofə bunyə. ²¹ Kuutsyuə əmbətəyi nkə, ‘Bebe! Nnyə se mfo!’ nye ‘Nnyə se mmə.’ Itsyise Onanto eto Sekadidi siamə fe sekpe mfo lə mi nti.”

²² Nya Yesu lətəyi wə bakasebi nkə, “Lefe ditsyuə ebubə nə biəbəbə biə biənyə diyi nə mɔ, Utidi Eto Ubi, luubə. Fɛɛ biembunyə! ²³ Betidi bətsyuə ebubə mi nti ini mba loətəyi mi nkə, ‘Bebe, nnyə wə mmə!’ nye ‘Bebe, nnyə wə mfo!’ Fɛɛ biensu bəbəbə mɛ mfó! ²⁴ Itsyise fe kase ofamfa laafa ku ute ketsyi lekpa ke nə kesu lebamba, nko kə sitinti Utidi Eto Ubi eto bubə luutsyə nɛ. ²⁵ Fɛɛ ele bə ibə bə wooka kanyi bunyə tinti nya mmi eto betidi looni wə.

²⁶ “Asa nnya díbə lə Noa eto lefe, nnya kə nnya luubə itə le lefe nə mɔ, Utidi Eto Ubi, luubə bio nɛ. ²⁷ Betidi ékedi, bəkənə. Nya basani díkakpa bəsiə nya bəkətə besio bese isu ese diyi nə əsuə Noa dídufə lə ɔklə kplə əmə kafo. Nya ɔsɔmi leni nya ntubibi díyi bóba bókpɔ kasɔ ka kenke nya bólo betidi kenke.

²⁸ “Nko kə yuubə itə fe kase íbə lə Lot eto lefe tsya nɛ. Betidi ékedi, bəkənə, nya bákasa asi tsya. Bətsyuə ənyə bákakpe bidikə, nya bətsyuə díkato ayo. ²⁹ Nya diyi nə Lot ləbɔ lə Sodom, ute ku etebambi nnya nkpe ləyimbi bua ləwunini itsyi kato íbə ékpɔ lə umə əmə əsuə nya étonse məmblə kenke.

³⁰ “Nko ke yuutsyə lə diyi nə əsuə mɔ, Utidi Eto Ubi, loobɔ mbə nɛ. ³¹ Diyi nəmfoo, utidi

wə ńyà lə wə letsya əsuəə, mensiteyi nkə weesu diyo lə usu ufi kulesa. Nko ke ini lə ɔkue utsyè ńyèə, wensiteyi nkə weesinkli ubə oto lə ubə ufi kulesa. ³² Bekloma lesa nə díbè lə Lot eto usiə əsuə! ³³ Utidi saa wə ləla nkə wəələkə wə nkrəə, wooyansə mu. Nya utidi saa wə leyansə wə nkrəə, wuusinkli unyè mu. ³⁴ Nya ketsye kamfoo, betidi inuə ebolabe lə bikə biɔni əsuə, nya Onanto ebofo ɔni nya wooyani ɔni olabesə. ³⁵ Besio inuə ebukəkuə nnamfo lə kukuə kɔni əsuə. Nya Onanto luuləkə ɔni nya wooyani ɔni uńyənsə mfó. ³⁶ Basani inuə ebuńyè bakafə nya wuutsyi ɔni udunko nya wooyani unuəfə uńyənsə mfó.”

³⁷ Mfó əmə nya bakasebi bamə letə Yesu bənkə, “Bonamute, lə sie?”

Nya Yesu díte mbuaye nkə, “Kaka lesakpənkpə ntə, mfó ebintsyè laakpo nɛ.”

18

Yesu Áteyi Lekpa Itsyi Ɔkɔsiə Ku Okponkpo Bua Utsyuə Ɔsuə.

¹ Yesu áteyi wə bakasebi lekpa ditsyuə óte mə nkə ele bə bakato ola lefe saa nya yanle bə elo mə ani. ² Ɔteyi mə nkə, “Okponkpo bua utsyuə ake lə umə utsyuə wə dímankatə Onanto sikpi nya wénkebu utidi tsya. ³ Nya lə umə əmə kee, ɔkɔsiə utsyuə ake mfo wə díkesu wə ɔflo úsukalə wə lekpa kpa nkə, ‘Ləkə mə lə mə olo eto bulə əsuə.’

⁴ “Éfo lefe kpə, okponkpo əmə áni wényifo kulesa lə etiki nyamə əsuə. Fɛɛ lə kalosəkɔɔ, óteyi wə əsuə nkə, ‘Ite bə maanté Onanto sikpi

nya meemfi utidi keyifo kulesa, ⁵ læ bulæ bo ɔkɔsiæ æmfo nle mɛ bulæ esoo, moobe miæ nwunsæko wæ nla wæ olo eto etiki nyamæ nlækæ. Lenni nko, wææmbɔyɛ bubæ nya wææmbutæ nke lenwɔ mfe mfe.' ”

⁶ Mfó nya Bonamute dísukosæ nya óteyi mæ nkæ, “Bɛnɔ lesa næ okpronkpo bua æmæ leteyi. ⁷ Nya mɔmɔɔ, yuubæ bæ Onanto embulækæ wæ betidi ba leewi kakpadi wæ ketsye ku kakomi kato ola kætæ wæ bæ ɔwunseko mææ? Nye bomu ebu fænkæ wæ ofe kama læ mæ bulækæ æsuæ? ⁸ Nle mi bɔteyi sitinti minkæ Onanto ebokpo lekpo nya wuutæ mæ læbɛ lamfolamfo. Fɛɛ læ Útidi Eto Ubi æbææ, wuunyæ betidi ba léfo wæ bánɔ?”

Yesu Áteyi Lekpa Itsyi Læ Farisinyæ Utsyuæ Ku Nwæ Laafo Oko Utsyuæ Æsuæ.

⁹ Yesu áteyi lekpa næmfo utæ betidi ba leebu bæ mæ kakle hã ni basɛɛ nya bensi embunyæ utidi sa wæ ntæ fæ mæ. ¹⁰ Nya óteyi nkæ, “Læ lefe ditsyuæ æsuææ, betidi inuæ bætɔsyuæ ésu Onanto eto Kedikætækɔ bæ læ bato ola. ɔni eyifo Farisinyæ nya unuæfæ diyifo nwæ laafo oko. ¹¹ Farisinyæ æmæ ælækæ wæ æsuæ lete nya óto ola nkæ, ‘Onanto, maasɔ fæ ani, itsyise maansesæ ænæmi læ atabi æsuæ, nya meenyifo utidi kabua, nya maankpo kusia fe kase betidi bamba leeyifo. Nya maasɔ fæ ani tsya, itsyise minte fe nwæ laafo oko wæ ñyæ mmæ tsya seka. ¹² Maakle kɛnyɛ eyi ænuæ læ kɔsida saa æsuæ. Nya meefi lesa næ kee minyæ eto lekpafofile kætæ fæ.’

¹³ “Fɛɛ nwæ laafo oko æmæ ænyæ kɔsɛsɛ nya wónla nkæ woabesæ wæ ænæmi kato kulaa tsya.

Fɛɛ úfi wə ani utəkə lə wə ləkɔəsi nya ótɛyi nkə, ‘Onanto, be mɔ obuayifo əmfo lə ənyə mɛ kaminsə!’ ”

¹⁴ Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi nkə, se besinkli bésu ayo, nwə laafo oko əmə ale kɛnkɛnkɛ lə Onanto eto ənəmi nya inni Farisinyə əmə. Itsyise utidi saa wə laabesə əsuə kato, Onanto ebobokosə wə kasɔ. Nya utidi saa wə laaboko sə əsuə kasɔ, Onanto ebobesə wə kato.”

Yesu Aala Bekpefi Eto Etiki Tinti.

¹⁵ Betidi bətsyuə éfi mə bebi báboko Yesu ɔflo, katɛyi bə ufi wə ani utəkə lə mə. Se Yesu eto bakasebi dínyə nyamfo, báyənki bákpe betidi bamə lə nnya eso. ¹⁶ Fɛɛ Yesu ákpadi bekpefi bamə óboko wə ɔflo nya ótɛyi nkə, “Bitə lə bekpefi lə bəbə mɔ ɔflo nya bienti mə kusu. Itsyise Onanto eto sekakedikɔ te itə betidi ba laabokosə mə əsuə kasɔ fe bekpefi bamfo eto okle. ¹⁷ Nya bekloma nyamfo biənkə, utidi saa wə dímamfo Onanto eto sekadidi fe dikpefi seka, wəmbudufə se kafo kulefe kulefe, kulefe.”

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Batabinyə Ku Lə Onanto Eto Sekadidi Ɔsuə.

¹⁸ Yudafo eto uninə utsyuə átɔ Yesu nkə, “Oteasa sɛɛ, be ele bə nyifo fɛ lə nyə nkprə manlo?”

¹⁹ Mfó nya Yesu lɛtɔ wə nkə, “Beso faakpadi mɛ fə ɔsɛɛ? Utidi kuutsyuə saa menyifo ɔsɛɛ enso Onanto hā. ²⁰ Nyi miə biyi kɔfi ko laatɛyi nkə, ‘Mankpo kusə nye kusia, manlo utidi, menyu, manla fə utsyuə kɛnyɛ, nya bu fə anto ku fə ambe.’ ”

²¹ Mfó nya utidi əmə dítə mbuayɛ nkə, “Ntsyue afi nyamfo kenke koto kukɔnɔ, itsyi læ mə sikpefi lefe kə.”

²² Se Yesu lænɔ wə ditiki nəmə, ótɛyi wə nkə, “Ibu lesa lɔni ele bə yifo. Fi bikə bia kenke nte fə ate, læ efi atabi nyamfó ətə bakombo. Nyamfo luutə ənyə bikə ətsyə læ Onanto eto kato nɛ. Nyamfo kama læ edu əbə ətəkəko mɛ.”

²³ Fɛɛ lefe nə osani əmə lænɔ nya mfo, əsuə ába wə itsyise bikə kpə kpe wə. ²⁴ Yesu ənyə kase əsuə léba wə nya údi etiki ótɛyi nkə, “Ekpe ale itə otabinyə fɛ læ ofo Onanto eto sekakedikɔ budufó! ²⁵ Nya ekpe ale itə otabinyə bə læ udufə Onanto eto sekakedikɔ, enso kase otɔmli ku lekoko lɔɔyɛ læ okasa eto ofo ofe.”

²⁶ Mfó nya betidi ba lænɔ nyamfo létə Yesu bənkə, “Nyalɛ owɔe kon luunyə bofo?”

²⁷ Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Lesá nə utidi lembfo buyifoo, iyuə itə Onanto ku buyifo.”

²⁸ Mfó nya Petro létɛyi Yesu nkə, “Bebe, bo áyani bo ayo eto asa kenke butsyə nya búbə búntəkəko fə.”

²⁹ Nya Yesu létɛyi mə nkə, “Sitinti, ɔnukuale uni. Nya nla miə bete biə utidi saa wə léyani wə diyo utsyə nye óyani wə usiə nye bayimisani nye wə antomə nye bebi utsyə læ Onanto eto Sekadidi esoo, ³⁰ wuunyə asa nyamfó eto okle kpə læ nkpə bomfo kəmiə ku nkpə bo læmbəkɛ kalokɔ ku læ lefe nə luubə tsya kəmiə.”

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wə Ukpə Əsuə.

31 Yesu ákpra wə bakasebi lefosi inuə ba úkələkə mate hã óboko wə oflɔ nya ótɛyi mə nkə, “Bɛnɔ! Bɔtɔ lə Yerusalem, kaka asa nnya kenke Onanto eto bənyɛləkətidi lɛwɔni bətsyə lə mɛ, Utidi Eto Ubi əsuə, luubə itə nko. 32 Betidi ebufi mɛ bakpe lə betidi ba lenni Yudafɔ eto ani bə lə befi mɛ beyifo əmənsa. Booka mɛ nya bootufə ntufə bakpo mɛ lə əsuə. 33 Bɔɔble wə nya boolo wə. Fɛɛ lə diyi tsyəfə əsuəə, nsi wootaka utsyi ɔkɔmə ubə.”

34 Nya asa nyamfo kenkee, bakasebi bamə mánnɔ nnya kasɔ. Etiki nyamfo eto kasɔnɔnɔ tsya akula mə. Bánno lesa nə Yesu lɛtɛyi mə mfo eto kasɔ.

Yesu Átsya Unamba Ōni Wə Laatɔ Asa Kafe.

35 Lə lefe nə Yesu nɛ bɔnyi kafi Yerikoo, unamba utsyuə əsiə lə kusu oflɔ mfó úkatɔ asa. 36 Se ónɔ betidi kpə ba nɛ bofe eto kudu, ótɔ nkə, “Be nɛ bubə?”

37 Bátɛyi wə bənkə, “Yesu Nasaretnyə uni nɛ bofe.”

38 Mfó nya ófa bembembe nkə, “Yesu, Oka David eto ubi! Be mɛ lə ənyə mɛ kaminsə!”

39 Mfó nya betidi ba ntɔ sɛtɔ dínyenki bákpe wə bátɛyi bənkə údika. Fɛɛ mɔmɔ bomu óbesə ɔkɔɛ kato ófa bembembe nkə, “David eto ubi! Be mɛ lə ənyə mɛ kaminsə!”

40 Lə nnya eso Yesu ále únyə nya ótɛyi nkə bakpra unamba əmə baboko wə oflɔ. Se úbə óyo wə oflɔ, Yesu átɔ wə nkə, 41 “Be faala fə nyifo ntə fə?”

Unamba əmə ətə mbuayɛ nkə, “Anto, nla miə lə nsi nnyə asa.”

⁴² Mfó nya Yesu leteyi wə nkə, “Nyale sinkli ənyə asa! Fə bofokanɔ átsya fə.” ⁴³ Lamfolamfo, usinkli únyə asa nnya útəkəko Yesu nya óye ɔntɔ ɔnlɛ Onanto bɔtesə. Nya se betidi kpə bamfó dínyə nyamfoo, məmblɛ kenke átesə Onanto.

19

Yesu Édinko Sakeo Etiki.

¹ Yesu ésu údufə Yeriko, nya óye lə umə əmə kafo ɔntɔ. ² Mfó nya mba laafo umənko eto uninə utsyuə wə baakpo Sakeo lɛkɛ, nya úyifo otabinyə tinti. ³ Úkabɛbɛ kusu ko əsuə wɔɔye lə unyə utidi wə kon Yesu ni. Fɛɛ se úyifo utidi kliminti esoo, ɔnlɛ kusu ku kutsyuə bunyə se betidi mfui eso. ⁴ Nyaso útsyetsyi ótɔ betidi bamfo setɔ nya óbɛ kuyi bə lə unyə Yesu, itsyise óte nkə wuubə ɔye mfo.

⁵ Se Yesu léyo kuyi komə kalɔɔ, úkənə únyə nya óbesə ənəmi kato nya óteyi Sakeo nkə, “Sakeo, kɔse lə ayifə əbə kasɔ, itsyise fə diyo mɔɔsɔnɔ mi nɛ.” ⁶ Sakeo ákɔse óyifə úbə kasɔ nya útə Yesu edufə ku disuəyuə tinti.

⁷ Betidi ba dínyə nyamfó étsyiko etiki budi kawɔnɔnɔ lə Yesu əsuə katɛyi bə, “Osani əmfo esukayɛ utidi əmfo wə ni obuayifo eto diyo.”

⁸ Mfó nya Sakeo létaka únyə nya óteyi Bonamute əmə nkə, “Anto! Muufi mɔ bikə bia nkpe mɛ kenke eto kutsyə ntə bakombo. Nya betidi ba kenke eto bikə míntafa mímfoo, mofo mə nnya kayo eto sena ntsyə lə nnya kenye.”

⁹ Mfó nya Yesu leteyi wə nkə, “Mmi əmfo bofo əbə diyo nəmfo, itsyise utidi wə mfo tsya eyifo

Abraham eto kafo eto ubi. ¹⁰ Nya mɔ, Utidi Eto Ubii, mbə miə lə nləkə betidi ba kenke lénya kusu mboko nkpə.”

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Atabi Ɔsuə.

¹¹ Mfó nya betidi bamfó nýə banlɛ asa nnya Yesu nlɛ mə bɔtɛyi bɔnɔ. Nya úsukosə nya ótɛyi mə lekpa ditsyuə, itsyise ofe ɔlɛ bɔnyi kafi Yerusalem nya bébu bə Onanto eto Sekadidi siamə ebubə sitinti mɔmɔ. ¹² Nya ótɛyi nkə, “Lə lefe nə léfe məə, osani wə nkpe dibu utsyuə ákɛ mfó wə létaka úsu kaso famfamfa kətsyuə əsuə lə bətsyə wə seka. Nya úfi nsusu nkə, wuusinkli ubə wə umə. ¹³ Fɛ úduu, ókpadi wə beyifoyifo lefosi utsyə. Nya útə utsyuə saa atabi eto otobe ɔni. Nya ótɛyi mə nkə, ‘Bifi atabi nyamə beto ɔlɔ isu ese lefe nə muubə.’

¹⁴ “Fɛɛ osani əmfo eto umə eto betidi ékekisi wə, nyaso bátsyese batɔnkpe bətsyuə bətəkəko wə bə besu batɛyi Okankplɛ nkə, ‘Boanla boə osani əmfo di bo oka.’

¹⁵ “Tɛsya, bətsyə osani əmə seka nya usi úsinkli úbə umə əmə. Lamfolamfo, útə bákpadɪ wə beyifoyifo bamə bəbə bátsya lə wə ənəmi nkə lə ɔnɔ kutəkə ko bənyə.

¹⁶ “Uyifoyifo tutɛ əbə nya ótɛyi wə nkə, ‘Bonamute, nnyə atabi eto etobe lefosi ntəkə lə ɔni əmə fətə mɛ mfó əsuə.’

¹⁷ “Mfó nya Onamute əmə lɛtɛsə wə ótɛyi nkə, ‘Álɔ eyifo! Eyifo uyifoyifo sɛɛ! Se fáɛ keyifo kɛkɛ kamfo ola fáyenko ke lə kusu sɛɛ esoo, muufi fə ntsyə seka lə kəmə lefosi əsuə.’

18 “Uyifoyifo nuəfə tsya əbə óteyi wə nkə, ‘Bonamute, nnyə atabi eto etobe eno ntəkə lə ɔni wə fətə mɛ əsuə!’

19 “Nya Onamute əmə lɛteyi uyifoyifo əmə tsya nkə, ‘Fəə, ebudi seka lə kəmə eno əsuə!’

20 “Uyifoyifo bamba əbə nya óteyi nkə, ‘Bonamute, nyə fə atabi eto otobe ɔni wə fətə mɛ. Mfi nnya nkle lə mɔ ofiamɛ əsuə nkula. 21 Nte fə sikpi itsyise eyifo nwə nkpe ale. Nya feefi lesa nə lenni fə lele kafloma keyifo fə lele. Nya feefi didisa nə fəmanke kulaa tsya keyifo fə lele.’

22 “Mfó nya Onamute əmə lɛteyi wə nkə, ‘Uyifoyifo bua feni! Fə kosate eto kɛnyɛ eto etiki ni nnya muufi nlo fə dikpi! Eyi fə nyifo utidi wə nkpe ale. Nya meefi lesa nə lenni mɔ lele kafloma keyifo mɔ lele. Nya meefi lesa lə kaka mánkpe ku ditsyuə. 23 Nya lə eyi nkoo, beso fémefi mɔ atabi esu akpe lə atabi kətsyəkɔ? Mfó, nyi miə muunyə kutəkə lə nnya əsuə lə nsinkli ntsyi mbə.’

24 “Mfó nya óteyi betidi ba ńyə mfo nkə, ‘Bɛɛ atabi nyamə befo lə wə ani bitə uyifoyifo wə nkpe atabi eto etobe lefosi.’

25 “Fɛɛ betidi bamfo áteyi wə bənkə, ‘Bonamute, uyifoyifo əmfó ebunyə atabi eto etobe lefosi útsyá!’

26 “Mfó nya Onamute əmə díte mbuayɛ nkə, ‘Nlɛ fə bɔteyi sitinti minkə, utidi wə asa ntee, wə ni nwə Onanto luutə okpe enso nɛ. Nya utidi wə kulesa lentee, nnya nte wə kulaa tsyaa, bɔɔlɛ ni bafɔ wə lə ani. 27 Nya mɔmɔɔ, binə mɔ balo ba dímanla bə ndi seka lə mə əsuə beboko mfo lə belo mə lə mɔ ənəmi.’ ”

Yesu Édufə Yerusalem.

²⁸ Se Yesu leteyi mə asa nyamfo ólosəə, óto mə seto úsu Yerusalem. ²⁹ Lefe nə ɔnlɛ Betfage ku Betania bɔfi læ Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini ɔflɔɔ, ótsyese wə bakasebi inuə óteyi nkə bakato.

³⁰ Mfó nya óteyi mə nkə, “Bikato læ umə kəkɛ wə nkpe seto mfó. Nya læ bɛlɛ wə budufəə, biunyə ɔflimu eto lɛkpɔ ditsyuə nə bátsyasə læ ukuə bənyəsə nə utidi kuutsyuə saa dímənsiə to unyə. Benyankli ni ku ukuə læ bifi wə beboko mfo. ³¹ Lə utidi utsyuə ato mi lesa nə eso bənyankli nii, bɛteyi wə biənkə, ‘Bonamute nlɛ ni bohiā.’ ”

³² Bakasebi bamə áyifə læ kusu bésu bənyə lesa saa fe kase Yesu leteyi mə. ³³ Nya læ lefe nə bənyə banlɛ ubuki əmə bonyankli kələkəə, ubuki əmə eto basate átɔ mə bənkə, “Beso bɛnlɛ wə bonyankli?”

³⁴ Mfó nya bakasebi bamə díte mbuayɛ bənkə, “Bonamute ahiā wə.”

³⁵ Nya bəfi ubuki əmə báboko Yesu. Mfó nya bəfi mə mfiə bésensə bákpo læ ubuki əmə əsuə nya báwunsəko Yesu óbe úsiə læ wə. ³⁶ Se úsiə læ wə əsuə nya báyɛ bantɔɔ, betidi bətsyuə éfi mə mfiə bésensə bákpo læ kusu.

³⁷ Lefe nə Yesu nɛlɛ bonyi kafi Yerusalem læ kusu kaka ɔnlɛ Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini bɔyifə kəbəə, wə bakasebi kpə bamə étsyiko Onanto ani bɔsɔ nya báto keyudu banlɛ bofa bembembe læ asa kplɛ nnya bənyə eso. ³⁸ Nya bətɛyi bənkə, “Atesə itə Oka wə nlɛ bubə læ Bonamute eto diyə əsuə!

Diyuə læ lefo kato kenke. Nya diyənde itə Onanto!”

³⁹ Mfó nya Farisifo ba lekε lε sitiditu siamε nti lεteyi Yesu bεnkε, “Oteasa, ninko fε bakasebi lε bayε kudu bokpo!”

⁴⁰ Mfó nya Yesu dítε mbuayε nkε, “Nlε mi boteyi sitinti minkε lε bayε kudu bokpoo, aba nyamfo kosate ebutsyε kasε ku kudu bokpo.”

Yesu Éwi Keku Lε Yerusalem Eto Disi.

⁴¹ Kase Yesu lεyε onto lε Yerusalem kedufεkεε, nya únnyε umε εmεε, úwi keku lε wε disi. ⁴² Nya óteyi nkε, “Nla sitinti miε lε nnya ete biunyε bete mmi eto diyi nεmfo eto lesa nε loohiã itε bε lε binyε diyuε ini! Fεε ibε ese mεmεε, benlε bunyε lε bete! ⁴³ Lefe ditsyuε ebubε se mi balo luúnnyε batsyilama mi lε kalebe saa kenke. Nya booti εbiε kenke nya kulesa lembofε budufε nye kabε kεbε lekple. ⁴⁴ Betidi ebotsylεsε umε mfo kenke nya boolo betidi ba nkpe lε wε kenke. Nya leba ku ditsyuε sa embubu ditεkε lε ni kεtsyεkε. Itsyise beni nya bíεnyε lε bete lefe nε Onanto díbε nkε lε ofo mi lε nkpe!”

Yesu Ála Mba Laate Bikε Lε Onanto Eto Kedikεtεkε.

⁴⁵ Yesu εsu údufε Onanto eto kedikεtεkε nya útsyiko mba nlε bikε bote mfó bola kabεsε.

⁴⁶ Nya óteyi mε nkε, “Báwεni bákpε lε Awεnisa Kenke eto Kukue εsuε bε Onanto áteyi nkε, ‘Mε diyoo, betidi ebokpadi ni bε diyε kaka betidi laato ola.’ Nya mi dífi mfó befanisε beyu eto kabiεkε!”

⁴⁷ Diyi saa, Yesu ákate asa lε Onanto eto Kedikεtεkε mfó. Onanto eto besumunyε ninε ku Afi eto bateasa ku betidi eto batεnkεtonko ála

bə læ balo wə. ⁴⁸ Fεε bənyə kusu ko əsuə bɔɔyε, itsyise betidi kpə akε mfó ba eto ato léfo wə etiki nyamə kekleke eso.

20

Betidi Ɔnə Etiki Ku Yesu Itsyi Lə Wə Ɔsuəale Nnya Onkpe Ɔsuə.

¹ Diyi lɔni se Yesu lεke katé betidi asa læ Onanto eto kedikətəkɔ, kedi mə Ditiki Sεε eto asa, besumunyə ninə ku afi eto bateasa ku umə eto beninə əbə mfó. ² Mfó nya bəbə bátɛyi wə bənkə, “Tɛyi bo əsuəale nnya fankpe fε feeyifo asa nyamfo eto okle. Nya owoe dítə fə əsuəale nyamə?”

³ Mfó nya Yesu dítə mbuayε nkə, “Bitə læ ntɔ mi etiki ətsyuə læ nnɔ. ⁴ Nte əsuəale nnya Yohanes lεke fε úyifo ntuflesəfləsə eto lekpa útə betidi, Onanto ɔflo itsyi lee, betidi bomu ɔflo itsyi?”

⁵ Mfó nya bétɛyiko kənə kasɔ læ mə nti katɛyi bə, “Be ele bə bɔtɛyi? Lə bótɛyi boə Onanto ɔflo únyə əsuəale nyamə utsyiko, ɔtɔ bo nkə, ‘Be díbə eso biamfó Yohanes bεnɔ?’ ⁶ Nya læ bɔtɛyi boə utidi ɔflo ófo nnya utsyiko, katsyako eto betidi bamfo kenke ebubə bakpɔ bo aba, itsyise məmblε kenke áfo bánɔ bə Onanto eto Unyeləkətidi wə Yohanes ni nε.”

⁷ Lə nyaso bələkə kɛnyε bátɛyi bənkə, “Boante kaka únyə əsuəale nyamə útsyiko.”

⁸ Mfó nya Yesu tsya lɛtɛyi mə nkə, “Nko ke eso mintsya məmbɔtɛyi mi kaka mimfo əsuəale fε meeyifo asa nyamfo eto okle.”

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Opanyə Utsyuə Ɔsuə.

⁹ Mfó nya Yesu leteyi bətidi bamə lekpa nəmfo nkə, “Lə lefe nə lefe mə, osani utsyuə áfo kudiyi eto ɔkuε utsyuə. Se úsu kusu kutsyuə nkə lə usu usiə itə lefe nə dikulə esoo, úfi wə ɔkuε əmə ókpe lə beyifoyifo bətsyuə eto ani. ¹⁰ Se lefe léyo bə betsyiko eyibibi nyamə bələε, ótsyese wə uyifoyifo utsyuə nkə usu ofo wə kediko lə ɔkuε əmə əsuə lə beyifoyifo oflɔ oboko wə. Fεε beyifoyifo bamə áblε uyifoyifo əmə nya bála wə babɔsε, nya bəntə wə kulesa. ¹¹ Lə nyaso ótsyese uyifoyifo bamba. Fεε beyifoyifo bamə áblε wuntsya, nya bákpe wə kofani, nya bála wə bətsyese, nya bəntə wə kulesa. ¹² Ótsyese uyifoyifo tsyáfə. Nya beyifoyifo bamə ləblε wə bətəkə wə afabe lə əsuə nya bála wə bələkə lə mfó.

¹³ “Mfó əmə nya ɔkuənsate əmə letɔ wə əsuə nkə, ‘Be ele bə nyifo? Mootsyese mə ubi lala nya mfo nno miə boobu wə.’

¹⁴ “Fεε se beyifoyifo bamə dínɔyə ubi əmə, bətɔyɔ mə əsuə bənkə, ‘Biənyə ɔkuənsate əmə eto ubi kosate ni nwə mfo. Bitə lə bolo wə ete wə bikə biamfo kenke lə befiani bo bele!’ ¹⁵ Nyaso bənə wə babɔsə lə ɔkpɔ əmə kafo nya bálo wə.”

Mfó əmə nya Yesu letɔ mə nkə, “Be ɔkuənsate əmə luuyifo beyifoyifo bamə mfo? ¹⁶ Nla miə bete biə woolo beyifoyifo bamə kenke nya wuufi ɔkuε əmə okpe lə beyifoyifo bamba lə ani.”

Se bətidi bamə lenɔ nko, bətɔyɔ bənkə, “Owo lo! Yanle bə ibə nko!”

¹⁷ Yesu ábe mə tūū nya ótɔ mə nkə, “Bíankla Awɔnisa Kenke nyamfo eto kasɔ nle bote, ‘Leba nə mba laato ayo leni bə dimbə kɔnɔɔ,

ni bomu díbè lefiani nè nso bofe læ afɛfɛ
kenke nti?’

¹⁸ Utidi saa wə luutusə ɔsɔ læ leba nəmə əsuə,
eboba wuli wuli wuli. Nya læ leba nəmə tsya əbə
lɛsɔ utsyuə læ əsuəə, diukuə wə muɛmuɛmuɛ.”

Yesu Édi Etidi Itsyi Lə Umə̀nko Bofo Èsuə.

¹⁹ Afí eto bateasa ku Onanto eto besumunya
eto beninə ákpe nkɛale bə læ bəmuə Yesu lamfo-
lamfo, itsyise bənyə bə mə ɔnlɛ sitinti nyaso ótɛyi
lekpa nəmə nɛ. Fɛɛ báte betidi bamfo sikpi. ²⁰ Lə
nnya esoo, bákabɛbɛ kusu bamba ko əsuə bɔɔyɛ
bəmuə wə. Bələkə betidi bətsyuə kalɔ kalɔ. Nya
bákle ku mə bənkə besu Yesu ɔflɔ. Nya béyifo
əsuə fe Ditiki Sɛɛ nəmə mə kosate léla bə læ bate
itə mə əsuə. Nya bátsyese mə bənkə babio Yesu
uyibi læ etiki əsuə læ bənyə kusu ko bɔɔyɛ befi
wə bakpe læ Roma eto Aba eto uninə eto ani.
²¹ Lə nnya esoo, mba laabio kanɔ asa bamfó ésu
Yesu ɔflɔ. Nya bátɔ wə bənkə, “Oteasa, buyi
boənkə asa nnya faatɛyi ku nnya fate kenke eyifo
etiki tlolololo. Nya buyi tsya boə aambe utidi eto
ənəmi læ alɛ asa buyifo. Bomu aate ɔnukualetiki
nnya əsuə Onanto laala nkə betidi yifo. ²² Lə
nyamfo eso bola boə boate læ bo kɔfi ətə kusu
bə bofo umə̀nko butə Romafɔ eto Okankplɛ lee
yəntə kusu?”

²³ Fɛɛ Yesu ənyə mə kowɛsu bua útsyɛ lekpo
nya ótɛyi mə nkə, ²⁴ “Bifi sika flubia eto atabi
beboko læ mbe. Owɔe eto disí ku diyɛ ntəkə
mfo?”

²⁵ Báɛyi bənkə, “Okankplɛ Kaisare eto ale ini.”

Nya Yesu leteyi mə nkə, “Bifi lesa saa nə ni Okankplɛ eto lele bitə Okankplɛ. Nya bifi lesa saa nə ni Onanto eto lele bitə Onanto.”

²⁶ Nya lə betidi eto ənəmi mfóo, bamfó wə bumuə lə kulesa əsuə. Mə kənyɛ əkpə mə nya iyifo mə yani lə ditiki nə Yesu leteyi eso.

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Bəkpənkpə Eto Businkli Kataka Ɔsuə.

²⁷ Sadukifo bətsyuə mba laateyi bənkə bəkpənkpə ensi embotakaa, əbə Yesu ɔflo nya bətɛyi wə bənkə, ²⁸ “Oteasa, Moses áwɔni lə afi nnya útə bo nkə, ‘Lə osani utsyuə əkpə nya oyani wə usiə utsyə nya bánle bebi saa, nyalɛ ele bə osani əmfɔ eto ɔyimisani, fi usio əmə ufi. Nya wə ku ɔkɔsiə əmə lə bale bebi. Nya bebi bamfóo, betidi ebunyə mə fe osani wə dimankɛ ubi saa eto bale.’ ²⁹ Lə lefe ditsyuə, bayimisani ekuanse ake. Osaibi ninə éfi kusie nya úbə úkpə nya wə ku wə usiə mánle ubi saa. ³⁰ Ɔyimisani nuəfə tsya éfi ɔkɔsiə əmə. ³¹ Utsyəfə tsya nko kə. Nya lesa nəmə diyifo nko itə bayimisani ekuanse bamfo kenke. Məmbɛ kenke əkpə lə lefə nə mə kuutsyuə saa manle. ³² Lə kalosəkɔ kenke, usio əmə kosate əbə úkpə. ³³ Nya mɔmɔɔ, diyi nə əsuə bəkpənkpə luusinkli bataka, owɔe eto usiə usio əmə luudi se məmbɛ kenke dífi wə lə lefe nə lefe mə?”

³⁴ Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Nkpə bomfo əsuə ete basani ku besio leefi bəsiə kəsiə bese. ³⁵ Fɛɛ basani ku besio kenke ba dínyə itə bə bataka betsyi ɔkɔmə bəbə nkpə bo lensiembolo kulefee, bensiembufi bəsiə nye bəsiə bese. ³⁶ Bootsyə

fe kase Onanto eto batɔnkpe nte, nya bensiem-bukpə tsya. Beyifo Onanto eto bebi itsyise bátaka betsyi ɔkomə. ³⁷ Nyamfo ni ɔnukuale wə Moses díləkə ote lə Asawɔni Kenke eto Kukue əsuə nkə bekrənkpə si bootaka bəbə bəsiə nkpə. Itsyise lə lefe nə únyə lə kuyi ko díkənyə ute eto ənəmi, ókpadi Onamute fe Abraham eto Onanto ku Isak eto Onanto ku Yakob tsya eto Onanto. ³⁸ Nyamfo ɛ bote bə mba díkekpə kokoo, besi nkpə. Nyaso uyifo mə Onanto tsya.”

³⁹ Mfó afi eto bateasa bamfo eto bətsyuə díte mbuayɛ bənkə, “Oteasa, ətə mbuayɛ kukɔɔ!”

⁴⁰ Nyamfo eto kamaa, kutsyuə saa ménsikpe ɔkɔɛ lə ɔtɔ kulesa tsya.

Owoe Eto Ubi Ni Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə?

⁴¹ Yesu áto mə nkə, “Ntsyə íbə fə betidi létɛyi bə Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə ebutsyi Oka David eto bebi eto kafo? ⁴² Nya Oka David əmə kosate átɛyi lə kusə eto kukue əsuə nkə,

‘Onamute əmə átɛyi mə Onamute nkə,

“Si əsiə lə mə kodianɪ eto kutsyə

⁴³ isu ese lefe nə muufi fə balo

nkpe lə fə kokpa kalɔ.” ’

⁴⁴ Nya lə Oka David ákpadi wə nkə Onamutee, ntsyə íbə fə Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə luuyifo Oka David eto kafo eto ubi?”

Yesu Ɛkə Wə Bakasebi Ato Itsyi Lə Afi Eto Bateasa Ɛsuə.

⁴⁵ Lə lefe nə betidi ba tā dínyə béketsyue ato lə asa nnya Yesu nɛ bətɛyi, ótɛyi wə bakasebi nkə,

⁴⁶ “Bebe kukɔɔ lə afi eto bateasa əsuə. Betidi ba

laala botsyilama læ mə awu kplɛ kplɛ əsuə. Nya baala bæ betidi kəsiəsə mə ku dibu læ asi kafo. Mə laala nlebe kplɛ busiə læ Yudafo eto katsyako nya baala ndiko kpaə busiə læ eyikediko. ⁴⁷ Beesu bakəsisiə oflo bæ læ bawunsə ko mə, fɛɛ baawɛ mə kalɛ mə asa kafo. Nya baato kala kəntsyɛ, kate əsuə læ betidi eto ənəmi. Nyaso mə kotonənə ebəkɛ ale eso utsyuə saa eto kole!”

21

Ɔkosiə Utsyuə Ɖtə Ɖtəsa Kplɛ.

¹ Læ kedikətəko mfoo, Yesu ábesə ənəmi kato nya únyə kase batabinyə leefi mə ətəsa kesu kakpe læ kedikətəko eto otobe kafo. ² Nya únyə tsya kase ɔkosiə okombo utsyuə dífi pesewa inuə butsyuə ókpe læ otobe əmə kafo. ³ Nya ótɛyi nkə, “Nlɛ mi bətɛyi minkə ɔkosiə okombo əmfoo, útə lesa nə nso bafɛfɛ bamfo kenke. ⁴ Itsyise babamba bamfoo, məə, lesa nə baala læ nə bəənyə nti, ete ni nə bətə nɛ. Fɛɛ usio əmfo wə sekombo, lesa nə kenke ntə wə nə wuudi mfó, nya ni nə úfi útə mfo nɛ.”

Yesu Átɛyi Etiki Itsyi Lə Onanto Eto Kedikətəko Eto Boba Ɖsuə.

⁵ Lefe nəmfoo, bakasebi bətsyuə akɛ mfó kedi etiki itsyi læ Onanto eto kedikətəko əsuə. Nya bətɛyi kase kedikətəko kamə laanɔ bobɛ ku kase aba nnya béfi báto diyo nəmə laanɔ bobɛ ku asa nnya betidi díttə béfi bálɔ Onanto eto kedikətəko kamə. Mfó əmə nya Yesu létɛyi mə nkə, ⁶ “Lesə saa nə bɛnlɛ bunyə mfoo, lefe ditsyuə ebubə se

leba saa lensiembubu læ ni kəsiakɔ. Bomu betidi ebusense ditsyuə saa lekpo læ kasɔ.”

Kanyinyənyə Ku Betidi Eto Bɔkpɔ Ku Mə Bətsyuə.

⁷ Mfó nya báɔ wə bənkə, “Oteasa, dimamfe yuubə itə nko? Nya be ini buufi bunyə læ bote boə lefe nə asa nyamfo luubə éboyo?”

⁸ Yesu áteyi mə nkə, “Bińyə bikabe kusu itə bə kuutsyuə saa əmbɔwɛ mi okpe. Betidi kpə ebubə bateyi bənkə mɔ ditiki bəbə buləkə kate, bookəbə kateyi bənkə, ‘Mɔ uni,’ nya ‘Lefe nəmə éboyo.’ Fɛɛ biəntəkəkɔ mə kama. ⁹ Bianté sikpi læ bəno lema eto kudu nya betidi letaka bəńyə læ bətsyuə əsuə. Asa nyamfo eto kakle ebutsyiko bubə, fɛɛ inni nya kasɔ ni bənkə kalosəkɔ ebubə eyo elo.”

¹⁰ Yesu esi úsukosə nya óteyi nkə, “Ese ebɔkpɔ ku mə bətsyuə, nya bekakedikɔ lɔɔbɔkpɔ ku mə əsuə. ¹¹ Kasɔ ebutinkə kekleke. Nya kukpense tsya luubə kekleke. Nya efimbi akpa akpa tsya luubə nlebe nlebe kenke. Nya ekpinsa kpə luutsyiko bubə læ difule əsuə.

¹² “Nya fɛ asa nyamfo luubə ibə, betidi ebumuə mi nya bookpe mi bulə, bate mi ohiã. Betidi ebokpa mi besuko akpokakpokɔ læ Yudafɔ eto ntsyakɔ nya bookpe mi læ ayo. Nya bookpa mi besuko baka ku Aba eto bənyesiə eto ənəmi bə læ bakponko mi akpo læ mɔ disi eso. ¹³ Nya læ lefe nəmfóo, kusu ebɔsini mi bə læ bidi Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə. ¹⁴ Bimuə əsuə bitsyə bətonsə itə bə biembulə əsuə læ kusu ko biɔyɛ biləkə mi əsuə kɛnyɛ eso. ¹⁵ Itsyise muutə mi kobe ku kɛnyɛ

yayaya itə bə mi balo eto kuutsyuə embofo buínyə læ mi ənəmi nye bətə mi etiki eto mbuayə kulefe. ¹⁶ Mi anto mə ku bayimisasi ku mi betidi ku mi bayetsyuə ebufi mi bakpe læ ani. Nya boolo mi bətsyuə. ¹⁷ Betidi ba tã ebukisi mi læ mə disi eso. ¹⁸ Fεε mi disi eto sɛwɔnii, læ sɔni kplon embonya. ¹⁹ Biínyə keklege læ binyə nkpe bo læmbɔkε kalokɔ kulefe.

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Lefe Nə Booba Yerusalem Eto Umə Ɛmə Bakpo Kasɔ.

²⁰ “Lefe nə bínyə biə bamamanyə esu bənyə batsyilama Yerusalem, ete biote biə umə əmfo eto boba kakpo læ kasɔ eto lefe eboyo. ²¹ Lefe nə mfó, betidi ba kenke nkpe læ Yudea, ele bə betsyetsyi bedu besu babiɔ læ atini əsuə læ babɔ læ kanyi əsuə. Nya betidi bakenke nkpe læ umənkplε əmə kafo, ele bə babɔ læ wə bedu. Nya betidi ba kenke nkpe læ mbuto ku kəmə ka læfi mfo, yanle bə besu umənkplε əmə kafo. ²² Itsyise lefe nə mfó ni kotonənə eto eyi nnya ele bə ibə fe kase Awɔnisa Kenke eto Kukue eto etiki léte. ²³ Yɔɔkε ale tinti itə besio ba ni bafonle ku bebiambe ba nle bebi bɔyimisə. Kanyinyənyə keklege kətsyuə ebubə kasɔ kamfo əsuə. Nya Onanto eto kotonənə ebubə betidi bamfo əsuə. ²⁴ Boolo bətsyuə ku asiabi. Nya boomuə bətsyuə læ əsuəale besuko nsɔ bamba kpə əsuə. Nya betidi ba lenni Yudafɔ, luudi sɛkplε baayinkə Yerusalemfɔ bakpe isu ese lefe nə Onanto lɛtɔnɔ utə mə.

Utidi Eto Ubi Ebusinkli Ubə.

²⁵ “Ekpinsa kpə ebubə læ kofe ku kofande ku befandebi eto ənəmi əsuə. Nya kasɔ eto betidi

kenke eboyansə kusubebe saa. Nya sikpi kplɛ ebubə lə betidi əsuə lə kase lekpo eto kudu ku kase diuyənki nyanklaa eso. ²⁶ Ǝnəmi ebutsyiko betidi bonanko lə sikpi sia luumuə mə lə lefe nə befi bənyə bensəkə itə lesa nə luubə lə kawunsia kenke əsuə eso. Itsyise asa nnya nkpe lə difule ensiambuŋyə lə nnya kənyənkɔ. ²⁷ Nyamfo eto kamaa, Utidi Eto Ubi ebɔbɔ ubə lə difule lə asomi loku kəmiə lə əsuəale kplɛ ku lə diyənde kplɛ əsuə. ²⁸ Lefe nə asa nyamfo mfe nle bubəə, bɛlɔ mi əsuə bitsyə lə bikabe kusu, itsyise mi diləkəfe ebɔfi elo.”

Bekase Asa Itsyi Lə Eyi Ǝsuə.

²⁹ Mfó nya Yesu leteyi mə lekpa ditsyuə nkə, “Bibu disi bitsyi lə kudiyi ku eyi bamba kenke əsuə bebe. ³⁰ Lə binyə biə afanto fɔfɔ etsyiko bɔbɔɔ, betɛ biə kasɔmite eboyo elo. ³¹ Nko kə ini lə binyə biə asa nyamfo nle bubəə, betɛ biə Onanto eto Sekadidi siamə eto dibəfe fe yaala lə eyo.

³² “Nle mi bɔteyi sitinti minkə asa nyamfo kenke ebubə fɛ bətsyuə ba nsi nkpə mfo luukpə balo. ³³ Kato ku kasɔ ebubə efe, fɛɛ mɔ etiki embubə efe kulefe.

Ele Bə Biŋyə Bikabe Kusu.

³⁴ “Bebe kukɔnɔ biə biemfi mi lefe bitə budi ku sitekpe eto disuəyuə mate. Nya kuutsyuə memfi wə əsuə utə bɔkpɔ lə kawunsia kamfo eto asa əsuə. Lenni nko, diyi nəmə ebubə ditu mi lə kafuafua əsuə. ³⁵ Nya yuuyifo fe kase uyibibiobio ləələkə ubuki seka. Etsyise yuubə lə kawunsia kenke eto betidi əsuə. ³⁶ Nyaso

bitəkə ənə lə bińyə bikato ola lefe saa bə lə binyə əsuəale lə bəbɔ befe lə keni saa əsuə lə lesa saa nə luubə mfo əsuə lə itə bə biofo buńyə lə mɔ, Utidi Eto Ubi eto lekpokakpoko.”

³⁷ Lə eyi nyamfó kenke əsuəə, Yesu éfi óle betidi bamfo asa bote lə Onanto eto kedikətəko. Nya lə ditsyitsyo lefee, úkesu Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini ékesu kalabe. ³⁸ Nya olesiatu saa, betidi bamfo ékesu kedikətəko kamə lə banɔ wə asatete.

22

Besumunyə Ninə Ákpe Disi Bə Lə Balo Yesu.

¹ Lefe nə Yudafo leedi Nnamfokuā eto Abolo eto Diyi nə baakpo bə Ukpə Asa Bo Ƴyila ebɔfi. ² Fɛɛ se Onanto eto besumunyə ninə mə ku afi eto bateasa díkate betidi bamfó sikpi esoo, bákabɛbɛ kusu ko əsuə bɔɔyɛ balo Yesu lə kabiɔbiɔ əsuə.

Yuda Átɔnɔ Nkə Wuudu Yesu Utə.

³ Mfó nya Obonsam dídufə lə Yuda wə baakpo tsya bə Iskariot əsuə. Nyaa uyifo Yesu eto lefosi bakasebi inuə bamə eto ɔni. ⁴ Nyaso Yuda ésu Onanto eto besumunyə ninə ku Onanto eto kedikətəko eto mba laase mfó eto beninə ɔflo. Nya bédi etiki itsyi lə kusu ko əsuə wɔɔyɛ fɛ boomuə Yesu əsuə. ⁵ Bənyə disuəyuə, nya bátɛyi wə bə bootə wə atabi. ⁶ Nya Yuda tsya letɔnɔ nko. Nyaso útsyiko lefe sɛɛ bɔbɛbɛ lə kusu ko əsuə wɔɔyɛ ufi Yesu okpe mə lə ani lə betidi bamə eto mante mante əsuə.

Yesu Ɛmuə Ɛsuə Itə Ukpə Asa Bo Ƴyila Eto Diyi Budi.

⁷ Lə nnya kamaa, diyi nə baalo basamubi itə Ukpə Asa Bo Ɔyila eto Diyi itə Nnamfokuā eto Diyididi əbə léyo. ⁸ Nya Yesu létsyese Petro ku Yohanes ɔtɔnsə ku kenye kamfo nkə, “Bisu belɔ Ukpə Asa Bo Ɔyila eto didisa bitsyə itə bo budi.”

⁹ Bátɔ wə bənkə, “Sie faala fə bɔlɔ ni butsyə?”

¹⁰ Nya útə mbuaye nkə, “Lə bidufə Yerusalem eto umə əməə, osani utsyuə ebubə otsyako mi wə ntsyi ntu ku ɔlɔtsyi. Bitəkəko wə lə bidufə diyo nə wuudufə. ¹¹ Nya lə bəteyi oyosate əmə biənkə, ‘Oteasa nkə bɔtɔ fə nkə, “Nte diyo nə kafo ele bə Mɔ ku mɔ bakasebi luubə bedi Ukpə Asa Bo Ɔyila eto didisa?” ’ ¹² Woote mi abanslo kato eto diyo kplɛ ditsyuə nə bálɔ bətsyə nya bətsyue əsiəsa lə ni kafo bətsyə. Belɔ didisa nəmə bitsyə mfó.” ¹³ Mfó nya báyifə kusu bésu bənyə lesa saa pɛpɛɛpɛ fe kase Yesu ləteyi mə. Nya bálɔ Ukpə Ása Bo Ɔyila eto edisa nyamə bətsyə mfó.

Bédi Bonamute Eto Didisa.

¹⁴ Se lefe léyoo, Yesu ku wə batɔnkpe bamə ésu bəsiə kasɔ bə lə bedi lesa. ¹⁵ Ɔteyi mə nkə, “Iyifo mɔ lelabi kokooko bə lə ndi Ukpə Asa Bo Ɔyila eto didisa nəmfo ku mi fə lə nnyə kanyi. ¹⁶ Nya nle mi bəteyi sitinti minkə mensiembudi ni bio isu ése lefe nə muudi ni lə Onanto eto sekakedikɔ.”

¹⁷ Nnya kamaa, Yesu éfi ditənəkɔbe nya ósɔ ani. Nya ɔteyi nkə, “Befo nyamfo lə binə bitə bətsyue. ¹⁸ Nle mi bəteyi minkə idu mɔmɔ ɛntɔɔ, mensiembunə ntu bo ləbɔ itsyi lə wanyi eto awɔnsa əsuə isu ese lefe nə Onanto eto sekadidi luubə.”

¹⁹ Nya úfi abolo utsyuə nya óso Onanto ani. Nya úbudi nnya nya úfi útə mə. Nya óteyi mə nkə, “Nyamfo ni mə əsuə eto sinə sia muufi ntə Onanto kedi lə mi disi. Biyifo nyamfo bifi bikakloma mə.”

²⁰ Nko ke tsya úfi ntə ku ləkəbe úfi utə mə lə didisa nəmə kama nya óteyi mə nkə, “Ləkəbetə nəmfo eyifo Onanto eto ketsyue fəfo ka utsyue utsyə fe ditsyəbi, nə ni mə kəto ko mookpo lə kasə lə mi disi. ²¹ Fəfə bete biə nwə dídu mə útə, si əle kəni bokpe ko mə lə əkpe əni mfo. ²² Nya mə, Utidi Eto Úbi, mbə nle bofe fe kase Onanto lése uyi utsyə. Fəfə mbəbue itə utidi wə luudu mə utə.” ²³ Mfó nya beetsyiko bətsyuə bəto kanə bə owoe luuyifo nyamfo.

Owoe Ni Əkplə Lə Bakasebi Bamə Nti?

²⁴ Kənə əbə kedufə bakasebi bamə nti itsyi nwə luudi əkplə əsuə. ²⁵ Nya Yesu ləteyi mə nkə, “Betidi ba lenni Yudafə, mə baka kpe əsuəale lə mə betidi əsuə kenke. Nya baka bamfo kpe diye nə baala bə betidi bamfo kakpo mə, nə ni bə ‘Bafonətidi.’” ²⁶ Fəfə inni nko ele bə itsyə lə mi nti. Bomu utidi wə ni nwə nso kenke lə mi ntii, ele bə uyifo wə əsuə əkəkə enso. Fəfə nwə ni ətənkotənkoo, ele bə ofiani nwə leesumu betidi. ²⁷ Nya owoe ni əkplenyə onso? Nwə ləəsiə lə əpunu ekedi lee, nwə leesumu wə? Lə ənukualə, nwə ləəsiə lə əpunu ekedi. Fəfə mə, nkpe mi lə nti fe nwə leesumu. ²⁸ Bíokpe əkəe koko bítəkəko mə lə mə lefe kekleke kenke əsuə. ²⁹ Nya fe kase mə Anto dítə mə əsuəale nkə ndi sekaa, nko kə mintsya luutə mi əsuəale nyamə eto okle nə. ³⁰ Biudi binə lə mə lesakediko lə

mɔ sekakedikɔ. Nya biusiə lə akankpome əsuə lə bidi seka lə Israel eto lefosi atobi ənuə nyamfo əsuə.”

Yesu Átɛyi Utsyā Nkə Petro Ebutudi Kenye Lə Wə Ɔsuə.

³¹ Mfó nya Yesu lɛtɛyi Simon Petro nkə, “Simon, Simon! Tsyue ato lə anɔ! Onanto ətə Obonsam kusu nkə oto mible obe lə usense mi nti, mba nkpe kɔnɔku mba ləmbə kɔnɔ lə fe kase ɔkuemfo laafle kamɔ kələkə lə kofɔ nti. ³² Fɛɛ Simon, mboto ola lə fə disɔ bə lə fə bofokanɔ lə bɔye kenye buyuə. Nya lefe nə fuusinkli əbə mɔ ɔflɔ, kpe fə bayimitsyuə nkɛale.”

³³ Nya Petro lɛtɛyi wə nkə, “Bonamute, nnyə nle kusu bobɛ miə bonko fə kenke ebolabe lə Aba eto diyɔ nya lə nkpə ku fə kulaa tsya!”

³⁴ Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Petro, nle fə bɔtɛyi miə ketsye kamfɔ fɛ ukusɛ luutə kenyeɛ, ebutudi sitsyə fə enyi mɛ.”

Otabitobe Ku Kusuyeyetobe Ku Kalande Eto Butsyi.

³⁵ Mfó nya Yesu lɛtɔ wə bakasebi nkə, “Lefe ditsyuə nə léfe se míntsyese mi kusu nya míntə bíentsyi otabitobe nye kusuyeyetobe nye afɔkpa kuətsyuə, béhiã lesatsyuə?”

Bətə mbuayɛ bənkə, “Kulesa mánhiã bo kula kon.”

³⁶ Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Fɛɛ mɔmɔ, utidi wə nkpe atabi eto otobe utsyuə nye kusuyeyetobe utsyuə, ufi ɔɛ. Nya nwə kalande kukətsyuə lentee, ele bə ufi wə awu nye kafia ote, lə usu oya ke. ³⁷ Nya nle mi bɔtɛyi minkə Awɔnisa Kenke eto Kukue eto lesa nə báwɔni

bákpe mfó ɛ botɛyi nkə, ‘Bákla wə bákpe lə betidi bua ntii,’ ele bə ibə itə nko lə mɛ əsuə. Itsyise lesa nə b́awɔni itsyi lə mɛ əsuə, ɛ bubə kətə.” ³⁸ Nya bakasebi bamə lɛtɛyi bənkə, “Bonamute, bee! Nnyə nlanle nnuə nte mfo!”

Mfó nya útə mbuaye nkə, “Isiə.”

Yesu Áto Ola Lə Nnuəbi Eto Eyi Eto Kɔtini Əsuə.

³⁹ Yesu áyɛ óbɔ lə umə əmə nya úsu Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini əsuə fe kase woala buyifo. Nya wə bakasebi bamə tsya dítəkəko wə. ⁴⁰ Se óyo kaka əmə, Yesu átɛyi wə bakasebi nkə, “Beto ola, lə bɛyɛ disi butə le botokabe əsuə.” ⁴¹ Nnya kamaa, óyani mə utsyə mfó óyɛ usu sɛtɔ sɛkɛ nya ósɛ akonki óto ola. ⁴² Nya ótɛyi nkə, “Nto, lə alaa, ləkə kanyi eto ləkəbe nəmfɔ etsyiko lə mɔ ɔflɔ. Fɛɛ menyifo lə mɔ lelabi əsuə, bomu lə fə lele əsuə.” ⁴³ Mfó nya Onanto eto ɔtɔnkpe dítɛyi kato úbə úləkə əsuə ótɛ wə nya ókpe wə nkɛale. ⁴⁴ Nya lə kanyi kplɛ ka ɔnlɛ bunyə eso, usi óto ola kekkeke ókpe. Nya diwi nə lɛbɔ lekpo wə eyifo fe atɔbo nya nlɛ bola kakpo lə kasɔ.

⁴⁵ Se Yesu létaka lə kaka ɔnlɛ ola boto mfóo, úsinkli úsu wə bakasebi bamə ɔflɔ. Nya úbə únyə nkə bálabe selabe itsyi lə lɛwɛnlo nə əsuə bakɛ eso. ⁴⁶ Mfo nya ótɛyi mə nkə, “Beso bɛnlɛ selabe? Betaka lə beto ola lə kase biembudufə lə botokabe əsuə.”

Besumunyə Ninə Əmuə Yesu.

⁴⁷ Lefe nə Yesu ínyə ɔnlɛ etikii, betidi kpə bətsyuə áyɛ bétu wə. Yuda wə ni bakasebi lefosi inuə bamə eto ɔni lɛtɔnko mə. Jyɛ úsu Yesu ɔflɔ

nkə lə ɔfiɔ wə lə kola. ⁴⁸ Fɛɛ Yesu áteyi Yuda nkə, “Yuda, bubə fəbə fə aafiɔ mə, Utidi Eto Ubi, lə kola lə efi mə akpe lə betidi eto ani?”

⁴⁹ Lefe nə bakasebi ba ləke mfó ku Yesu dínyə lesa nə luubə ibə, bátɔ Yesu bənkə, “Bonamute, bɔkɔnko mə ku bo nlande lee?” ⁵⁰ Mfó nya bakasebi bamə nti eto ɔni lésiabe Usumunyə Ninə Kenke eto uyifoyifo eto kodianito úfə.

⁵¹ Fɛɛ Yesu áni ko mə óteyi nkə, “Isiə! Bitə mə kusu!” Mfó nya útidi uyifoyifo əmə eto koto nya wə koto dísinkli kótsya wə.

⁵² Nya Yesu létəyi besumufɔ ninə ku mba laase Disumuyo eto beninə ku kusə eto beninə ba díbə mfo bə lə bəbə bəmuə wə nkə, “Beso ele bə bifi keyi ku nlande bibə fe uwudifo mini?” ⁵³ Bonko mi áke lə Yudafo eto kedikətəkɔ diyi saa tsya bíatetsyi biə biəmuə lə əsuəale mə əsuə. Fɛɛ mi lefe léyo bə biyifo nko se Obonsam eto əsuəale ntekə kato.”

Petro Áni Yesu.

⁵⁴ Besumunyə ninə ku baka bamfó əmuə Yesu, nya béfi wə bésuko Usumunyə Ninə Kenke eto diyo. Nya Petro tsya dítékəko mə kama kama. ⁵⁵ Betidi bətsyuə ákpe ute utsyuə lə diyo nəmə eto lekple, nya Petro tsya dísu úsiə lə mə nti. ⁵⁶ Se besio eto uyifoyifo ɔni dínyə Petro se ute díyənde okpo wə lə əsuə se usi mfóo, óbe wə tũũ nya óteyi nkə, “Utidi əmfɔ tsya ətəkəko Yesu.”

⁵⁷ Fɛɛ Petro áni nyamfo nya óteyi nkə, “Usio, minyi wə kulaa tsya!”

58 Lə lefe kliminti ditsyuə eto kama, osani utsyuə tsya ənyə Petro wə únyi nya óteyi wə nkə, “Fintsya mə nti eto ɔno feni?”

Fεε Petro esi útə mbuaye nkə, “Osani, nni mə uni!”

59 Íyifo fe lebombosɔsɔ lɔni eto kama, osani bamba utsyuə tsya ébə únyə kekleke óteyi nkə, “Kənə ku kətsyuə saa əmbə lə nyamfo əsuə bənkə osani əmfo tsya ətəkəko Yesu, itsyise Galileanyə uni!”

60 Fεε Petro ətə mbuaye nkə, “Osani, mante lesa nə fanlə bətəyi mfo kula kula!” Lamfolamfo, fe kase unsi únyə ɔnlə etiki, ukuse ko ditə kenye.

61 Bonamute əmə ékensə óbe Petro. Mfó əmə nya Petro lékloma nkə Bonamute əmə áteyi wə nkə, “Fε ukuse luutə kenye ketsye kamfoo, ebutudi kenye sitsyə sɔɔ fə enyi mə.” 62 Petro ábo úsu lekple nya úwi keku kekleke.

Yudafo Ba Lése Yesu Əmə Wə Nya Báblə Wə.

63 Betidi ba díkase Yesu, əmə wə nya báblə wə.

64 Bákəle wə ənəmi nya bábləwə, nya bátə wə bənkə, “Owoe ləso fə? Teyi bo!” 65 Nya bákə wə lə esu bamba kpə əsuə tsya.

Yesu Ənyə Lə Bakponkpo Eto Ənəmi.

66 Se kale dísiə, kusə komə eto beninə ku besumunyə ninə ku afi eto bateasa əbə bəsiə. Nya bákpa Yesu bəsuko mə ənəmi. 67 Nya betidi ba díbə batsya mfó létə Yesu bənkə, “Teyi bo lə fə ni Nwə Onanto Lékpə Ɔhile Utsyə əmə.”

Mfo nya útə mbuaye nkə, “Lə nteyi mi lesatsyuə tsyaa, biəmbofo bənɔ. 68 Nya lə ntə mi etiki ətsyuə, biəmbofo kenye buləkə katəyi mə kulesa.

69 Ƒɛɛ idu mɔmɔ ɛntɔɔ, Onanto wə ni əsuəalenyə kenke ebutsyə mɔ, Utidi Eto Ubi, lə wə kodianɪ.”

70 Mfó nya məmblɛ lɛtɔ wə bənkə, “Nyalɛ, fə ni Onanto eto Ubi əmə?”

Útə mbuayɛ nkə, “Mi kosate nɛ bɔtɛyi biənkə wə mini, nya nko ini nɛ.”

71 Bátɛyi bənkə, “Yensihiã bo bə kuutsyua saa si ubə udi adansiɛ lə nyamfo əsuə. Bo kosate áɔ asa nnya ótɛyi!”

23

Pilato Átɔ Yesu Etiki.

1 Nya məmblɛ létaka nya béfi Yesu bésuko Pilato ɔflɔ. 2 Mfó bétsyiko etiki butsyi lə wə əsuə katɛyi bənkə, “Búmuə utidi əmfɔ se ɔnlɛ bo kusə eto betidi bokpa kayɛnko lə kusu bua əsuə. Nya ɔnlɛ mə bɔtɛyi nkə, bənsiko umənkɔ bətə Roma eto Okankplɛ. Nya úsi ótɛyi tsya nkə wə ni Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə nya uni Oka tsya.”

3 Pilato átɔ wə nkə, “Fə ni Yudafo eto Oka əmə?”

Nya Yesu díttə mbuayɛ nkə, “Nko ini fɛ kase fanlɛ bɔtɛyi nɛ.”

4 Mfó nya Pilato lɛtɛyi besumunyə ninə ku sitiditu siamə nkə, “Mənnyə kulesa lə utidi əmfɔ əsuə nə eso ele bə nlo wə dikpi.”

5 Ƒɛɛ məmə ənyə kekɛɛle bátɛyi bənkə, “Wə asa nnya woate ətə botaka kənyə əbə idufə lə Yudea eto betidi kenke nti. Útsyə nyamfo kaso lə Galilea, nya úkaboko nnya mfɔ tsya.”

Herodes Átɔ Yesu Etiki.

⁶ Se Pilato leno ditiki nəmfoo, óto mə nkə, “Galileanyə ni utidi əmfo?” ⁷ Nyaso se óte nkə Yesu étsyi Galilea eto lekpake nə əsuə Herodes nle seka budi esoo, úfi wə ótsyese Herodes oflo. Nya Herodes əmfo akə lə Yerusalem lə lefe nəmfó əsuə.

⁸ Əsuə əyuə Herodes tinti se únyə Yesu, itsyise wóɔɔ wə kɔɔɔ koko nya óla nkə lə unyə wə kokooko. Nya ɔnle kusu bobə nkə wuunyə Yesu lə uyifo ayanisa ətsyuə lə obe. ⁹ Nyaso Herodes átɔ Yesu etiki kpə, fɛɛ Yesu ménfe kénye utə mbuayɛ saa. ¹⁰ Besumunyə ninə ku afi eto bateasa ábo bəbə seto nya bála nnyɛ kplɛ, kplɛ bətəkə Yesu. ¹¹ Herodes ku wə bamamanyə ákpe Yesu kɔfiɔ ku kofani. Nya bəfi awu nnya lefo koya ətsyuə bákpe wə nya besi bákpa wə bésuko Pilato oflo. ¹² Diyi nəmfo hā əsuə nya Herodes ku Pilato léfiani bayetsyuə, itsyise kɔɔ, balo bédi lə bətsyuə.

Pilato Álo Yesu Dikpənkpi.

¹³ Pilato ákpadi besumunyə ninə ku umə eto beninə ku betidi ba létsya mfo ɔkɔ. ¹⁴ Nya óteyi mə nkə, “Mi lékpa utidi əmfo bəboko mɛ biə ɔlɛ betidi bokpa kayenko lə kusu bua əsuə. Nya mɔmɔɔ, ńto wə etiki lə mi kosate eto ənəmi. Nya mənnyə kabua saa lə wə əsuə fe kase mi léla bítəkə wə. ¹⁵ Herodes tsya mənnyə kulesa bua saa lə wə əsuə, itsyise úsinkliko wə ótsyese bo. Utidi əmfo ményifo kulesa nə ele bə bolo wə dikpənkpi. ¹⁶ Nyaso muutə lə bable wə kuyibi lə nyani wə lə udu.” ¹⁷ Lə Ukpə Ása Bo Ɔyila eto eyididi saa əsuə, iyifo Pilato eto ketsyue bə

oyani mba bákpe læ diyo eto ɔni læ mæ nti utə mæ.

¹⁸ Məmbɛ áfa bembembe bátɛyi bənkə, “Lo wə! Lə ayani Baraba ətə bo!” ¹⁹ Baraba əmfoo, bákpe wə læ diyo ɛɛ læ bulə butsyuə bo ókpe únyə læ Yerusalem eto umə ku wə utidi wə ólo əsuə eso.

²⁰ Nya se Pilato léla nkə læ oyani Yesu esoo, usi údi betidi bamə etiki. ²¹ Fɛɛ bákpo kudu bembembe bákpe læ wə etiki nnya ɔnlɛ bətɛyi əsuə bə “Sɔ wə amanklasə læ uyikabie əsuə! Sɔ wə amanklasə læ uyikabie əsuə!”

²² Pilato esi ótɛyi mæ ditsyɛfə nkə, “Nya nte kabua ka úyifo? Mənnɔyə kabua ka úyifo eso ele bə nlo wə dikpənkpi! Muutə læ babɛ wə keyibi læ nyani wə.”

²³ Fɛɛ bofa ko bensi banɛ bembembe katɛyi bənkə, “Ele bə læ basɔ Yesu bamanklasə læ uyikabie əsuə.” Nya læ kalosəkɔ, bətəkə wə kato.

²⁴ Nyaso Pilato ála etiki nyamə úləkə fe kase betidi bamə léla. ²⁵ Óyani utidi nwə baala útə mæ. Utidi wə bakpənkpo lékpe læ diyo itə bulə bo ókpe ku wə utidilolo eso. Nya óyani Yesu ókpe mæ læ ani nkə læ beyifo lesa nə bála ku wə.

Bamamanyə Ásɔ Yesu Bámanklasə Lə Uyikabie Əsuə.

²⁶ Bamamanyə bamə ákpa Yesu bédunko. Nya se bányɛ læ kusu bantɔ, bátisɔyako Kirenenyə utsyuə wə baakpo Simon wə ditsyi kebuto kətsyuə ɔntɔ læ Yerusalem. Bənyənsə wə báyinkə wə bákpe bənkə ofo uyi wə Yesu ntsyi mfo utsyi læ utəkəkɔ wə kama. ²⁷ Betidi kpə bətsyuə ətəkəkɔ Yesu kama. Nya besio bətsyuə akɛ læ mæ nti

ba díkewi nku ku kaminsə kətə wə. ²⁸ Yesu ékensə óbe nya ótəyi mə nkə, “Yerusalem eto besio, bienwi keku bitə mɛ. Bomu biwi lə mi ku mi bebi eto disi. ²⁹ Itsyise lefe ditsyuə ebubə nə betidi ləotəyi bənkə, ‘Diyuə itə bakonɔ ku mba eto belefie ubi dímənsiətɔ unyə ku ami nnya bányimi tɔ bənyə!’ ³⁰ Lefe nəmfó ni lefe nə betidi ləotəyi atini bə, ‘Beba bekpo bo lə əsuə!’ Nya bəotəyi akpenkpe bə, ‘Bəkula bo!’ ³¹ Itsyise lə balɛ asa nyamfo eto okle buyifo lə kuyi kuā əsuəə, ntsyə yuutsyə itə kuyi koya?”

³² Bákpa betidi bamba inuə ba ni babuayifo bésu kalokɔ ku Yesu. ³³ Se bésu báyo kaka baakpo Ditidisikobee, básɔ Yesu bāmanklasə lə uyikabie əsuə mfó. Nya betidi inuə bamə tsyaa, básɔ mə bāmanklasə lə keyi əsuə lə Yesu eto siməni ku sediani. ³⁴ Mfó nya Yesu letəyi nkə, “Nto, fi atsyɛ mə, itsyise benyi lesa nə banlɛ buyifo.” Lə nyamfo eto kamaa, bamamanyə bamə ésie Yesu eto awu bətə bətsyuə lə kase asa nnya bákpo basɛ lété əsuə.

³⁵ Betidi bamə kenke ənyə mfó balɛ bobɛ nya Yudafɔ eto beninə bamə nyə bánlɛ Yesu bumə katəyi bənkə, “Ófo betidi bamba lə nkpə, bitə lə uləkə wə əsuə lə bobɛ, lə wə ni Kristo, Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə əmə!”

³⁶ Nko ke bamamanyə bamfó tsya dímə wə nɛ. Bésu wə oflɔ nya bəfi ntə bo nkpɛ kalo bətə wə bə unə. ³⁷ Nya bətəyi bənkə, “Lə fə ni Yudafɔ eto Okaa, nyalɛ kpɔ lə ələkə fə əsuə!”

³⁸ Bávɔni etiki nyamfo lə wə disikato nya nlɛ bəotəyi nkə, “Nwə mfo ni Yudafɔ eto Oka əmə nɛ.” ³⁹ Babuayifo ba básɔ bāmanklasə lə eyi

əsuə eto ɔni læ mə nti áka Yesu nkə, “Inni fə ni Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə? Kpɔ læ ələkə fə əsuə, læ ələkə bo tsya!”

⁴⁰ Fɛɛ unuəfə áni ko wə ɔtɛyi nkə, “Aante Onanto sikpi lee? Kotonənə kɔni eto okle befi bətə fə ku wə kenke. ⁴¹ Nya bo kotonənə, kɔyɛ læ kusu əsuə. Itsyise lesa nə dińyə itə boo, ni ni nə béfi bətə bo nɛ. Fɛɛ wə ményifo kabua saa.”

⁴² Nya ɔtɛyi Yesu nkə, “Yesu, kloma mə læ esu edufə fə sekakedikɔ!”

⁴³ Mfó Yesu létɛyi wə nkə, “Nlɛ fə bɔtɛyi sitinti miə mmi əmfɔ kee, ebudufə Paradiso kafo ku mə.”

Yesu Ɛkpə.

⁴⁴⁻⁴⁵ Nya se éyo kakɔmi eto lefosi ənuəə, kofɛ áyɛ bofa nya kale ku kawunsiə kenke lena tũũ itsyi læ kakɔmi isu ese læ abombo ətsyə. Nya Onanto eto kedikətəkɔ eto kafia ka mfaka mfó léla, késie læ akpa ənuə. ⁴⁶ Yesu áfa ku ɔkɔɛ bembembe nkə, “Nto, mfi mə læwɔnɔ ńkpe fə læ ani!” Se ɔtɛyi nyamfó nkoo, óma kɛnyɛ.

⁴⁷ Se omamanyə ninə əmə dínyə lesa nə díbəə, ɔtesə Onanto ɔtɛyi nkə, “Sitintii, utidi əmfɔ eyifo utidi sɛɛ.” ⁴⁸ Se betidi ba díbə bə baabe lesa nə díbə nya bənyə lesa nə díbəə, bésinkli bésu ayo nya béfi ani bétsyi læ esi ku kaminsə. ⁴⁹ Nya betidi ba kenke léte Yesu ku besio ba díməkəko wə dítsyi Galilea bəbəə, əńyə kɔsɛsɛ balɛ asa nyamfo bobe.

Yosef Arimateanya Ébikə Yesu.

⁵⁰⁻⁵¹ Osani utsyuə ákɛ mfó baakpo Yosef wə dítsyi Arimatea læ Yudea eto kasɔ. Uyifo utidi sɛɛ wə betidi lætə dibu tinti. Nya uńyə ɔnlɛ

kusu bobē itə Onanto eto sekadidi sia nɛ buba. Ite bə ókɛ lə Yudafə eto bakpronkpɔ nti tsyaa, wántɔnɔ ko mə lə lesa nə báse uyi ku lesa nə báyifo əsuə. ⁵² Úsu Pilato ɔflɔ úsu ótɔ wə nkə lə ofo Yesu eto ɔkɔ. ⁵³ Úləkə ɔkɔ əmə nya úfi kafia flubia kətsyuə úmini wə kenke. Nya úfi wə úsu úbikə lə leba kafo eto kudi kutsyuə ko bembikətɔ kuutsyuə bənyə. ⁵⁴ Diyi nəmfó eyifo Fida wə bəəmuə əsuə fɛ ɔnwɛditsyayi ləəsiə kale.

⁵⁵ Besio ba dítkəkəko Yesu se betsyi Galilea, ətkəkəko Yosef bésu kudi komə eti nya bésu bábe kase bəbikə Yesu əmə. ⁵⁶ Nya bésinkli bésu oto nya bəkuə asa nnya laanyi fififi ku nnuəbi bo beefi kediki bakɔ lə əsuə bətsyə. Nya bətsyə ɔnwɛ lə ɔnwɛditsyayi fe kase mə afi nyamə léte.

24

Yesu Átaka Utsyi ɔkɔmə.

¹ Lə Kɔsida eto olensiəntoo, besio bamə ésu kudi komə ɔflɔ bətsyi afa nnya bálɔ bətsyə bésuko kudi komə ɔflɔ. ² Mfóo, bənyə bə kudi komə eto kɛnyɛ ásini kute nya leba kplɛ nə bəfi bəti mfó ámina dite kutsyə. ³ Nyaso bédufə bésu kudi komə kafo, fɛɛ bənnyə Bonamute Yesu eto ɔkɔ əmə. ⁴ Nyamfo ətə difufu əmuə mə. Nya ete basani inuə bətsyuə díləkə əsuə báte mə. Nya bikə bia banɛ nɛ buyənde kaba mə ənəmi. ⁵ Sikpi əmuə mə tinti nyaso báse esi kasɔ bətə basani bamə. Nya basani bamə létɔ mə bənkə, “Beso bənɛ utidi wə nkpe nkprə bəbɛbɛ lə bəkpənkprə nti? ⁶ Umbə mfo. Ótaka! Bekloma lesa nə ótɛyi mi lefe nə ɔkɛ lə Galilea nkə, ⁷ ele

bə befi Utidi Eto Ubi bakpe lə betidi bua eto ani. Bɔɔsɔ wə bamanklasə lə uyikabie əsuə. Nya lə eyi ətsyə eto kamaa, wuusinkli otaka utsyi ɔkɔmə ubə.”⁸ Besio bamə ákloma wə etiki nyamə.

⁹ Nya se bésinkli bétsyi kebikəko mfó bəbəə, bésu bátəyi bakasebi lefosi ɔnwɛ bamə ku babamba kenke tsya asa nyamfo. ¹⁰ Besio bamə ni Maria Magdalene ku Yohana ku Maria wə ni Yakobo eto ambe. Mə ku besio bamba ni mba letəyi batɔnkpe bamfo asa nyamfo. ¹¹ Fɛɛ batɔnkpe bamə efi asa nnya besio bamə díbə bátəyi mə fe ebukitiki. Nyaso bámfo mə bánɔ. ¹² Fɛɛ Petro alɛɛ, ótaka nya útsyetsyi úsu kudi komə ɔflo. Nya se úsu óbe kudi komə kafoo, únyə mfia bo bəbikə ɔkɔ əmə. Fɛɛ wénsinyə kulesa mfó. Nyaso usinkli úsu se íyifo wə yanii lə kase asa nyamə díbə eso.

Betidi Inyə Yesu Lə Emaus Eto Kusu.

¹³ Nya lə diyi nəmfo ke əsuəə, Yesu eto mba ntəkəko wə eto inuə bətsyuə ye lə kusu bátɔ lə umə kɛkɛ utsyuə wə baakpo Emaus. Nya yuutsyə fe esunkpo kentsyɛ akuanse idu mfo isu Yerusalem. ¹⁴ Nya banyɛ mfó banlɛ etiki budi itsyi lə lesa nə díbə əsuə. ¹⁵ Se bányɛ bánlɛ etiki budi kedufə lə etiki nyamə əsuəə, Yesu kosate əsu útu mə nya wə ku mə leyɛ bantɔ. ¹⁶ Bənyə wə, fɛɛ bəntsya wə lekpo.

¹⁷ Yesu átɔ mə nkə, “Be əsuə bənyɛ lə kusu bənle etiki budi ketsyiko?”

Bəkənə bənyə. Nya mə ənəmi nle bote fe baminsətidi. ¹⁸ Nya mə ɔni wə baakpo Kleopa

lɛtɔ Yesu nkə, “Nyalɛ fə mate hã ete ni ɔfɔ lə Yerusalem wə lenyi asa nnya nɛ bubə lə eyi nnya kliminti mfo eto nti lee?”

¹⁹ Ɔtɔ mə nkə, “Be eto asa?”

Bətə mbuayɛ bənkə, “Asa nnya díbə lə Yesu Nasaretnyə əsuə. Utidi emfo ni Onanto eto Unyeləkətidi wə Onanto ku betidi ba tã dínyə bə okpe əsuəale tinti lə wə asayifoyifo ku asa nnya ɔtɛyi kenke əsuə. ²⁰ Nya bo besumunyə ninə ku bo baka dífi wə bákpe lə Romamfo eto uninə lə ani bə olo wə dikpənkpi nya básɔ wə bamanklasə lə uyikabie əsuə. ²¹ Fɛɛ búfi ənəmi butəkə lə wə əsuə boə wə lofo Israel eto betidi kenke lə nkpə. Nya mmi ni diyí tsyɛfə sɔɔ se asa nyamfo díbə nɛ. ²² Bo nti eto besio bətsyuə ətə bo ketu étinkə. Itsyise bésu wə kudi komə ɔfɔ ku olesiatu əmfo. ²³ Fɛɛ bənnnyə wə ɔkɔ əmə. Nya bésinkli bəbə bátɛyi bo bənkə Onanto eto batənkpe bətsyuə əbə bələkə əsuə báte mə. Nya bátɛyi mə bənkə Yesu kpe nkpə. ²⁴ Bo nti eto bətsyuə ésu kudi komə ɔfɔ mfó nya bənyə fe kase besio bamə lɛtɛyi pɛpɛɛɛ, fɛɛ bənnnyə wə kosate.”

²⁵ Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bieninə! Nya tsyaa, mi bofokanɔ lə asa nnya Onanto eto bənyeləkətidi lɛtɛyi mi əsuə əmbə ale! ²⁶ Binyi biənkə ele bə, Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə əmə nyə kanyi kamfo eto okle fɛ lə udufə wə sekakedikɔ eto diyənde əsuə?” ²⁷ Nya Yesu díləkə asa nyamfo kasɔ óte mə lə asa nnya bəwɔni bakpe lə Awɔnisa Kenke eto Kukue əsuə itsyi lə Moses eto Ɛkue ku asa nnya kenke Onanto eto bənyeləkətidi ləwɔni bətsyə itsyi lə wə əsuə.

²⁸ Se íbu sɛkɛ lə bedufə umə kɛkɛ wə bántɔɔ, Yesu éyifo fe bofe ɔnlɛ kedu. ²⁹ Fɛɛ báninko wə bátɛyi bənkə, “Kale ébolo kalo nyaso kɛ lə bo ɔflo mfo.” Nyaso úsu ósɔnɔ lə mə ɔflo.

³⁰ Úsiə lə kasɔ nkə lə udi lesa ku mə. Nya úfi abolo nyamə nya ósɔ Onanto ani, nya úbudi nnya úfi útə mə. ³¹ Mfó nya mə ənəmi lesini nya bənyə wə bətsyə lekpo. Fɛɛ ónya fĩ lə mə ənəmi. ³² Bátɛyi mə bətsyuə bənkə, “Lefe nə ókɛ mfó úkedinko bo etiki nya úkələkə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto etiki kasɔ kate bo lə kusuu, disuəyuə ditsyuə eto okle akɛ bo lə lekɔɛsi!”

³³ Bátaka lamfolamfo nya bésinkli bésu Yerusalem. Nya bésu bənyə lefosi ɔnwɛ bamə ku betidi bamba bákɔ bensi. ³⁴ Nya bánlɛ bɔtɛyi bə, “Bonamute átaka útsyi ɔkɔmə sitinti, nya úləkə əsuə ótɛ Simon.” ³⁵ Mfó nya betidi inuə bamə lɛtɛyi mə asa nnya díbə lə kusu ku kase bənyə Yesu bətsyə lekpo lefe nə úbudi abolo nyamə útə mə.

Yesu Ələkə Əsuə Ótɛ Wə Bakasebi.

³⁶ Se betidi inuə bamfo nlɛ mə etiki budii, mfó əmə Yesu kosate əbə únyə lə mə nti. Nya ótɛyi nkə, “Diyuə lə disíəko mi.”

³⁷ Báyakla nya bébu bənkə ɔkɔ banlɛ bunyə. ³⁸ Fɛɛ ótɛyi mə nkə, “Beso bietinkə mə! Beso biamfo kanɔ? ³⁹ Bebe mə ani ku mə akpa. Nya bitidi mə lə betɛ biə mə uni. Itsyise ɔkɔ əmbə əsuə eto sinə ku ekubi fe kase bɛnlɛ mə bunyə mintɛ mmə.”

⁴⁰ Se ótɛyi nkoo, úfi wə ani ku akpa ótɛ mə. ⁴¹ Lə kase banlɛ disuəyuə bunyə tinti nya asa

nyamə díyifo mə yani esoo, bámfo bofo kanɔ. Mfó nya Yesu leto mə nkə, “Didisa ditsyuə te mi mfo?” ⁴² Béfi ləkpe sənsə báboko wə. ⁴³ Nya ófo ni óyimi læ mə ənəmi mfó.

⁴⁴ Nya ótəyi mə nkə, “Asa nyamfo əsuə tututu míntəyi mi lefe nə minke mi læ ɔflo nɛ. Lesa saa nə bəwɔni læ Moses eto afi eto kukue nye Onanto eto bənyeləkətidi eto asa nnya bəwɔni læ Əsənkue itsyi læ mɛ əsuəə, ele bə ibə itə nko.”

⁴⁵ Mfó nya ósini mə nsusu itə læ banɔ Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto etiki nnya nkpe mfó kasɔ. ⁴⁶ Nya ótəyi mə nkə, “Bəwɔni bətsyə bə Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə mfo ebunyə kanyi nya wootaka utsyi bekpənkpə nti ubə læ diyi tsyɛfə əsuə. ⁴⁷ Nya wə bakasebi ebobe letsya læ wə diye əsuə bətə kawunsia eto betidi kenke bə batsyi mə akɔəsi bawuninsə itə læ Onanto læ ufi mə abua ɔtsyɛ mə. Nya letsyabebe nəmfo ebutsyə kasɔ læ Yerusalem. ⁴⁸ Mi luudi adansie biləkə ditiki nəmfo bete læ kalebe saa. ⁴⁹ Nya mɔ kosate ebufi lesa nə mɔ Anto letəyi útsyə ntsyese mi. Fɛɛ ele bə bińyə bisəkə Onanto eto əsuəale nyamfo læ Yerusalem isu ese lefe nə biofo nyamə itsyi kato.”

Onanto Ákpa Yesu Úsuko Kato.

⁵⁰ Lə nyamfo eto kamaa, Yesu ákpa mə nya bədu læ Yerusalem eto umə bəsu Betania eti. Mfó óbesə ani kato nya ókpɔ mə atsyɔ. ⁵¹ Nya lefe nə tututu ɔnlɛ mə atsyɔ bokpɔ mfóo, údu læ mə ɔflo nya Onanto étsyi wə úsuko kato. ⁵² Báse akonki bəsumu wə nya bəsinkli bəsu Yerusalem ku disuəyuə tinti. ⁵³ Békesu Onanto

eto kedikətəko mlə mlə mlə kəsü kəsumu Onanto
kaso wə ani.

Onanto eto kakle fɔfɔ; Sɛkpɛle
Sekpele: Onanto eto kakle fɔfɔ; Sɛkpɛle New
Testament

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sekpele)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

5fc03d2a-3cf8-5607-a6e0-9e1e197140bd